

MATIĆA

Srebrni jubilej Muzeja Mimara

Uspješno završeni brojni ljetni
programi HMI-ja

Razgovor s novim ravnateljem HMI-ja
mr. Marinom Knezovićem

U Tovarniku nastaje budući
Matošev dom - Kuća AG Matoša

MATIĆA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXII
Broj / No. 8-9/2012

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Marin Knežević

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Intergrafika TTŽ d.o.o.

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Muzej Mimara

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

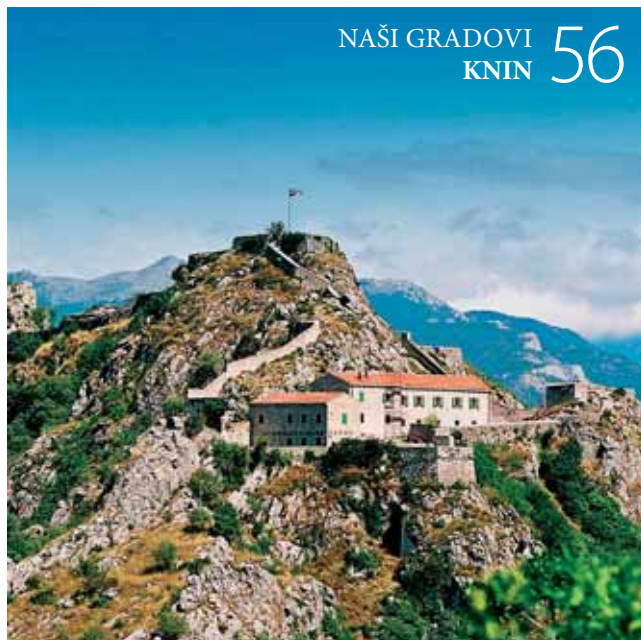
Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 4** Dani hrvatskog filma u Orašju
- 6** HMI: Stvaranje kazališta
- 8** Sveučilišna škola hrvatskoga jezika i kulture
- 10** Dan iseljenika na Krku
- 12** Mala škola hrvatskoga jezika i kulture
- 15** Svetkovina srednjoeuropskih naroda u Goriziji

- 16** Dan hrvatskih mučenika na Udbini
- 18** HMI: Etnoriznica
- 20** Turneja folklorša Hrvatske škole "Kardinal Stepinac" iz Chicaga
- 22** Dužijanca – žetvena svečanost u Subotici
- 25** Dom AG Matoša u Tovarniku
- 28** Škola folklor HMI-ja
- 30** TASK FORCE u Stonu
- 32** Plehan: Obljetnica progona Posavljaka
- 35** HMI Dubrovnik: Izložba Josipa Ivanovića
- 36** Razgovor s novim ravnateljem HMI-ja
- 38** Srebrni jubilej Muzeja Mimara
- 42** Tamburaški festival HBZ-a u Detroitu
- 44** Obljetnica Ansambla 'Koleda' iz Sydneyja
- 48** Župa Zavalje nedaleko od Bihaća
- 51** Matičin vremeplov
- 54** Časopis 'Most – The Bridge' iz Londona
- 59** Split: 'Pet rubina crvenih' Nasje Bošković Meyer
- 60** Ljetna turneja 'Kolo-Slavuja'
- 62** Zbirka pjesama Anđelke Petričević-Čenić
- 70** Gostovanje NK Croatije iz Mississauga
- 71** Hrvatski sportaši na Olimpijskim igrama

KOLUMNE

11 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)	46 (S)kretanja (Šimun Šito Ćorić)	52 Povijesne obljetnice (Željko Holjevac)	56 Naši gradovi (Zvonko Ranogajec)	66 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)	64 Glas iz tuđine (Jozo Župić)
--	--	--	---	---	---

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiz.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Sedam dana velikoga filmskog užitka

Predsjednik hrvatske Vlade Zoran Milanović u Orašju je otvorio 17. "Dane hrvatskoga filma" istaknuvši kako je umjetnost ono plemenito što spaja ljude

Prepuna kino dvorana u Orašju

Ivo Gregurević

Napisala: **Nada Koturić**

Dugotrajni burni pljesak trajao je nekoliko minuta sve dok se između 30-ak glumaca koji su cvijećem zasuli orašku publiku s pozornice oraške kinodvorane nije izdvojio Ivo Gregurević. Bila je to spontana, bez riječi i jednostavna zahvala publike, rodnog kraja, mnogobrojnih gostiju, kolega glumaca, za najljepši dar koji je darovao Orašju i Posavinu, uglednu filmsku manifestaciju "Dane hrvatskoga filma". Ponovljena je slika prepune dvorane bez mjesta i za stajanje, a bilo je i puno onih koji su izvan kina čekali novi susret s glumcima. Svečano, glamurno i prepoznatljivo gostoljubivo otvorena je sedmodnevna filmska fešta koja će potrajati sve do sedmog rujna. - Dogodine festival postaje punoljetan pa s puno prava mogu reći da je ovo postala tradicija i naša najljepša filmska priča - kaže nam vidno zadovoljan postignućima festivala Ivo Gregurević.

Nakon pozdravnog govora ravnatelju HMI-ja Marinu Knezoviću uručen je posavski dar

ZAHVALE IVI GREGUREVIĆU

- Ovaj hvalevrijedan kulturni događaj još uvijek traje zahvaljujući prije svega našem posavskom sinu i velikanu hrvatskoga glumišta Ivi Gregureviću - rekla je jedna od voditeljica, glumica Anja Šovagović. Mila Elegović i Ankica Dobrić zajedno su s Anjom uvele publiku u svečani trenutak otvorenja festivala na kojem su nazočili uz mnogobrojnu elitu hrvatskog glumišta i visoki dužnosnici, Vjekoslav Bevanda, predsjedatelj Vijeća ministara BiH i visoki pokrovitelj kulturne manifestacije i Zoran Milanović, predsjednik Vlade Republike Hrvatske. Oni su prigodom otvorenja uputili riječi potpore i pohvale za manifestaciju. - Uvijek mi je drago druženje s

ljudima iz kulture - naglasio je Bevanda, a Milanović smatra kako je umjetnost ono što spaja ljude, a to čini i filmski festival u Orašju. Manifestaciju od samog osnutka kao suorganizator prati Hrvatska matica iseljenika Zagreb. Tim povodom ravnatelj Marin Knezović uputio je prigodne riječi čestitajući na 17 godina trajanja "Dana hrvatskoga filma". Pozivu Gre-

gurevića i posavskoj filmskoj fešti teško je reći ne pa se i ove godine u Orašje slila elita hrvatskoga glumišta. Kolege glumci ovacijama su pozdravili trenutak dodjele posebnih priznanja festivala, a to su: “Zlatni dukati” i Plaketa za veliki doprinos u stvaranju hrvatskoga filma. Ovogodišnji dobitnici vrijednih posavskih priznanja su Božidarka Frajt i Vlatko Dulić. Nagrade su uručili predsjedatelj Vijeća ministara BiH Vjekoslav Bevanda i ministar u Vijeću ministara BiH Damir Ljubić.

Premijer Milanović pozdravlja sudionike i goste Dana hrvatskog filma u Orašju

Uz mnogobrojne visoke goste, na “Danima hrvatskoga filma” u Orašju bili su: Tonči Staničić - veleposlanik RH u Bosni i Hercegovini, Marin Knezović - ravnatelj Hrvatske matice iseljenika, Darija Krstičević - predstojnica Ureda Vlade RH za Hrvate izvan Republike Hrvatske, saborski zastupnici Ivo Jelušić i Perica Jelečević. Iz bosansko-hercegovačkih institucija nazočni su bili: Božo Ljubić - predsjednik Zastupničkog doma Parlamentarne Skupštine BiH, Bariša Čolak - ministar pravde u Vijeću ministara BiH i Damir Ljubić - ministar za izbjegle i raseljene u Vijeću ministara BiH.

Vjekoslav Bevanda, predsjedatelj Vijeća ministara BiH uručuje priznanje Božidarki Frajt

Na Danima hrvatskoga filma u Orašju bit će prikazani filmovi “Pismo ćaći” redatelja Damira Čučića, dobitnik velike Zlatne arene za najbolji film na ovogodišnjem 59. festivalu igranog filma u Puli, “Noćni brodovi” Igora Mirkovića, “Sonja i bik” Vlatke Vorkapić, “Ljudožder i vegetarijanac” Branka Schmidta, “Halimin put” Arsena Ostojića, “Zabranjeno smijanje” Davora Žmegača i “Slučajni prolaznik” Jozе Patljaka. ■

ENG The 17th Days of Croatian Film opened in Orašje—the seven-day event will screen seven Croatian productions. The Days were officially declared opened by Croatian Prime Minister Zoran Milanović.

GENERALNI KONZUL RH U MELBOURNEU POSJETIO NOVOG RAVNATELJA HMI-JA

ZAGREB - HMI je 26. srpnja posjetio Ante Babić, generalni konzul RH u Melbourneu. Razlog njegova posjeta kući svih iseljenih Hrvata bila je želja upoznati novoimenovanog ravnatelja Matice, mr. sc. Marina Knezovića, te ga izvijestiti o radu hrvatske zajednice u Melbourneu. Ravnatelj Matice zadržao se s generalnim konzulom Babićem u jednosatnom konstruktivnom razgovoru. - Rekao sam ravnatelju da od 1990. pa do danas nisu ostvarene težnje i želje da hrvatsko iseljeništvo postane u daleko većoj mjeri sastavni dio razvoja RH i u ekonomskom i u demokratskom pogledu. U tom kontekstu želio sam prenijeti i vlastita iskustva kako se na iseljeništvo gledalo i bojim se da se još uvijek tako gleda iz Hrvatske. Sada je naše iseljeništvo u Australiji u jednome velikom procesu preispitivanja hrvatskog identiteta. Ljudi su u dvojbi kome pripadaju. Moja su saznanja, što je sasvim prirodno, da je njihov život u Australiji, ali srce nije. Mnogi su vezani uz Hrvatsku i na svoj način žele joj pomoći. Zato naglašavam da je jako važno da ova puta hrvatska vlast, hrvatske državne institucije shvate važnost iseljeništva za Hrvatsku u ovim vremenima ekonomske i financijske krize. Zamolio sam ravnatelja i naglasio mu kako je jako važno sačuvati časopis Maticu u iseljeništvu. Matica je zrcalo ove kuće. U tom kontekstu časopis Matica igra veliku ulogu u očuvanju te veze domovine s iseljeništvom diljem svijeta. Ovim putem zahvaljujem na praćenju rada hrvatskog konzulata u Melbourneu uz pomoć Matice i web portala - istaknuo je konzul Babić. (Željka Lešić)

Mala družina s tri kontinenta

Nakon teoretskih predavanja u jutarnjim satima, na večer se pristupilo konkretnom radu na tekstu. Ovaj put redateljica Nina Kleflin prilagodila je za izvođenje autobiografsku crticu iz Domovinskog rata pod naslovom "Danas više nitko ne čita goticu" Lydije Scheuermann Hodak

Napisala i snimila: **Ljerka Galic**

Ovogodišnje izdanje seminara "Stvaranje kazališta", u dugogodišnjoj organizaciji Hrvatske matice iseljenika, održano je prvog tjedna mjeseca srpnja 2012. u slikovitome bračkome mjestu Pučišćima.

Okupilo je šaroliko društvo od se-

dam polaznika iz Italije, Kanade, Mađarske, Australije i Vojvodine (Srbije), koje je u "tajne zanata", kao i obično, uvodila redateljica iz Zagreba, Nina Kleflin.

Nakon teoretskih predavanja u jutarnjim satima, na večer se pristupilo konkretnom radu na tekstu - kao i svake godine izabran je tekst domaćeg autora. Ovaj put redateljica je u deset scena za izvođenje prilagodila autobiografsku cr-

ticu iz Domovinskog rata pod naslovom "Danas više nitko ne čita goticu" iz zbirke pripovijedaka "Frezije" osječke ekonomistice Lydije Scheuermann Hodak, koja je u slobodno vrijeme postala vrlo zanimljiva i rado izvođena spisateljica.

SEDMODNEVNO DRUŽENJE

Glavna muška uloga povjerena je Valpovčaninu Zlatku Beretovcu koji od sedamdesetih godina prošlog stoljeća živi u Perthu - Australiji; ovaj ljubazni otac četvero djece prvi put je bio na ovom seminaru na nagovor svoje sestre Ljerke Mužinić, koja na dalekom kontinentu dugo godina vrlo uspješno vodi dramsku grupu. Duhovito je napisao u svojoj prijavnici: "Volio bih znati nešto više o kazalištu jer još i sad imam strah od pozornice, ali strah od sestre je veći i prevladava", a u završnoj riječi istaknuo je da je najveća vrijednost ovoga sedmodnevnog druženja bila da je stekao nove prijatelje!

Uloga autorice raspodijeljena je na dvije polaznice: veteranka u dramskim nastupima u Torontu - Kanadi (gdje niz godina živi, radi i glumi u amaterskoj družini "Histerioni") i pohađanju semi-

Polaznici seminara "Stvaranje kazališta" Pučišća 2012.

Na probi u dvorištu palače Dešković

nara, agilna i "neuništiva" Josipa Kloštraneć – Pepica rodnom iz Lovinca u srcu Like odigrala je sve dijaloge.

Didaskalije kao unutarnji glas interpretirala je vrlo uvjerljivo Gradišćanka iz Šoprona - Mađarske Marianna Payrits (diplomirala psihologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu), kojoj je želja da sa svojim bratom okupi svoje sumještane upravo za izvođenje neke predstave na hrvatskom jeziku.

U OBNOVLJENOJ PALAČI DEŠKOVIĆ

Najmlađa ovogodišnja polaznica Fanni, također mađarska Gradišćanka, sve nas je uveseljavala svojim čestim pjevanjem hrvatskih pjesama, a umijećem sviranja tamburice obogatila je zvučnu kulisu za vrijeme trajanja završnoga "javnog sata" u subotu na večer 7. srpnja u bajkovitom prostoru stražnjeg dvorišta obnovljene palače Dešković, koje je u tu svrhu ljubazno ustupila poznata zagrebačka sli-

karica Ružica Dešković (inače potomak velikoga hrvatskoga impresionističkog kipara Branislava).

Nijansirajući vrlo emotivno tragičnu lika majke glavnog lika u potrazi za identitetom, na sceni ju je oživjela profesorica razredne nastave Bernadica Ivančević, zaposlena u Gradskoj knjižnici u Subotici - Vojvodini (Srbiji). Iako svake godine posjećuje Hrvatsku, prvi put je pohađala Matičin seminar. Svojim životnim poletom sve nas je šarmirala Daniela Quici: pripadnica moliške hrvatske manjine iz jednog od triju preostalih sela (Filić, Kruč, Mundimitar) Hrvata koji su se prije skoro pet stoljeća iz Dalmacije i Istre bježeći pred Turcima (što dokazuje izostanak turcizama u jeziku) doselili u talijansku pokrajinu Molise i uspjeli sačuvati svoj starinski jezik (izdajući čak i gramatiku i rječnik). I danas svim silama nastoje održati svoje osobitosti premda su se mnogi pedesetih godina iselili u Australiju gonjeni teškom

neimaštinom. Daniela, koja ovih godina živi i radi kao pravica za europske projekte u Veneciji, te svojedobno i njezin brat, sudjelovala je u više Matičinih projekata (task forces), a na sceni se ističe velikim talentom i atraktivnom pojavom.

MOLIŠKI HRVAT IZ AUSTRALIJE

Svojom rječitosti uspjela je za ovaj vrijedni projekt zainteresirati i profesora engleskog jezika Johna Clissu, rođenog u najstarijem od moliških sela Filiću (San Felice), naseljenom Hrvatima od 1518., naturaliziranog Australca, ali građanina svijeta (živio u Kini) koji se odlučio polako vratiti u Europu.

On se prvi put susreo sa svima nama i uvjerljivo okušao u glumi, pokazujući veliki žar za očuvanjem hrvatskog identiteta moliških Hrvata, o čemu je prije desetak godina napisao knjigu pod naslovom "The fountain and the Squeezebox" - "Funda aš orginet", prikupivši govorna svjedočanstva izvornih govornika moliškoga "našeg jezika" hrvatskog narječja.

Na kraju treba istaknuti svesrdnu pomoć Pučišćana čijom je susretljivošću i ovaj put obogaćen ljetni boravak na bajkovitom otoku Braču, koji ćemo pamtiti po idiličnome otočkom ritmu i mirisima Jadrana: voditelja Đačkog doma Klesarske škole Darija Orlandinija, ravnatelja Klesarske škole Tončija Vlahovića, konobarice Katarine, kuhara Stipe, uvijek nasmiješene djevojke Zrinke, kustosice Muzeja otoka Brača u predantičkom Škripu Andreje Matoković, i svih ostalih... ■

Dario Orlandi, voditelj Đačkog doma Klesarske škole Pučišća, voditeljica seminara Ljerka Galic i polaznica iz Molise Daniele Quici

Na terasi Klesarske škole pred panoramom mjesta Pučišća

ENG This year's edition of the Creating Theatre seminar, a long-time event organised by the Croatian Heritage Foundation, was staged in the first week of July in the picturesque Brač island settlement of Pučišće.

Učenje hrvatskoga i nezaboravna druženja

Škola se održavala od 30. lipnja do 27. srpnja u Zagrebu te na studijskim putovanjima na Plitvička jezera i u Hrvatsko zagorje, okupivši 38 studenata iz 10 europskih i prekooceanskih zemalja

Dobrodošlica u Hrvatskoj matici iseljenika

Napisala: Lada Kanajet Šimić

Četiri tjedna intenzivnog učenja hrvatskoga jezika u Zagrebu s bogatim i raznovrsnim kulturnim programom na samome početku predstavljali su za ovogodišnje polaznike Sveučilišne škole hrvatskoga jezika i kulture veliki izazov - svi su željeli što bolje naučiti ili usavršiti znanje hrvatskoga jezika, ali i upoznati ljepotu naše zemlje, bogatstvo naše kulture i baštine. No, na kraju, obogaćeni znanjem i s diplomom u ruci, program će zasigurno pamtiti i po prelijepim trenucima međusobnog druženje te novim životnim iskustvima koja će im biti korisna cijeloga života.

UČENJE, IZLETI, PREZENTACIJE...

I ove godine potvrdilo se da je ovaj stručno profilirani program, koji se sastoji od akademskoga jezičnog programa i kul-

Polaznici i profesori ispred zgrade Sveučilišta u Zagrebu

Izlet u Hrvatsko zagorje

Na Sljeme, na Sljeme...

turnog programa, prepoznatljiv u akademskim i drugim krugovima u inozemstvu budući da je okupio 38 studenata iz 10 europskih i prekoceanskih zemalja: Švicarske, Španjolske, Češke, Italije, Francuske, SAD-a, Kanade, Južne Koreje, Australije i Novoga Zelanda.

Druženje je započelo u Hrvatskoj matici iseljenika na radionicama upoznavanja na kojima su se i profesori borili za slobodan stolac u igri *voćne salate*, govorili što vole, a što ne vole jesti, a nastavilo se na Gibonijevu koncertu u Klovićevim dvorima. Dani su brzo prolazili, bilježnice bivale sve deblje i deblje, popunjene novim riječima i izrazima. Radilo se u školi i izvan nje pa su priliku za prve razgovore na hrvatskome jeziku studenti dobili tijekom izleta na Plitvička jezera gdje su govorili o nacionalnim parkovima Hrvatske, flori, fauni, slapovima Plitvica...

ZAGREB IZ JEDNOGA DRUGOG KUTA

Posebnost Sveučilišne škole je i ta da su svake godine studenti raspoređeni u radne grupe koje imaju simbolične nazive vezane uz hrvatski identitet. Nakon hrvatskih rijeka, suvenira, kulturnih spomenika, slastica..., došao je red i na hrvatske proizvode poznate diljem svijeta. Zanimljive prezentacije studenata o nazivima njihovih grupa uslijedile su tijekom tradicionalnog izleta u Hrvatsko zagorje. Tako je skupina *Vegeta* svojom prezentacijom začinila odličan zagorski ručak, svi su se zasladi prezentacijama ukusnih *Kikija* i *Bajadera*, žed su ugasile skupine *Jana* i *Cedevita* da bi svima dobrom čašicom nazdravila skupina *Maraskino*.

Uz tradicionalni razgled, studenti su Zagreb upoznali i na nadahnutom koncertu Tamburaškog orkestra HRT-a koji

je razgalio publiku zagrebačkim pjesmama te su *Mi smo dečki...* i *Na Sljeme, na Sljeme* postale hit jednoj skupini studenata. A da naš glavni grad ima i svoje tajne pokazala je noćna tura po Griču u pratnji Marije Jurić Zagorke. Studenti su se susreli s povijesnim i izmišljenim likovima te i sami sudjelovali u različitim igranim događajima iz povijesti Zagreba, ali i onima koje je zabilježilo Zagorkino maštovito pero. Osim posjeta muzejima, predavanja o povijesti i kulturi te radionica, plesalo se i pjevalo na svečanoj večeri u Klubu Matis gdje su studenti imali priliku barem na trenu tak otputovati u mediteransku Hrvatsku slušajući klapske pjesme.

TRADICIONALNI PROGRAM

Sveučilišna škola hrvatskoga jezika i kulture rezultat je odlične dugogodišnje suradnje Hrvatske matice iseljenika, koja organizira kulturni dio programa te Sveučilišta u Zagrebu, zaduženog za akademski jezični dio (110 školskih sati nastave, tri razine koje se dijele na stupnjeve i podstupnjeve). Namijenjena je mladeži hrvatskoga podrijetla i ostalim studentima koji žele upoznati Hrvatsku, steći ili proširiti svoje znanje o njoj, naučiti ili usavršiti hrvatski jezik. No, prilika je to za sve zainteresirane da, uz padeže, glagole i nastavke, nauče i zapjevaju koju hrvatsku pjesmu, pojedju pravi zagorski ručak, uživaju u jedinstvenoj boji Plitvičkih jezera, prošeću se starim Gričem, zabave se uz jarunsko jezero, steknu nova prijateljstva i životna iskustva te nadasve osjete gostoljubivost svojih domaćina - organizatora i profesora. ■

Skupina Vegeta

Skupina Bajadera

Skupina Cedevita

ENG The University School of Croatian Language and Culture was held in Zagreb from 30 June to 27 July. It included study trips to the Plitvice Lakes and the Hrvatsko Zagorje region and pooled 38 students from ten European and overseas countries.

Krčki iseljenici i njihovi potomci okupljeni u Dobrinju

Iseljeništvo otoka Krka je iznimno brojno – počeli su se vrlo rano iseljavati, već u drugoj polovini 19. stoljeća, a taj proces trajao je na mahove s time da je zadnji val masovnog iseljavanja s otoka bio šezdesetih godina prošlog stoljeća

Napisala: **Vanja Pavlovec**

Ove godine domaćin XI. dana iseljenika otoka Krka bila je općina Dobrinj, a mnogobrojne iseljene Krčane iz svih krajeva svijeta, a najviše ih je iz SAD-a, pozdravili su i zaželjeli dobrodošlicu načelnik općine Neven Komadina i Vanja Pavlovec u ime Hrvatske matice iseljenika. Iseljenici su se okupili u župnoj crkvi sv. Stjepana u kojoj je misa služena na staroslavenskom jeziku, a zatim na trgu u Dobrinju gdje su mogli vidjeti, njima u čast, nastup dječje folklorne skupine koja je izazvala posebno oduševljenje izvevši dobrinjski tanc uz svirku sopela.

Iseljeništvo otoka Krka je iznimno brojno – počeli su se vrlo rano iseljavati, već u drugoj polovini 19. stoljeća, a taj proces trajao je na mahove s time da je zadnji val masovnog iseljavanja s otoka bio šezdesetih godina prošlog stoljeća. Nakon toga iseljavanje je bilo pojedinačno. Krčani su se u najvećem broju iseljavali u SAD, zatim Kanadu, Austra-

U Dobrinju su se okupili mnogobrojni iseljeni Krčani

liju te u ostale zemlje po svijetu. Najveći broj, po principu "lančanog naseljavanja", naselio se u New Yorku i računa se da u četiri naraštaja ima oko 4.000 Krčana i njihovih potomaka. Sljedeća veća skupina živi u Chicagu te po ostalim gradovima i mjestima SAD-a. U Kanadi ih ima uglavnom u Torontu i Vancouveru.

U New Yorku su se vrlo rano počeli organizirati, te su 1895. godine Omišljani osnovali Društvo sv. Nikole (omišalj-sko), dok se većina Krčana 1900. godine

okupila u Hrvatskome dobrotvornom društvu sv. Nikole od otoka Krka. Prva društva bila su osnivana na fraternalističkim principima. Otad su Krčani u NY osnovali 14 društava. Većina njih ugasila je svoju djelatnost, ostala su samo neka zavičajna društva s malim brojem članova koji se susreću prigodom svetkovine zaštitnika njihova mjesta. Od aktivnih društava danas postoje oni osnovani novijeg datuma i to: Društvo Omišljana, Klub žena otoka Krka, Društvo Dubašljana i Klub otoka Krka.

Krčki iseljenici vezani su uz svoj otok, veliki dio njih uredili su svoje starine u koje redovito dolaze, ne samo oni već i njihova djeca odnosno potomci i prijatelji. Želja im je da njihovi potomci nastave njegovati tradicije koje su njihovi stari ponijeli sa sobom iz starog kraja. Okupljanje na Danu iseljenika treba biti na tom tragu i pridonijeti očuvanju i povezivanju dviju njihovih domovina – jedne iz koje su potekli i druge u kojoj žive. ■

Zabava uz glazbu i ples za kraj

ENG This year the Municipality of Dobrinj played host to the XI Island of Krk Emigrants' Day. The event gathered emigrant natives of Krk from around the world, many from New York.

VIRTUALNI ČUVARI BAŠTINE

Piše: Vesna Kukavica

Hrvatski arhiv weba koji ujedinjuje portale svih hrvatskih knjižnica, arhiva i muzeja, inovativan pothvat na Starome kontinentu, odnedavno je postao sastavni dio Europske digitalne knjižnice zahvaljujući stručnjacima zagrebačke Nacionalne i sveučilišne knjižnice

Europska digitalna knjižnica *Europeana*, kao višejezični portal za jedinstveni pristup digitaliziranoj građi u europskim kulturnim ustanovama, obuhvaća uz knjižnice i muzeje, archive i ostale vlasnike sadržaja kulturne baštine na Starome kontinentu. Razvitak informacijsko-komunikacijskih tehnologija posljednjih godina, koje na globalnoj razini mijenjaju komunikaciju kulturnog naslijeđa, potiče sve veće zanimanje javnosti za arhivsko gradivo. Stoga se virtualni čuvari baštine u mnogobrojnim zemljama diljem planeta ujedinjuju. Primjerice, u ovome desetljeću ujedinjena je arhivska i knjižnična služba u Kanadi, dok u mnogobrojnim europskim zemljama već djeluju zajednička vijeća koja u informacijskom smislu upravljaju mrežama arhivskih i bibliotečnih ustanova.

Svjedoci smo i sve većeg zanimanja javnosti za knjižnice, muzeje te archive i arhivsko gradivo. Taj trend posebno je obilježen porastom broja korisnika arhiva koji ne pripadaju tradicionalnoj znanstvenoj zajednici, poput istraživača rodoslovlja te zavičajne povijesti. Uz to, razvojem civilnoga društva jača i svijest o važnosti arhiva za promicanje i ostvarivanje osobnih prava, u smislu dostupnosti javnih podataka, otvorenosti rada javne uprave i zaštite građanskih prava općenito. Takve promjene odrazile su se i na proširenje djelatnosti arhiva, koji su svoju kulturnu, administrativnu i akademsku misiju dopunili i onom socijalnom.

Radi šireg okvira djelovanja i sve većih zahtjeva korisnika i istraživača čuvari baštine u RH morali su se usmjeriti na organiziranje i razvoj novih vrsta informacijskih službi i usluga. Na naše, hrvatske prilike utjecali su procesi iz nedavne prošlosti, a ponajprije činjenica

državnoga osamostaljenja. Klikom miša s bilo kojeg kraja svijeta možete uživati u književnosti, umjetnosti, znanosti, politici, povijesti, arhitekturi, glazbi ili filmu, uz besplatan i brz pristup, iz najvećih europskih zbirki uz pomoć internetskog portala Europske digitalne knjižnice (www.europeana.eu). *Europeana* se galopirajući razvija na inicijativu Europske komisije od 2008. godine.

Hrvatski arhiv weba prvi je arhiv weba uopće koji je ovoga ljeta ušao u sastav *Europeane*. U njemu su okupljeni portal i svih hrvatskih knjižnica, arhiva i muzeja te se mogu, iz kućnog naslonjača uz pomoć Interneta, pretraživati sve naše ustanove koje imaju tzv. zajednički baštinski nazivnik, izjavila je ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice iz Zagreba Dunja Seiter-Šverko, dodavši kako je time zaokružen proces digitalizacije koji je počeo prije pet godina. NSK (www.nsk.hr) je, kao sastavni dio projekta *Hrvatska kulturna baština* koji financira i provodi Ministarstvo kulture RH, uspjela unatoč relativno skromnim sredstvima osigurati da su prve dvije planirane zbirke priključene *Europeani*. Također je *Europeani*, uz inovativni informatički pothvat *Hrvatski arhiv weba*, priključen i *Digitalni akademski repozitorij*, zbirka doktorskih i magistarskih disertacija koja sadrži najstarije digitalizirane disertacije, kao i suvremene radove obranjene na Sveučilištu u Zagrebu. *Digitalni akademski repozitorij* hrvatsku znanstvenu zajednicu pozicionira u okviru europske znanstvene zajednice i, još važnije, sada su hrvatski znanstveni radovi vidljivi u širem svjetskom kontek-

stu. NSK je također uspostavila informatički sustav koji osigurava dijeljenje arhivske i bibliotečne građe, kao i njezino prikupljanje te isporučivanje u *Europeanu*. Nadalje, sredinom 2012. u NSK je pokrenut interaktivni elektronički katalog značajnih prinova iz protekle godine objelodanjen u ePub formatu. Katalog značajnih prinova sadrži, uz ostalo, i podatke o novim naslovima i u Zbirci knjižnične građe o Domovinskom ratu, kao i Zbirci inozemne *Croatice* koja ima, logično, najveći broj iseljeničkih knjiga i serijskih publikacija u svijetu.

Sve su te novosti znak snažnog zaokreta hrvatske kulturne i društvene zajednice prema aktualnoj epohi obilježenoj novim informacijskim tehnologijama. Polako se ostvaruje polazišna ideja *Nacionalnog programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe* u smislu stvaranja bogatih, široko dostupnih sadržaja u digitalnom obliku - kao jednoj od ključnih pretpostavki za zaštitu i vrednovanje kulturne baštine, za umrežavanje i prisutnost hrvatske kulturne baštine u međunarodnim, regionalnim i drugim mrežama kulturnih sadržaja, za očuvanje kulturne raznolikosti i za uporabu kulturnih sadržaja u obrazovanju, turizmu i drugim uslužnim industrijama.

I na kraju, u mnogobrojnim svjetskim knjižnicama i arhivima rade ugledni stručnjaci hrvatskoga podrijetla, a mi se ovom prigodom s ponosom prisjećamo arhivista i povjesničara Aurelija Zlatka Tanodija (Breznički Hum, 1. rujna 1914. - Córdoba, 14. srpnja 2011.), zaslužnog za utemeljenje moderne arhivske službe u Argentini i svim ostalim državama Južne Amerike. Od 2003. godine dan njegova rođenja obilježava se kao *Dan arhivista Južne Amerike*. Njegov arhivistički dosege na poseban način, i u domovini i u iseljeništvu, razvija u suvremeno doba njegova kćer dr. sc. Branka Marija Tanodi de Chiapero, ravnateljica Općeg i povijesnog arhiva Nacionalnog sveučilišta u Córdoba te profesorica paleografije i diplomatike na Nacionalnom sveučilištu u Córdoba. ■

ENG The Croatian Web Archive, which unites the portals of all Croatian libraries, archives and museums - unique in Europe - recently became an integral part of the European Digital Library *Europeana* - thanks to the efforts of the experts at the National & University Library in Zagreb.

20 godina Male škole

Ovaj tradicionalni program HMI-ja još uvijek je jedini program takve vrste namijenjen djeci i mladima koji žive i obrazuju se izvan naše domovine. Škola svoj uspjeh zasigurno temelji na korištenju novih oblika rada tj. projektne nastave ili rada u radionicama, te vrsnim voditeljima

Slika za pamćenje svih 89 sudionika Male škole

Napisala: Lada Kanajet Šimić

Snimile: Vesna Tica i Lada Kanajet Šimić

Dvadeset je godina Male škole hrvatskoga jezika i kulture! Zemlja je obišla Sunce punih dvadeset puta. Oni koji su bili prvi polaznici Male škole - danas uče svoju djecu prve hrvatske riječi, oni koji su se tada rodili - danas završavaju studij, a oni koji su tek kasnije došli na ovaj svijet - e, dio njih se okupio krajem srpnja mjeseca na slavlju u Novome Vinodolskome.

Nabavili smo balone, ispekli tortu i ukrasili je s dvadeset svijeća. Svaka svijeća za svaku godinu: od one prve davne 1993. do ovogodišnje s najvećim brojem polaznika do sada (ukupno 73 djeteta iz

Rodendanski baloni kao uvod u proslavu

1996.

1997.

1998.

2008.

2004.

2000.

1993.

1995.

2011.

2012.

2009.

2002.

2003.

1999.

2001.

1994.

2005.

2006.

2007.

2010.

Izložba predmeta izrađenih na radionici Čuvari baštine

Dramska radionica: stvaranje teksta Povijest jednog nesporazuma

čak 17 različitih zemalja). Svaka svjeća svijetlila je i svojim sjećanjima: dječjim osmjesima, sjajnim voditeljima, organizacijskim strkama i uzbuđenjima, malim ljubavima i velikim simpatijama, velikim znanjem i malim nestašlucima, spretnim i nespretnim igrama, neprocjenjivim veseljima velikih i malih.

VELIKI I MALI

Veliki i mali?! Oni koji su te davne 1993. imali približan broj godina kao i autori teksta, sjetit će se pjesme *Dani* iz popularne TV-serije za djecu *Veliki i mali*. "Radost, ljubav, to nije mala stvar, i zato znaj - što drugom daš, to natrag primaš sam..." pa onda "...Prijetelja svi će nać, veliki i mali!" Upravo je tako svih ovih godina u našoj Maloj školi. Veselo, opušteno, razigrano, kreativno, ali i radno jer svi smo tu kako bismo naučili naš hrvatski i upoznali Lijepu Našu. "Mala škola ima

nešto što se ne da definirati! Počevši od voditelja koji se, istina, smjenjuju tijekom godina, ali oni novi sjajno se 'uštimaavaju' u naš orkestar. Apsolutno zajedništvo! Živimo, radimo zajedno, a opet svatko od nas ima neograničenu slobodu i veliku dozu privatnosti. Nema 'biča', a svi savjesno i bez pogovora odrađuju svoj dio posla. Zatim je tu ovo prekrasno okruženje Ville rustice u kojem je more tik do našeg odmarališta. I naravno, tu su djeca koja su zainteresirana, marljiva, baš onakva kakva trebaju biti", riječi su najdugovječnije 'maloškolašice' (u ovih dvadeset godina izostala je tek tri puta!), lutkarske pedagoginje Livije Kroflin.

Pitanje jedne novinarkе o broju djece koja su u ovih 20 godina postojanja Male škole kroz nju prošla potaknulo me da prolistam sve naše *Spomenke*, novine koje djeca sama naprave tijekom boravka u školi. I tako sam provela cijelo pri-

jepodne listajući devetnaest brojeva *Spomenka* (dvadeseti se upravo izrađivao, pogledajte ga na našoj Facebook stranici), od onoga prvoga pisanog dječjom rukom, preko onih tipkanih na pisaćem stroju s dječjim crtežima i lijepljenim fotografijama, do onih iz ovoga tisućljeća kada s pomoću računalnih programa iz novinarske radionice jezičnih kreativaca izlaze iz tiska najbolje novine na svijetu.

JUBILEJ DOSTOJAN MALOGA ROĐENDANSKOG ALBUMA

I dok sam tako nizala i zbrajala brojeve (oko tisuću djece i mladih iz skoro svih većih iseljeničkih zajednica i hrvatskih škola te oko dvjesto voditelja različitih profila), odvrtjeli su mi se kratki filmići, maestralni dokumentarci o svim 'maloškolašima', svim - kako ih je znala zvati idejna začetnica Škole Silvija Letica - genijalcima. Onima malima i onima velikima. Hvala svima: malima - jer su bili veliki, a velikima - jer su bili mali! Hvala i našim dugogodišnjim suradnicima, prijateljima i sponzorima: Odmaralištu Crvenog križa grada Zagreba u Novome Vinodolskom - Hostelu Villa rustica; Gradu Zagrebu - Gradskom uredu za kulturu, obrazovanje i šport te Zagrebačkoj županiji, Upravnom odjelu za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu.

A kada netko napuni dvadeset godina, to je zasigurno jubilej dostojan jednoga maloga rođendanskog albuma. ■

Voditeljski tim 20. Male škole

ENG The Little School of Croatian Language and Culture, organised by the CHF, has been staged in Novi Vinodolski for twenty consecutive years. The school has hosted about a thousand children from almost all of the major emigrant communities and Croatian schools abroad and about two hundred instructors of diverse profiles.

‘Zvir’ iz Jelenja predstavljao Hrvatsku

Domaćin manifestacije je *Udruga za kulturu Mitteleuropa*, koja je osnovana 1974., te uz potporu Vijeća Europe i talijanske Vlade razvija i potiče procese integracije srednjoeuropskih naroda i kultura

Napisala: **Vanja Pavlovec**

U talijanskom gradiću Goriziji/Gorici u Furlaniji održana je 164. Festa dei Popoli della Mitteleuropa, tradicionalna manifestacija koja se održava više od jednog stoljeća. Okupila je predstavnike nekoliko zemalja Srednje Europe, ali i predstavnike onih zemalja čiji članovi žive u Furlaniji i djeluju u sklopu svojih kulturnih udruga. Time se stvara i njeguje prijateljsko ozračje među narodima u Europi, a najbolje se to čini predstavljanjem i upoznavanjem s kulturnim tradicijama svakog naroda posebno. Ove godine Hrvatsku je predstavljao KUD ‘Zvir’ iz Jelenja nedaleko od Rijeke s programom narodnih plesova pojedinih dijelova Hrvatske te nastupom vokalne skupine koja je pjevala tradicijske napjeve Hrvatskog primorja i Istre.

Domaćin manifestacije bila je *Udruga za kulturu Mitteleuropa*, a manifestacija se održala pod pokroviteljstvom talijanske regije Furlanija - Julijska Krajina, ali i značajnih institucija te diplomatskih predstavništava Austrije, Češke, Hrvatske, Moldavije, Poljske, Rumunjske, Slovačke, Slovenije, Srbije, Ukrajine i Mađarske. Udruga je osnovana 1974. te uz potporu Vijeća Europe i talijanske Vlade razvija i potiče procese europske integracije srednjoeuropskih naroda i kultura. Tradicija kaže da su narodi u sklopu Austro-Ugarske monarhije svetkovali carski i kraljevski rođendan, a započela je 1848. godine stupanjem na prijestolje tada osamnaestogodišnjeg Franje Josipa (rođ. 18. kolovoza 1830.).

Svi narodi monarhije obilježavali su taj datum. Nakon njegove smrti 1916., a zatim i raspada Austro-Ugarske mo-

Folklorasi ‘Zvira’ iz Jelenja nastupaju u Goriziji

narhije, to obilježavanje izgubilo je svoj smisao. No, u malome mjestu Cormonsu u Furlaniji narod je nastavio njegovati tu svetkovinu i okupljao se na sada već autohtonoj pučkoj fešti prijateljstva. U međuvremenu, burni povijesni događaji promijenili su puno toga, ali stvaranjem europske zajednice naroda postavila su se nova pravila i zadaće te je na toj sada već stoljetnoj tradiciji okupljanja za prijateljstvo i druženje u Cormonsu izniknula *Associazione Culturale Mitteleuropa*. Udruga je pokrenula kulturne susrete među narodima i redovito se svakog kolovoza susreću predstavnici mnogih naroda, i to već nekoliko godina u Goriziji jer malo mjesto Cormons iz kojeg je sve poteklo nije više moglo udovoljiti tehničkim uvjetima sve većeg broja sudionika.

Riječka podružnica HMI-ja na zambu Generalnog konzulata RH u Trstu i Udruge hrvatsko-talijanskog prijateljstva iz Udina organizirala je gostova-

nje KUD-a ‘Zvir’ iz Jelenja koji je svojim nastupom oduševio mnogobrojnu publiku. Takvi susreti su prigoda da se predstavnici različitih naroda te etničkih i kulturnih zajednica Srednje Europe međusobno upoznaju te ostvare suradnju kako na kulturološkom tako eventualno i na ekonomskom planu. Prijateljstvo i poštovanje, zbližavanje srodnim elementima, ali i različitostima, dobrosusjedski odnosi i suradnja ugrađeni su u temelje rada i djelovanja Udruge za kulturu Mitteleuropa.

S druge strane pohvalno je da je svojim izvršnim izvođenjem plesova nekih krajeva Hrvatske KUD ‘Zvir’ u najboljem svjetlu predstavio folklornu tradiciju naše domovine. ■

ENG The 164th Festa Dei Popoli Della Mitteleuropa was staged in the Italian town of Gorizia in the Friuli Venezia Giulia region. The event, with a tradition of over a century, gathered representatives from Central European countries.

Proslava u znaku iseljene Hrvatske

“Danas ovaj narod ponižen i prignut poput prosjaka puže i kuca pred vratima umorne starice Europe spreman žrtvovati ne samo svoje sinove, nego i mnoge vrijednosti i bogatstva za mrvice koje preostaju na stolovima njezina bogatstva i moći”, rekao je u svojoj propovijedi biskup Željeznoga (Austrija), gradišćanski Hrvat Egidije Živković

Svečana misa ispred Crkve hrvatskih mučenika na Udbini

Tekst i snimke: **Zvonko Ranogajec**

Snimke: **Portal Hrvatskoga kulturnog vijeća**

Ovogodišnja proslava Dana hrvatskih mučenika na Udbini bila je jedinstvena zbog nekoliko stvari. Prvi put se obilježavala u novom terminu, zadnje subote u kolovozu. Bila je to prva proslava nakon posvete crkve na koju se nisu posebno zvali razni dužnosnici i, konačno, ova proslava bila je u znaku iseljene Hrvatske. Predvoditelj slavlja bio je željezanski biskup dr. Egidije Živković, a promovirala se ideja gradišćanskih Hrvata da se križ krbavskih biskupa istakne kao simbol povezanosti iseljene i domovinske Hrvatske. Novi termin je želja da se proslava stavi između spomendana žrtava totalitarnih režima, koji se odlukom Europskog

parlamenta već tri godine obilježava 23. kolovoza, i dana Krbavske bitke 9. rujna.

Uz predvoditelja slavlja biskupa Egidija Živkovića i mnogobrojne hrvatske

Željezanski biskup gradišćanski Hrvat Egidije Živković predvodio je misno slavlje

biskupe, dolazak celjskog biskupa mons. Stanka Lipovšeka ojačao je prijateljstvo dvaju naroda, veze domovinske i iseljene Hrvatske, a istaknuo i značajnu notu mučeništva jer je Slovenija, posebno prostor Celjske biskupije, prepun masovnih grobnica s kraja Drugoga svjetskog rata u kojima su stradali mnogobrojni Hrvati i Slovenci. Domaći biskup Mile Bogović u svom pozdravu naglasio je bitne osobine ovogodišnje proslave Dana hrvatskih mučenika.

“NEĆEMO SLAVITI NIČIJU POBJEDU”

“Od sada će na ovaj dan Crkva u Hrvata obilježavati i Dan spomena na žrtve totalitarnih režima. Dakako, to obilježavanje imat će vjerničku i crkvenu dimenziju. Mi nećemo slaviti ničiju pobjedu među zaraćenim stranama, ni ‘pušku’ pobjednika ni poraženih, nego i dalje ostaje križ ono čime ćemo se hvaliti. Želimo da se time procjenjuje naša hrvatska vjernost, kako smo naslovili i naše glasilo, koje smo i za ovu proslavu objavili. Ističemo vjernost u čašćenju križa ponesenog za drugoga. Prisutnost biskupa gradišćanskih Hrvata kao voditelja slavlja poticaj je da se kao ovogodišnja misao vodi lja uzme raseljenost Hrvata i način njihova duhovnog ujedinjavanja. Upravo među gradišćanskim Hrvatima niknula je ideja da se križ krbavskih biskupa uzme kao simbol njihove povezanosti sa starom domovinom. Tu ideju protegnuli smo na cijelu iseljenu Hrvatsku koja je danas brojčano nekako izjednačena s domovinskom.”

Željezanski biskup Egidije Živković zahvalio je na početku svojoj majci što ga je naučila materinski jezik, kao i mučenicima iseljene i domovinske Hrvatske

Ove se godine okupio nešto manji broj hodočasnika zbog izuzetno velike vrućine

čiji su nam život, žrtve, trpljenja, muke i smrt usadili snagu na teškome životnom putovanju. "S njima smo kao i najbližima ponajbolje povezani kada slavimo muku, smrt i uskrsnuće. Radujem se danas i zahvaljujem dobrom Bogu na darovanoj prigodi da kao željezanski biskup slavim zajedno s vama sv. misu na ovome simbolikom bogatome i svetome hrvatskom oltarištu. S ljubavlju i poštovanjem grlim krajeve koje moji pradjedovi napustiše početkom 16. stoljeća odlazeći iz Like, Gacke i Krbave u jednom od najtragičnijih razdoblja naše bremenate povijesti. Donosim vam pozdrave iz Gradišća u Austriji gdje već 500 godina čuvamo svoju katoličku vjeru i svoj hrvatski jezik i tradiciju. Udbina je propovjedaonica s koje upućujemo poruku cijelom hrvatskom narodu. S Krbavskog polja bacamo pogled na cjelokupnu našu povijest – pogled koji grli svaki, pa i najmanji zakutak ove drage zemlje Hrvatske. Ovdje su sva naša stradanja i stratišta na jednome mjestu. Ovo je mjesto na kojem čuvamo tragove mučeništva i zaboravu otimamo uzore samoodricanja. Mučeništvo je kruna i vrhunac posve svjesnog opredjeljenja za vjernost", rekao je biskup Živković, a kao dokaze za to spomenuo je Miroslava Bulešića, s.

Kalendar posvećen iseljenoj Hrvatskoj

Pod nazivom "Duhovno zajedništvo domovinske i iseljene Hrvatske" Gospićko-senjska biskupija i ove godine je objavila uoči Dana hrvatskih mučenika prigodni kalendar koji je u znaku iseljene Hrvatske pošto ove godine misno slavlje na proslavi Dana hrvatskih mučenika predslavi gradišćanski Hrvat, biskup Željezanske biskupije mons. dr. Egidije Živković. Naslovnica kalendara pokazuje smjerove raseljavanja Hrvatske u posljednjih 130 godina u potrazi za boljim životom.

Žarku Ivasić, drinske mučenice, 66 ubijenih hercegovačkih franjevac, fra Rafu Kalinića, p. Dominika Barača, kao i dva mučenika iz redova gradišćanskih Hrvata. Jednog su komunisti ubili u jednoj župi u Mađarskoj, a drugi je skončao u koncentracijskom logoru u Dachauu zato što se predstavio Hrvatom.

LETARGIJA I BEZNAĐE

"Nakon stoljeća stradanja, pretrpani raznoraznim jarmovima, udarani i šibani sa svih strana, pa i s onih s kojih to nismo očekivali, sanjali smo i umirali za slobodu. Danas ovaj narod ponižen i prignut poput prosjaka puže i kuca pred vratima umorne starice Europe spreman žrtvovati ne samo svoje sinove, nego i mnoge vrijednosti i bogatstva za mrvice koje preostaju na stolovima njezina bogatstva i moći. Izgleda da smo prebrzo zaboravili krv kojom je sloboda plaćena. Ne mogu prešutjeti činjenicu da mnogi Hrvatsku danas doživljavaju kao zemlju bez nade, prepunu ljudi svladanih letargijom i beznađem - od razočaranih branitelja do mladih koji posvuda osim u njoj vide svoju budućnost.

Što bi u ovome povijesnom trenutku trebala činiti Crkva? Crkva, ako želi ostati vjerna svome poslanju, ne smije šutjeti, ne smije popustiti pred napastima interesa i kompromisa, mora poput proroka stati na stranu istine bez obzira na cijenu koju će za to morati platiti. Kada stvari nazivamo njihovim pravim imenima, kada kažemo da je abortus ubojstvo a ne pravo žene da raspolaže svojim tijelom, da su istospolni brakovi i njihovo usvajanje djece izopačenje ljudske prirode a ne dostignuća suvremene demokracije, da je poigravanje s genetikom ponovni pokušaj čovjeka da se igra Stvoritelja a ne napredak znanosti, onda nam kažu da

smo zaostali i konzervativni, da ne razumijemo čovjeka i njegove potrebe, onda smo kočničari na putu u najmanju ruku nejasnu i zamagljenu budućnost. Bojim se budućnosti, bojim se Europe u čijem se ustavu ne smije spomenuti Božje ime, bojim se za Hrvatsku u čijim temeljima ne bi bile ugrađene kršćanske vrijednosti. I kada odgovaram na pitanje što bi u ovome povijesnom trenutku trebala činiti Crkva, posve sam uvjeren da ona mora biti proročki glas, glas nade koji će ovome narodu neumorno naviještati da ga Bog nije ni prevario ni zaboravio."

CRKVA NEPOTKUPLJIVA I NAROD PONOSAN

Biskup Živković na kraju se prisjetio svih naših mučenika, a posebno životnog stajališta jednoga od najvećih, blaženog kardinala Stepinca: "Toliki su, napajajući se na njegovu uzoru, godinama podnosili strahote jugoslavenskih kazamata, izgnanstva, pa i umiranja. Bilo je to vrijeme – koliko god ga neki danas pokušavali neutemeljeno uljepšavati – prepuno lažnih svjedočanstava, egzekucija bez sudova i optuživanja bez dokaza. Što bi nam danas s ovoga svetog mjesta poručili naši hrvatski mučenici? Da budemo Crkva glasna, iskrena i nepokolebljiva! Da budemo Crkva nepotkupljiva i narod ponosan na svoju povijest i svoje kršćanske vrijednosti za koje su toliki žrtve podnosili i umirali. Da čuvamo domovinu i ne zaboravimo patnje i krv kojom je naša sloboda plaćena. Neka nam naši hrvatski mučenici budu uzori, putokazi i zagovornici na našem životnom putu!" ■

Na Udbinu tradicionalno hodočaste branitelji

ENG This year's commemoration of Croatian Martyr's Day in Udbina focused on Emigrant Croatia. Mass was served by Graiše Croat Egidije Živković, the bishop of Eisenstadt, Austria.

Deset godina etnoriznice

Ideja o osnivanju radionice narodnih nošnji potekla je u HMI-ju. Željeli smo pomoći hrvatskim folklornim skupinama u svijetu i ponuditi im program u kojemu će upoznati izradu narodnih nošnji u svojim društvima

U Etnoriznici učilo je trideset polaznika iz sedam zemalja

Izrada baranjskog tradicijskog nakita

Napisala i snimila: **Srebrenka Šeravić**

U večernjim satima 2. kolovoza ove godine završena je u Pučišćima na otoku Braču Matičina deseta, jubilara Hrvatska etnoriznica, radionica tradicijskih tekstilnih vještina, izrade i restauracije hrvatskih narodnih nošnji. Toga poslijepodneva u reprezentativnoj dvorani i na terasi Klesarske škole priređen je tradicionalni Dan otvorenih vrata, izložba radova svih polaznika i demonstratora ovogodišnje radionice, koju je obišao iznimno velik broj posjetitelja, mještana Pučišća i njihovih gostiju iz cijeloga svijeta. A uistinu su imali što vidjeti jer su svi sudionici u oba prostora istodobno i izlagali i izrađivali svoje radove. Posjetitelji su mogli upoznati proces tkanja na čak tri različita tkalačka stana, vidjeti krojenje i šivanje narodnih nošnji, izradu najrazličitijih vezova, tradicijsko pletenje, zlatovez, izradu starinskoga nakita i uresa za glavu, različite načine izrade čipke:

Rachel Poturich iz Pittsburgha u bizovačkoj nošnji

lepoglavsku, čunčanu i sunčanu čipku, stavljanje ukrasa i aplikacija na tkanine... Svi su bili impresionirani brojnošću i raznovrsnošću tradicijskih tehnika i radova, postavljena su mnoga pitanja, snimljene su tisuće fotografija koje će, ne sumnjamo, obići cijeli svijet.

VELIK BROJ POLAZNIKA

Ideja o osnivanju radionice narodnih nošnji potekla je prije deset godina u Hrvatskoj matici iseljenika. Željeli smo pomoći hrvatskim folklornim skupinama u svijetu i ponuditi im program u kojemu će upoznati izradu narodnih nošnji, osnovne tehnike vezova, tkanja, čipki i ukrasa i praktično ih primijeniti u svojim društvima. U Posudionici i radionici narodnih nošnji iz Zagreba i njihovu ravnateljku prof. Josipu Forjanu pronašli smo izvrsnog i stručnog suorganizatora. Za razliku od skromnog početka sa samo devet polaznika na prvoj Radionici nošnji, tada održanoj u Zastrogu, danas se, nakon deset godina, možemo pohvaliti velikim brojem pola-

znika sa svih kontinenata koji su sudjelovali u ovome programu, a šestero zaljubljenika u hrvatske narodne nošnje, Paula Matić iz Njemačke, Ljubica Šušak koja je nekada živjela u Nürnbergu, a danas umirovljeničke dane provodi u Širokom Brijegu u BiH, Vesna Proso iz Omiša, Slavica Rajković iz Zagreba, Slobodan Hadjikan, povratnik iz Kanade i Ivka Štefanek iz Duge Rese, naši najvjerniji polaznici, i sami su ove godine proslavili svoj deseti jubilej.

LJUBAV PREMA TRADICIONALNOM RUKOTVORSTVU

Ovoga ljeta na Hrvatskoj etnoriznici učilo je trideset polaznika: iz Kanade i Sjedinjenih Američkih država, Njemačke, Mađarske, Vojvodine (Srbija), Bosne i Hercegovine i cijele Hrvatske. Polaznici su različite dobi i zanimanja, ali dijele jednaku ljubav prema tradicionalnom rukotvorstvu. Najmlađoj od njih, Rachel Poturich iz Pittsburga, SAD, bio je ovo prvi susret s Hrvatskom, domovinom njezina djeda, o kojoj je čula bezbroj priča. Rachel je od malena članica folklorne skupine "Rankin Junior Tamburitzans", ona svira tambure, ple-

Bizovački šling

Pavo Franjin demonstrira tkanje baranjske pregače

Zlatovez

še hrvatske folklorne plesove, pjeva, a ove godine poželjela je naučiti što više o vezovima i hrvatskim narodnim nošnjama. Ova talentirana šesnaestogodišnja učenica sama je proputovala pola svijeta i došla u Pučišća kako bi otkrila tajne hrvatskih narodnih vezova i upoznala na licu mjesta svijet hrvatske tradicijske kulture. Iz dalekoga Vancouvera, Kanada, pridružila nam se Marija Aničić. Mariju je zanimalo sve, a posebice tajne krojenja narodnih nošnji. Kad se vrati u Kanadu ona će svoje znanje prenijeti u svom društvu, Tamburaškome orkestru "Kardinal Stepinac" u Vancouveru. Manda Oršulić i Ljilja Galić stigle su iz Duisburga, Njemačka. Njihovo folklorno društvo "Adria" posebnu pažnju posvećuje autentičnosti svoga programa. Manda i Ljilja stigle su s posebnom zadaćom: naučiti sve o ličkim i dubrovačkim narodnim nošnjama. Usput, onako, za svoju dušu, učile su i posebne tehnike izrade čipke, posebice slavonske *motive* i tehniku čunčanja. Najživlje i najšarenije bilo je oko stola gdje se izrađivao tradicijski nakit, tu je vladala uistinu prava gužva.

PREKRASNIH DESET DANA

Polaznicima se pridružilo na ovoj radionici i deset izvornih demonstratora, specijalista za različite i posebne tekstilne tehnike koji su strpljivo objašnjavali tekstilne vještine svoga kraja. Josipa Rudec iz Lepoglave podučavala je slavnu lepoglavsku čipku, Eva Kostolić iz baranjskoga Draža šlinganje, časa sestra Patricija čunčanje, Slavica Rajković, Marica Kurtak i Vesna Proso vezove, Pavo Franjin tkanje, Vinka Mareković nakit, Jasna Lukačević starinsko pletenje, Du-

Slavonske štile

bravka Radovanović zlatovez...

U Klesarskoj školi u Pušićima proveli smo prekrasnih deset dana ispunjenih učenjem i druženjem, obnovljena su stara prijateljstva i stvorena nova, a svaki slobodan trenutak koristio se za uživanje na prekrasnim bračkim plažama i šetnje povijesnim kamenim uličicama ovoga lijepoga dalmatinskog gradića. ■

ENG The 10th Croatian Ethno Treasury was staged in Pučišće on the island of Brač. The event is a workshop for artisanal textile work and the manufacture and restoration of Croatian folk garb organised by the CHF.

Posjet staroj domovini i rodbini

U organizaciji HMI-ja šezdeset članova Hrvatske škole "Kardinal Stepinac", plesači, tamburaši i roditelji, ove godine bili su na turneji po Hrvatskoj i BiH od 4. do 17. srpnja

Zajednička slika nakon nastupa u Đakovu

Napisala: **Gordana Vojvodić**

Svake četvrte godine Hrvatska škola "Kardinal Stepinac" iz Chicaga za članove svoje folklorne i tamburaške skupine organizira folklornu turneju po Hrvatskoj i BiH.

Nakon posjeta 2004. i 2008. godine ponovno su došli i ove 2012. godine. Hrvatska škola "Kardinal Stepinac" utemeljena je u siječnju 1973., a uz glavnu zadaću poučavanja hrvatskog jezika, kulture i povijesti, također uče polaznike škole pjevati hrvatske pjesme i plesati hrvatska kola. Učiteljica plesova je Anđela Bajić, a učitelj tamburice Joe Riccio.

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika šezdeset članova Hrvatske škole "Kardinal Stepinac", plesači, tamburaši i roditelji, ove godine bili su na turneji po Hrvatskoj i BiH od 4. do 17. srpnja.

Sve je počelo 4. srpnja okupljanjem u zagrebačkom hotelu Dubrovnik gdje sam nakon četiri godine ponovno vidjela drage prijatelje: Angelu Bajic, Joe Riccija, fra Jozu, Radu Busljetu i njegovu kćer Amandu, Josipa Kosira, obitelj Šego, obitelj Kikaš i upoznala nove čla-

Nastup na Stradunu u Dubrovniku

nove - Radina sina C.J.-a, njegovu ženu Mary, šogoricu Anu Ljevar, njezina sina Nelsona Evana, predsjednika škole Ivu Kosira i njegovu kćer Ivanu, kao i ostale članove grupe.

Odmah mi je za oko zapeo, kako sami kažu, glavni zabavljač Duško Kraljević koji je na turneji bio sa svojom kćerkom i sinom. Gospodin Duško opravdao je na turneji uistinu naslov glavnog zabavljača, ali moram priznati i velikog pomagača našem vozaču Zdenku u uguravanju prekobrojnih kovčega u autobus.

Kako škola ponosno nosi ime kardinala Stepinca sasvim je bilo normalno da odmah na početku turneje posjetimo Krašić gdje je kardinal proveo svoje zadnje godine života. Polaznici su, kao i ranijih godina, sudjelovali na Međunarodnoj smotri folklora u Velikoj Gorici koju organizira FA Turopolje. Folklorna skupina "Kardinal Stepinac" i FA Turopolje dugogodišnji su prijatelji i uživali su u ponovnom susretu i druženju.

Put smo nastavili za Slavoniju - Osijek

Fra Jozo Grbeš, župnik hrvatske župe sv. Jeronima iz Chicaga, pratio je mlade folklorashe

U povorci na Đakovačkim vezovima

Polaganje vijenca na spomen groblju Ovcara kod Vukovara

jek, gdje smo posjetili Vukovar i odali počast polaganjem vijenca svim žrtvama Domovinskog rata i sudjelovali na Đakovačkim vezovima. Uistinu sam bila ponosna na mlade folklorše i tamburaše koji su se odlično predstavili mnogobrojnoj publici.

S posebnim nestrpljenjem očekivao se dolazak u Međugorje, odakle je bila većina članova grupe. Posebno je bio uzbuđen gospodin Duško, koji se silno trudio da našoj mladoj 'vodičici' Teni nađe dobrog Hercegovca i da je uda. Na žalost, nije uspio. Uz koncert koji su imali u Eko-selu, popeli su se na Brdo ukaza-

nja, te se nakon toga sastali s mnogobrojom rodbinom.

Slijedio je Dubrovnik, obilazak ovoga prelijepoga grada uz stručnog vodiča i koncert pred crkvom sv. Vlahu. Mnogi prijatelji, rođaci i turisti s oduševljenjem su pratili koncert. Bio je nezaboravan izlet na Korčulu, uz kulturni obilazak te kupanje i uživanje.

Na putu prema posljednjoj destinaciji, Šibeniku, posjetili smo i razgledali

Split. I konačno, Šibenik, te nakon napore turneje uživanje u moru. Izlet na slapove Krke i nije teško pao jer su na Skradinskome buku svi uživali u kupanju. Za mnogobrojne turiste u Solaris Resortu "Kardinal Stepinac" održao je i svoj posljednji koncert na ovogodišnjoj turneji.

Došao je i posljednji dan, oproštaj. Mnogi su nastavili putovanje prema svojoj rodbini, uz obećanje da se ponovno vidimo za četiri godine. ■

ENG Some sixty attendees of Cardinal Stepinac Croatian School—dancers, tamburitza players and parents—toured Croatia and Bosnia-Herzegovina from July 4 to 17 of this year with the CHF helping out as event organiser.

ISELJENIČKA VIJEST

POSJET UGLEDNOG ISELJENIKA ANTONA KIKAŠA HMI-JU SPLIT

SPLIT - Na sam blagdan Velike Gospe splitski ured HMI-ja posjetio je ugledni hrvatski iseljenik Anton Kikaš, koji godinama živi u Torontu. Posjet je protekao u ugodnom razgovoru kojem su nazočili Helena Burić, profesorica hrvatskog jezika na Sveučilištu Waterloo kraj Toronta, te predstavnici Splitsko-dalmatinske županije Damir Gabrić, savjetnik župana za braniteljska pitanja i Davor Pavić, glasnogovornik Splitsko-dalmatinske županije.

Razgovor se odnosio uglavnom na vrlo zanimljiv život gospodina Kikaša, koji je široj javnosti poznat po herojskom činu dopreme oružja Hrvatskoj 1991. godine. Manje je poznata druga strana njegove biografije, ona vezana uz posao jer je kao geodetski inženjer i poduzetnik izgradio cijele četvrti Toronta. Nakon 40 godina rada odlučio je zatvoriti projektni ured i posvetiti se svojim najvećim ljubavima - obitelji i književnosti. Vidimo da postoji i umjetnička strana Kikaševe ličnosti. Još prije tridesetak godina zapo-

čeo je pisati poeziju, a nedavno je primljen u Društvo hrvatskih književnika Herceg-Bosne, što je doživio kao veliko priznanje i zadovoljstvo.

Anton Kikaš bio je predsjednik Društva hrvatskih gospodarstvenika i intelektualaca, pomagao je materijalno mnogobrojne projekte u Hrvatskoj, ali je isto tako puno učinio na utemeljenju Katedre za hrvatski jezik na Sveučilištu Waterloo pokraj Toronta. Baš tamo sada predaje Splićanka Helena Burić koja je bila nazočna i na sastanku u Matici. Vijeće

etničkog tiska proglasilo je Antona Kikaša za *Čovjeka godine* 1992.

Kao ljubitelj športa Anton Kikaš organizirao je zlatnoj Dinamovoj generaciji turneju po Kanadi 1982. godine, ali je posjećivao i Bijele noći splitskog Hajduka u Torontu. Da mu je nogomet u srcu kao i poezija govori i činjenica da je bio na čelu NK Croatia Toronto, koji je prije nekoliko godina primljen u Kuću slave kanadskog nogometa.

Antun Kikaš, Branka Bezić Filipović i Damir Gabrić

‘Kad su žitom polja pozlaćena’

“Vaši preci u stoljetnom slavlju Dužijance, na kojem su Bogu zahvaljivali, sigurno su se nadahnjivali i okrepljivali. Na tim slavljinama primali su jakost i dobivali snagu da idu dalje kroz život ojačani kruhom svagdašnjim, kruhom euharistijskim i Božjom riječju”, zaključio je biskup Mrzljak

Bandašica Snežana predaje kruh ispečen od brašna ovogodišnje žetve novome subotičkom gradonačelniku Modestu Duliću

Tekst: Uredništvo (izvor IKA)

Snimke: Hrvatska riječ

Središnja proslava ovogodišnje Dužijance, tradicionalne žetvene svečanosti bačkih Hrvata, održana je 12. kolovoza u Subotici. Slavlje je započelo u crkvi sv. Roka, u kojoj je 1911. godine mons. Blaško Rajić prvi put predvodio slavlje Dužijance u crkvi, budući da su taj običaj bački Hrvati Bunjevci stoljećima prije njegovali u svojim obiteljima kao oblik zahvale Bogu za završetak ‘risa’ (žetve). Obred blagoslova i ispraćaja bandaša i bandašice predvodio je župnik mons. Andrija Anišić. Na tome početnom činu središnje proslave Dužijance po tradiciji sudjeluju bandaši i bandašice koji su bili predvoditelji slavlja Dužijance u Somboru, Svetozaru Miletiću, Žedniku, Đurđinu, Bajmoku, Tavankutu, Maloj Bosni i Mirgešu, kao i tri najljepša para koja su izabrana u petak u sklopu

“Tamburaške večeri”, a koji imaju ulogu pratitelja bandaša i bandašice.

NA SVEČANIM KARUCAMA

Nakon pozdrava svima okupljenima, bandašica Snežana Nović pročitala je pjesmu Ante Jakšića “Kad su žitom polja pozlaćena”, a bandaš Marko Križan pročitao je Božju riječ iz poslanice Rimljanima koja govori o kušnji koja rađa postojanošću i nadom. Naime, kako je

to mons. Anišić istaknuo, Bog je pohodio ove godine i bačku ravnicu velikom sušom. “To je kušnja koja sve treba potaknuti na razmišljanje i umnožiti vjeru svima da je Bog jedini gospodar neba i zemlje i učvrstiti nadu da on providno upravlja ovim svijetom te nas neće ostaviti bez blagoslova i bez kruha svagdašnjega”, zaključio je mons. Anišić. Molitve vjernika predmolile su “Kraljice” iz Staroga Žednika. One su pred crkvom prije polaska u katedralu pozdravile sve “putnike” i okupljene vjernike “kraljičkom pismom” u čast Dužijance. U povorci, na svečanim karucama, predvođeni bandašom i bandašicom, mladi u narodnim nošnjama krenuli su do katedrale, na glavni čin središnje proslave Dužijance, a to je misa zahvalnica. Pred katedralom ih je sve dočekao i pozdravio katedralni župnik mons. Stjepan Beretić.

Misno slavlje predslavio je varaždinski biskup Josip Mrzljak u koncelebraciji s domaćim bisku-

Misu zahvalnicu predslavio je varaždinski biskup Josip Mrzljak u koncelecijaciji s domaćim biskupom Ivanom Penzešom...

...u prepunoj subotičkoj katedrali – bazilici sv. Terezije Avilske

pom Ivanom Penzešom, koji mu je na početku uputio riječi tople i srdačne dobrodošlice. Biskup Penzeš pozdravio je i ostale ugledne goste – predstavnike republičkih, pokrajinskih i gradskih vlasti, kao i predstavnike kulturnih i društvenih udruga te mnogobrojne mlade odjevene u narodne nošnje i sve vjernike koji su

ispunili prostranu subotičku katedralu - baziliku sv. Terezije Avilske.

Božju riječ na misi čitali su bandaš i bandašica, a pjevanje je predvodio katedralni Zbor Albe Vidaković kojim je ravнала s. Mirjam Pandžić. Molitve vjernika predmolili su mladi u narodnim nošnjama.

Sastanak ravnatelja HMI-ja s predstavnicima Hrvata u Vojvodini

Svoj boravak na Dužijanci ravnatelj HMI-ja mr. Marin Knežević iskoristio je za sastanak s predstavnicima hrvatske zajednice u Vojvodini. U prostorijama Hrvatskoga nacionalnog vijeća (HNV) sastao se sa Slavenom Bačićem, predsjednikom HNV-a, Petrom Kuntićem, predsjednikom DSHV-a, Tomislavom Žigmanovim, ravnateljem ZKVH, a na sastanku je bila i Ljerka Alajbeg, generalna konzulica RH u Subotici. Predstavnici Hrvata u Vojvodini izvijestili su ravnatelja HMI-ja o aktualnim prilikama i mnogobrojnim problemima na koje nailaze u domicilnoj državi. Među najveće probleme svakako spadaju neravnopravan pravni i financijski položaj hrvatske manjine u odnosu na druge manjine u Srbiji. Ravnatelj HMI-ja izrazio je svoje žaljenje zbog mnogobrojnih neriješenih problema ustvrdivši da će HMI rado sudjelovati u rješavanju nekih od njih. (Marija Hećimović)

U propovijedi je biskup Mrzljak povezao euharistijsko slavlje i slavlje Dužijance. "Dužijanca spaja i jedno i drugo – i zemaljsko i nebesko - i to upravo u nedjelju – dan Gospodnji, koji je i dan zajedništva. Okupljamo se oko stola Gospodnjega da bismo se tu nahranili, ojačali i dobili snagu da idemo u svoju svagdašnjicu, u sve one svagdašnje probleme i teškoće koje imaju i djeca i mladi i odrasli... Isus želi ići s nama u naš svagdašnji život. On nas uvjerava da je s nama neprestano i da želi biti naša pomoć... Vaši preci u stoljetnom slavlju Dužijance, na kojem su Bogu zahvaljivali, sigurno su se nadahnjivali i okrepljivali. Na tim slavljinama primali su jakost i dobivali snagu da idu dalje kroz život ojačani kruhom svagdašnjim, kruhom euharistijskim i Božjom riječju koju su vjerom prihvaćali, što bi trebalo činiti i u drugom stoljeću Dužijance", zaključio je mons. Mrzljak.

BARJAKTAR NA KONJU

Poslije mise krenula je svečana povoraka prema gradskome trgu. Subotičani i mnogobrojni gosti mogli su vidjeti barjaktara na konju sa zastavom Dužijance, konjanike u svečanoj graničarskoj nošnji Hrvata Bunjevaca, veliku krunu i klas žita, male 'kraljice' s karakterističnim "Kraljičkim pismama", risare i risaruše u narodnim nošnjama i s radnim

Barjaktar na konju sa zastavom Dužijance

priporom, fijakere, 'aptike', defile 15 kulturno-umjetničkih društava iz Subotice i okolice, Vojvodine, Hrvatske i Mađarske, sve bandaše i bandašice iz mjesta u kojima je Dužijanca već održana te pratitelje i pratilje ovogodišnjeg bandaša i bandašice koji su na trg stigli na kraju svečane povorke praćeni konjanicima s ergele "Kelebija".

KRUH ISPEČEN OD BRAŠNA OVOGODIŠNJE ŽETVE

Na svečanoj pozornici prikazan je običaj završetka 'risa'. Bandaš Marko predao je domaćinu 'salaša' Davoru Šimiću vijenac, koji je isplela bandašica, u

znak da je 'ris gotov' tj. uspješno završen. Domaćin im je zahvalio na tome što su marljivo radili i završili uspješno posao, a domaćica Dajana Šimić poprskala ih je vodom i posula mekinjama – da žito iduće godine bude čisto kao voda i da ga bude puno kao mekinja. Poslije toga kruh je ispečen od brašna ovogodišnje žetve te ga je novome subotičkom gradonačelniku Modestu Duliću predala bandašica Snežana, a gradonačelnik ga je pokazao na sve četiri strane grada uz svestranu potporu okupljenog mnoštva na trgu. Gradonačelnik Dulić zahvalio je na kruhu i rekao: "Predaja hleba, kruva i kruha... nije samo simbol zajedništva i simbol rada, truda i zalaganja, nego je i simbol nove nade i vjere u bolju sutrašnjicu. Mali je broj manifestacija u našoj zemlji i regiji koje se mogu pohvaliti tako dugom tradicijom i poviješću kao naša Dužijanca. Ona predstavlja i etnološko blago, bogatstvo koje čuvamo, negujemo i s ponosom pokazujemo i prenosi-mo na mlada pokoljenja. Vrijedni ratari su mukotrpnim, teškim radom i ove godine skinuli novi rod koji će biti naša hrana narednih godinu dana", zaključio je Dulić.

Središnji dio programa Dužijance 2012. završio je polaganjem vijenca na grob Blaška Rajića u poslijepodnevni-m satima te tradicionalnim bandašicinim kolom na glavnome gradskom trgu. Okupljenome mnoštvu biskup Mrzljak izrazio je radost što je bio sudionik ovogodišnje Dužijance. ■

Svečana povorka

ENG The central celebration of this year's Dužijanca event, a traditional harvest festivity among the Croats of the Bačka region, was staged in Subotica on 12 August. A celebration of mass was led by Varaždin bishop Josip Mrzljak.

MANJINSKA VIJEST

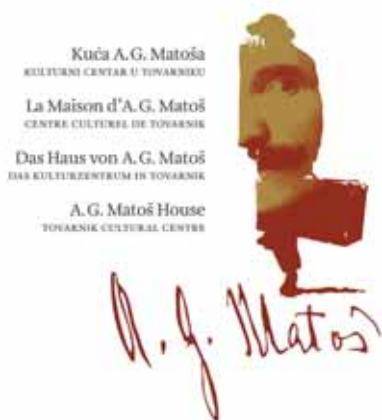

PROSLAVA OBLJETNICE TOP PINKOVAC

AUSTRIJA - Tamburaški orkestar Pinkovac TOP iz hrvatskog sela Pinkovca (Güttenbach) u južnome Gradišću nizom koncerata obilježio je 35. obljetnicu postojanja. U subotu 23. lipnja u domaćoj župnoj crkvi, u nedjelju 24. u Inzenhofu, a u ponedjeljak 25. lipnja u Beču u crkvi Am Hof, crkvi Hrvatske katoličke misije, održani su zapaženi koncerti koji su ujedno bili i prezentacija njihova šestog nosača zvuka, CD-a s naslovom "Pinkovac u srcu". Društvo je prije 35 godina utemeljio dugogodišnji pinkovački župnik Ferdinand Sinković zajedno s pokojnim prof. Dragom Raljušićem iz Crikvenice. Kasnije je pod vodstvom Vilija Jandrišića tamburaško društvo dobilo ime TOP Tamburaški orkestar i zbor Pinkovac. Najdulje, ukupno 15 godina, TOP-om je dirigirao Varaždinac prof. Vlado Šinček, a sada to čini prof. Boris Novak iz Čakovca, koji je napisao i novu pinkovačku 'himnu' - Pinkovac u srcu.

‘I dok je srca, bit će i Kroacije!’

Ideja je začeta još 1998. u povodu 125. obljetnice Matoševa rođenja, a s vremenom se razvila od početne ideje o spomen-sobi do cijelog Matoševa muzeja i kulturnog centra. Bude li sve po planu, prvi sretnici trebali bi uskočiti u vlak koji će ih provesti Matoševim životnim putešestvijama na 140. obljetnicu Matoševa rođenja, 13. lipnja sljedeće godine

Napisala: **Martina Kalle**

Snimke: **Društvo Antuna Gustava Matoša**

“**K**avgadžija pera, pamfletist, dezerter, emigrant, skitnica i osrednji čelist zaljubljen u kapljicu, s fizionomijom žgaravičavog primaša koji zabavlja dosadne goste (...) prvi je hrvatski pisac koji je poput biblijskog Lazara pobjegao iz grobnice sabranih djela, što nije uspjelo ni Tinu. (...) Matoš je jedan od rijetkih koji je uspio da se o njemu i nakon smrti loše govori.” Vjerojatno bi se i samome Matošu svidjelo što ga je tako

davne 1978. na stranicama Vjesnika okarakterizirao Veselko Tenžera.

Taj vječni vagabund i prznica i danas, ma koliko se svi kleli u njega i njegovu ostavštinu, ostao je buntovnik s razlogom o kojemu se lijepo govori, ali na obljetnicu smrti na mirogojski grob cvijeće mu uglavnom donose samo Srijemci iz njegova rodnoga Tovarnika, okupljeni u Društvu Antuna Gustava Matoša.

CIGLU PO CIGLU

Baš tamo, daleko od Zagreba, kulturne matice, ali i one financijske – Ministarstva kulture Republike Hrvatske, upornošću članova Društva Antuna Gustava Matoša doslovce ciglu po ciglu raste Kuća Antuna Gustava Matoša - kulturni centar u Tovarniku. O Matoševoj kući, odnosno kulturnom centru koji bi s vremenom trebao postao važna točka za sa-

Kuća Antuna Gustava Matoša treba postati važni kulturni centar u Tovarniku

Akademik Dubravko Jelčić, predsjednik Odbora za izgradnju i Željko Anić, upravitelj Zaklade

dašnje i buduće matošologe (zašto ne, kad već imamo krležologe) već se dosta pisalo. Uostalom, ideja je začeta još 1998. u povodu 125. obljetnice Matoševa rođenja, a s vremenom se razvila od početne ideje o spomen-sobi do cijelog Matoševa muzeja i kulturnog centra.

Na Osmoj sjednici Odbora za izgradnju Kuće A. G. Matoša – kulturnog centra u Tovarniku, održanoj u srpnju u Zagrebu, predsjednik Odbora, akademik Dubravko Jelčić, podsjetio je kako

Matoš u Parizu

su članovi Odbora posjetili zagrebačkoga gradonačelnika Milana Bandića, koji im je obećao kako će Grad Zagreb nastaviti sufinancirati izgradnju Matoševe kuće u mjeri kao i Vlada Republike Hrvatske. Također je napomenuo da se razgovaralo i sa zamjenikom ministrice kulture Berislavom Šipušem, koji je obećao potporu, no, kako je rekao, do sada nije još ništa učinjeno. Članovi Odbora tom su prilikom najavili i mogućnost da se obilježavanje Matoševih obljetnica, 140. obljetnice rođenja i 100. obljetnice smrti, poprati proglašenjem Matoševe godine, organizacijom znanstvenih i stručnih skupova te objavljivanjem reprezentativnoga zbornika radova o A. G. Matošu.

“Još je potrebno oko devet milijuna kuna za dovršetak obrtničkih radova, izvedbu stalne izložbe spomen-postava te opremanje svih sadržaja što će, nadamo se, biti financirano na dosadaš-

Akademik Dubravko Jelčić, glavni stručni suradnik i predsjednik Odbora za izgradnju:

“Kao važna figura u hrvatskoj književnosti Antun Gustav Matoš zaslužuje spomen-dom. Ovaj projekt zamišljen je kao kulturni centar, čija prednost je utoliko veća jer je kuća smještena na granici Hrvatske te bi, uz to što može imati veliki međunarodni kulturni značaj, trebala postati i važnom uporišnom točkom kulturno-turističke ponude. Zbog čega je trebalo proći toliko godina od Matoševe prerane smrti (živio je samo 41 godinu) do izgradnje njegove rodne kuće u Tovarniku? Dio odgovora vjerojatno se krije i u činjenici što je A. G. Matoš zbog svojih često protuslovnih stajališta dugo vremena bio neshvaćen, što je došlo posebno do izražaja u olovnim godinama neposredno nakon svršetka Drugoga svjetskog rata. Naime, velikoga pisca u početku druge Jugoslavije gotovo se i nije smjelo spomenuti jer je po ocjeni socrealističke politike bio dekadentan pisac. Tek je početkom 50-ih Matoš doživio pravu afirmaciju te je shvaćena njegova veličina. Matoševu povratku u književni i javni život u velikoj mjeri pridonijelo je i *Zorino* izdanje njegovih pjesama, objavljeno 1951. godine, koje urednički potpisuje Gustav Krklec, a priredio ih je Marijan Matković. Od tada počinje Matoševa rehabilitacija i legenda, koja traje do danas. Prije 40 godina izašla su i *Sabrana djela* AGM-a, u kritičkom izdanju, ali on je i danas često zanemaren, barem u našoj kritičkoj praksi. Mnogi ga ni danas ne razumiju. Ali to je vječna sudbina velikih pisaca!”

Buduća recepcija

Smrt

Prostorija koja prikazuje podrijetlo i najranije djetinjstvo AG Matoša

Dragana Lucija Ratković, autorica projektne ideje stalnog postava:

“Cijeli tim stručnjaka kreirao je idejno rješenje Matoševе kuće, koja će u završnici biti snažna kulturna atrakcija, a koja će kao kulturni centar bogatim sadržajima intenzivno živjeti tijekom cijele godine. Matoševa kuća zamišljena je kao kompleksna kulturna institucija, koja predstavlja ključnu točku oživljavanja Matoševе ostavštine na nacionalnoj razini, ali i kulturno-turistička atrakcija koja s jakim književnim identitetom inicira razvoj kulturno-turističke mikrodestinacije Tovarnika i ovog dijela Hrvatske. Ona bi sadržavala galeriju stalnog postava, zakladnu knjižnicu i čitaonicu, spomeničku knjižnicu i dokumentacijski centar, višenamjenski prostor, suvenirnicu, književni klub, dvoranu za radionice te depo knjižnice i arhivu, a izvan zidova manifestacije Matoševе dane i Sajam pisane riječi u Srijemu, tematsku rutu Matošev Tovarnik te tradicionalno srijemsko imanje. U Matoševoj kući, jednoj vrsti zavičajnog muzeja, stalna izložba koncipirana je u duhu suvremenog doba sa svim tehnološkim dostignućima”, ističe Ratković, “gdje će se u prvom dijelu posjetitelji upoznati s prostorom Srijema, zatim živopisnoga trgovačkog središta Tovarnika kakav je bio u 19. stoljeću, a u posebnoj sobi s rodoslovnim stablom obitelji Matoš. Cijeli Matošev život bit će prikazan kao putovanje koje počinje na peronu odakle se ulazi u vagone koji predstavljaju gradove koji su snažno obilježili njegov život. To su Zagreb, Beograd, Pariz i na posljetku bolnička soba u kojoj je napisao po mnogima najljepšu svoju pjesmu *Gospa Marija*.”

nji način - sredstvima Vlade Republike Hrvatske i Grada Zagreba u jednakim iznosima. U projekt je do sada uloženo oko 11,5 milijuna kuna, s tim da su u taj iznos uračunani i troškovi dugotrajnog rješavanja imovinsko-pravnih odnosa i dokumentacije, a sedam i pol milijuna kuna uloženo je u građevinsko-obrtničke radove”, kaže Marko Jurić, predsjednik Društva Antuna Gustava Matoša.

Kad jednoga dana Kulturni centar i otvori vrata, ostaje pitanje njegova daljnjeg financiranja. Jedan dio novca već je pripremljen.

IZVORIŠTE HRVATSKE NACIONALNE MISLI

“Prije godinu dana osnovana je Zaklada Antuna Gustava Matoša (lat. Collegium Matossianum) čija je svrha promicati, zaštićivati i valorizirati književno djelo Antuna Gustava Matoša na razini hrvatske nacionalne i europske književnosti i kulture, kao samosvojne estetske vrijednosti i izvorišta hrvatske nacionalne mi-

sli. Zakladnim sredstvima bit će materijalno održavan Kulturni centar i njegove cjelogodišnje programske aktivnosti, kao i stipendiranje studenata hrvatskog jezika i književnosti te - novinarstva, jer Matoš je bio i novinar. Očekujemo da će Zakladu financirati država i lokalna zajednica, gospodarski subjekti iz Hrvatske i inozemstva u vlasništvu Hrvata”, kaže Željko Anić, upravitelj Zaklade.

Kuća do crkve u Tovarniku, modernizirana inačica tradicionalne slavonske kuće L-tlocrta s trijemom prema prostranom dvorištu, s gospodarskom zgradom u dnu dvorišta, u kojoj će zaživjeti Zakladna knjižnica i čitaonica te multimedijски centar – gotovi su izvana, instalacije su provedene.

Kad uslijedi nova financijska injekcija, na redu je unutarnje uređenje i izvedba spomen-postava. Bude li sve po planu, prvi sretnici trebali bi uskočiti u vlak koji će ih provesti Matoševim životnim putestvijama na 140. obljetnicu Matoševog rođenja, 13. lipnja sljedeće godine. ■

ENG The future Antun Gustav Matoš House culture centre is being creating in this Croatian writer's native town by the dedicated efforts of the members of the Antun Gustav Matoš Society.

Puno se naučilo, vidjelo, čulo, doživjelo...

Tema ovogodišnjeg programa bilo je hrvatsko dinarsko područje: plesovi, pjesme, glazbala i narodne nošnje Like, Dalmatinske zagore, Hercegovine...

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Snimili: **Vido Bagur i Srebrenka Šeravić**

I ovogodišnja Ljetna škola folklor Hrvatske matice iseljenika održana je u Biogradu na moru, u lijepome srednjodalmatinskom gradu iznimne povijesti i kulture, poznatome turističkom središtu s prekrasnim plažama, hotelima, parkovima, šetnicama i borovim šumama koje ga okružuju.

Grad Biograd, a posebice njegova neposredna okolica u koju spadaju mnoga naselja Ravnih kotara, zatim mjesta koja su se nanizala uzduž obale - Sukošan, Sveti Filip i Jakov, Drage, Pakoštane, Pirovac, a s morske strane i otok Pašman, poznati su po posebnoj posvećenosti svojoj tradicijskoj kulturi i čuvanju starinskih plesova, pjesama i narodnih nošnji. Na tome području djeluju mnoge izvorne folklorne skupine i gotovo da nema naselja u kojemu ne postoji folklorna skupina, a mnoge od njih čak i tijekom Domovinskoga rata, u progonstvu, nisu prekidaile s radom.

VRŠNI FOLKLORNI STRUČNJACI

Stoga nije ni čudno da je upravo Biograd još prije pet godina od srca prihvatio Matičinu Ljetnu školu hrvatskoga folklor, njezine predavače i polaznike, voditelje hrvatskih folklornih i tamburaških sku-

pina iz cijeloga svijeta i pružio im uvjete za rad i učenje, za druženje i upoznavanje izvornih domaćih folklornih skupina, a na samome kraju programa i održavanje završnog koncerta, uz potrebnu organizacijsku potporu.

Polaznica škole u narodnoj nošnji Dalmatinske zagore

Ljetna škola folklor održana je i ove godine u hotelu "Biograd", od 16. do 25. kolovoza. Tema ovogodišnjeg programa bilo je hrvatsko dinarsko područje: plesovi, pjesme, glazbala i narodne nošnje Like, Vrljke, Ravnih kotara, Podvelebitskoga kanala, otoka Paga, Ugljana, Pašmana, šibenskoga priobalja i otoka, Imotskoga, Poljica, doline Neretve, ali i plesovi Hrvata u Bosni i Hercegovini koji po svome plesnom obrascu pripadaju ovome području. Polaznici su bili, prema osobnome interesu, podijeljeni u dvije skupine: folklorne plesače i svirače tambura. Obje grupe intenzivno su učile punih deset dana, i ujutro i u poslijepodnevnim satima, a na večer su svi uvijek bavalili točke za završni koncert.

TRI IZVORNE FOLKLORNE SKUPINE

Voditelj Škole folklor prof. Andrija Ivančan, i sam predavač u ovoj školi, okupio je ekipu vršnih folklornih stručnjaka, istraživača, plesnih pedagoga i teoretičara koji su se izmjenjivali u nastavi: Vidu Bagura, Nenada Milina, Miroslava Šilića, Gorana Kneževića, Josipa Forjana i Bojana Pogrmilovića. I tamburaši su učili od vršnih stručnjaka: Tibora Büna i maestra Siniše Leopolda.

No, to nije bilo sve. Polaznici su ova ljeta imali priliku upoznati i tri sjajne izvorne folklorne skupine. Prvu, KUD

“Koledišće” iz Jezera na otoku Murteru upoznali su na tamošnjoj Festi od smokava koja je održana 17. kolovoza, na samome početku Škole folklor. Dočekani u Jezerima s velikom srdačnošću i ponuđeni domaćim smokvama, fritulama i kroštulama, naši folklorasi zdušno su hrabрили svoje domaćine i na kraju s njima i zaplesali u ljetnoj noći, uz more. Zahvaljujući prof. Vidi Baguru i njegovim terenskim istraživanjima, posebice tradicijske kulture Dalmatinske zagore, Školu folklor posjetila je izvorna folklorna skupina iz sela Kljake u okolici Drniša. Dvadesetak starijih ljudi odjevenih u starinske i iznimno vrijedne narodne nošnje svoga kraja zapjevali su ojkavicu, jedan od najstarijih poznatih načina pjevanja u dinarskome području, za koje je karakteristično duljenje dvoglasa ‘oj’. Ojkavica je, kažu, nastala u narodu prije više stotina godina, a danas se uz gangu i bečarac nalazi na reprezentativnoj listi hrvatske nematerijalne kulturne baštine i na najboljem je putu da svoje mjesto pronađe i na UNESCO-voj listi kulturnih dobara iz cijeloga svijeta.

ZAVRŠNI KONCERT

Grupa iz sela Kljake pokazala je i svoja kola, karakterističnoga šestodijelnoga plesnog oblika. Polaznici Škole folklor bili su jedne večeri, već pri kraju svoga boravka u Biogradu, pozvani u goste na imanje vlasnika hotela nedaleko od sela Polače u Ravnim kotarima gdje su ih dočekali članovi izvorne domaće skupine “Gradina”. Uz obilje domaćih delicija na-

Tamburaški orkestar
na završnoj priredbi

slušali su se pjesama i naplesali sa svojim domaćinima.

Kao i uvijek do sada, na Ljetnoj školi folklor bilo je svima lijepo. Jest, bilo je naporno satima plesati i svirati tambure, ljetne vrućine nisu nikoga štedjele, no naučilo se puno, a vidjelo, čulo i doživjelo još i više. Zajednički se odlazilo na plažu, zabavljalo, plesalo i pjevalo uz naše tamburaše, snimilo bezbroj fotografija, uvježbavalo završni koncert koji je nekako prebrzo došao, a s njime i rastanak te odlazak kućama, u daleku Ottawu u

Kanadi, New York, Chicago i Cleveland u Sjedinjenim Američkim Državama, Berlin i Filderstadt u Njemačkoj, u Beč, Pečuh, Koljnof, Suboticu, Srijemsku Mitrovicu, Mostar, Čitluk, ali i u Moslavinu, na Pašman, u Pirovac, Sukošan... Teško se na kraju bilo rastati, uvijek je tako u Školi folklor. No, danas je tu, srećom, sveprisutan e-mail i Facebook, adrese su razmijenjene, bit ćemo svi u kontaktu i dogovarati se za novi susret na Zimskoj školi hrvatskoga folklor! Do skoroga viđenja u Crikvenici! ■

ENG The Summer School of Croatian Folklore was staged this year at the Biograd hotel from 16 thru 25 August. The theme of this year's programme was the Croatian Dinaric region.

Kao i uvijek do sada, na Ljetnoj
školi folklor bilo je svima lijepo

Tridesetak sudionika iz 13 zemalja

Nadamo se da će većina mladih sačuvati uspomenu na taj spoj tradicijskog branja soli i posebno okruženje, a vedre i tople stonske "party" večeri, ispunjene glazbom i zabavom, samo će upotpuniti ova sjećanja

Napisala: **Marija Hećimović**

Hrvatska matica iseljenika organizirala je svoj tradicionalni TASK FORCE, a nositelj programa kao i svih ovih godina bila je Nives Antoljak. Okupilo se tridesetak mladića i djevojaka iz 13 zemalja. Program je tekao uz svesrdnu suradnju Solane Ston u vlasništvu obitelji Svete Pejića i, naravno, grada Stona. Tijekom trodnevnog boravka u Stonu mladići i djevojke obavljali su razne poslove u Solani te očistili i svojom mladenačkom inovativnošću upotpunili sadržaje dječjeg parka.

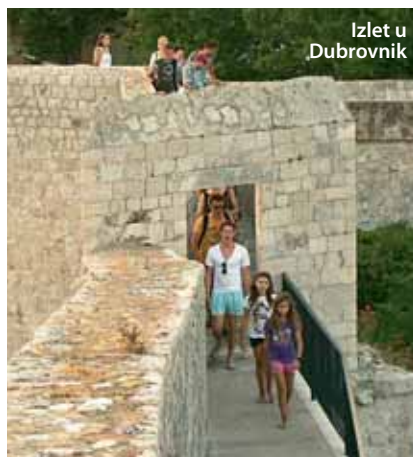
Da bi se dobila slika u kojim uvjetima se događao Eco Heritage Task Force 2012, treba istaknuti da Stonska solana potječe iz 14. stoljeća i vjerojatno je jedna od najstarijih u Europi, a i danas je u funkciji. Nastala je nakon što je 1333. godine Dubrovačka Republika kupila Ston i opasala ga obrambenim zidom dugim 7 km, jedinstvenim u Hrvatskoj

i Europi. Solana je podijeljena na baze koje nose imena kršćanskih svetaca, osim jednoga koji se zove Mundo. U devet kristalizacijskih bazena ubere se oko 500 tona soli godišnje.

BRANJE SOLI

Stoga su mladi imali priliku u tako lijepom i poviješću bogatom okruženju obavljati razne poslove od kojih poseb-

no izdvajamo "branje" soli - skupljanje soli iz kristalizacijskih bazena. Kako je to u konačnici izgledalo slijedi iz riječi jednog od voditelja, Ivana Galića - Brojke kažu ovako: 21 dan, 8 dana branja soli, 350 tona pobrano što će reći 43,5 prosječno po danu... 25 mladih vrijednih taskforsovac tako su svakodnevno ubacili cca 875 lopata dnevno (1 lopata cca 2 kg soli) odnosno 1,75 tona po osobi dnevno... Ukupno, svatko je ubacio oko 7000 lopata. Hvala dragi Stone na svemu, nadam se da ste uživali u našoj predstavi sinoć... Odlazi još jedan cirkus iz vašega maloga grada... Al gostoprimitstvo se ne zaboravlja... I uvijek ćemo vam se rado vratiti... A vi... Vi nas nećete zaboraviti... Sigurni smo;) pozz svima u ime voditeljskog tima EHTF Ston 2012! Simona iz Bugarske piše nam ovo - ..osjećam da je jedan djel od mog srca već u Hrvatskoj. Sviđaju mi se hrvatski ljudi i njihovu pozitivnu energiju. Ako ima neku stipendiju za Zagrebu, primijeniti ću. A sestre Iris i Karla Mikulić iz Nizozemske napisale su - Karla and I would just like to thank you very

Posjet Franjevačkom samostanu u Zaostrogu

Promocija knjige Dalibora Pašića "Loše navike"

much for all your help and for admitting us to EHTF. We both had an unforgettable summer! Not only did we learn better Croatian but we also met so many new and nice people. We truly had a great time in Ston! Thanks again from both of us. Sudionicima smo upriličili i posjet poviješću bogatom gradu Dubrovniku i njegovim zidinama. Bilo je to za većinu prvi susret s gradom u koji godišnje dolazi zavidan broj turista iz cijeloga svijeta zbog njegove dojmive jedinstvenosti i ljepote. Zatim odlazak u južni dio Makarskog primorja u Zaostrog i njegov franjevački samostan koji je bio domaćin EHTF-a 2005. Samostan posjeduje vrijednu etnološku zbirku, galeriju i knjižnicu s oko 30.000 naslova od kojih mnogobrojni naslovi pripadaju starijoj hrvatskoj književnosti. Uslijedilo je kupanje na zaostroškim zelenim i širokim valama s bistrim morem. Drugi vikend bio je rezerviran za cjelodnevnu vožnju brodom po pelješkom zaljevu uz degustaciju školjaka koje se tu beru i zar je trebalo nešto više?

NEZABORAVNA KAZALIŠNA PREDSTAVA

Imali su vremena, snage i volje organizirati i promociju knjige Dalibora Pašića, jednog od sudionika EHTF-a. Promociju njegova prvijenca ne bi bolje odradili ni profesionalci.

Ovogodišnji Task Force još je jedan od uspješnih projekata HMI-ja i mi se nadamo da su i naši domaćini u Stonu bili zadovoljni. Za oproštaj od njih grupa dramske radionice pod vodstvom akademskoga glumca Slavena Špišića te polaznici tečaja hrvatskoga jezika koji je vodila Antonija Rukavina priredili su nezaboravnu kazališnu predstavu pod stonskim zidinama u dvorištu Ivice Barovića, jednog od domaćina. Mještanima Stona, njihovim prijateljima i turistima, power point prezentacijom prikazan je

trotjedni boravak i rad vrijednih sudionika EHTF-a 2012. Gradonačelnik Stona, Vedran Antunica, izrazio je zahvalu mladima na učinjenome, ali i nadu da će se pronijeti glas o gostoljubivosti Stona u svijet. Vlasnik solane i restorana Vila Koruna u kojemu su mladi imali svakog dana gozbu, Sveto Pejić, nije krio koliko je zahvalan na velikom poslu branja soli u kojoj je rekorder bio terenski vođa, Ivan Đurišević. Predstavnicu HMI-ja Ljerka Galic podijelila je zahvalnice svim sudionicima, a domaćini poklon-pakete i svakome po zrno (1 kg) soli da ponesu za uspomenu.

Iskreno vjerujemo u osobitu vrijednost koju ovome programu daju mladi dolazeći iz različitih dijelova svijeta i donoseći sa sobom svoje različite kulturne vrijednosti, spoznaje i poglede koji ostavljaju međusobnoga traga. Njihovo zajedništvo nakon samo nekoliko dana obilježava sve preostale dane ovoga tro-tjednog programa. Većina sudionika ima hrvatske korijene u jednom ili oba roditelja ili u daljnjim precima i ovdje dolaze s određenim pozitivnim preduvjeranjima

ili očekivanjima u skladu s onim što su čuli o Hrvatskoj i prema njihovim riječima dobivaju potvrdu svojih očekivanja.

SVI SE ŽELE VRATITI

Nadamo se da će većina mladih sačuvati uspomenu na taj spoj tradicijskog branja soli i posebno okruženje, a vedre i tople stonske "party" večeri, ispunjene glazbom i zabavom, samo će upotpuniti ova sjećanja.

Za kraj poslužimo se riječima voditeljice projekta Nives Antoljak koja ga već 17 godina osmišljava - Završen je EHTF u Stonu i zavladała je sjeta. Sudionici su se razišli kućama, od Meksika, Nizozemske, Mađarske, Rumunjske, Australije, Bugarske, Makedonije, Vojvodine, BiH, Slovačke, Španjolske, Južne Afrike i Ekvadora. Neki su još u Hrvatskoj u posjetu rodbini i prijateljima. Svi se oni žele vratiti, što puno govori kako su doživjeli sudjelovanje u projektu Hrvatske matice iseljenika. Vidimo se dogodine s ponekim starim sudionikom, ali i puno novih sudionika na jednoj od prekrasnih destinacija u Hrvatskoj. ■

ENG The Croatian Heritage Foundation organised its traditional TASK FORCE in the town of Ston this year gathering some thirty young men and women from thirteen countries.

Tužna obljetnica progonstva Posavljaka

Kardinal Puljić podsjetio je da je 1991. godine u Derventskom dekanatu živjelo 48.481 katolik i da svećenici danas imaju vezu samo s njih 1.072 te istaknuo da tu gorku istinu ne mogu staviti "pod tepih" i da bi šutnja o toj krutoj stvarnosti bila teški grijeh

Tekst: Uredništvo (Izvor Glas Koncila)

Snimke: IKA

Pod geslom "Dani molitve i nade" ispred novoizgrađene i još nedovršene župne i samostanske crkve sv. Marka evanđelista na Plehanu kraj Dervente, uz koju se nalazi poznati franjevački samostan, u nedjelju 26. kolovoza svečanim misnim slavljem završeno je obilježavanje 20 godina izgnanstva Hrvata katolika iz Derventskoga dekanata, odnosno tog dijela Bosanske Posavine i Bosne i Hercegovine.

Središnje misno slavlje predslavio je vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić u zajedništvu s banjolučkim biskupom i predsjednikom Biskupske konferencije BiH Franjom Komaricom, vojnim biskupom Tomom Vukšićem, varaždinskim biskupom i predsjednikom Hrvatskog Caritasa Josipom Mrzljakom, provincijalom Franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Lovrom Gavranom, 19 svećenika koji djeluju u Derventskom dekanatu i nekoliko drugih svećenika koji su se pridružili tome velikom slavlju. Okupilo se oko pet tisuća vjernika koji su po velikoj vrućini hlad pronašli pod velikim šatorom ili pod okolnim drvećem te u sjeni crkve sv. Marka. Na misi se okupio i veći broj društveno-političkih predstavnika.

15 ZVONIKA KAO 15 MRTVACA

Pozdrav svima nazočnima u ime 19 svećenika koji djeluju u 15 župa Derventskoga dekanata uputio je derventski dekan i brusnički župnik preč. Marko Hrskanović, koji je podsjetio da je u tom dekanatu Vrhbosanske nadbiskupije prije rata svoj miran život živjelo približno 50.000 duša te da je svaka župna zajednica imala svoju crkvu. "Zatim je izbio rat u proljeće 1992. Već u ljeto 15 zvonika ležalo je kao 15 mrtvaca. A od

žive Crkve ni traga, svi su nestali", podsjetio je dekan Hrskanović na tužne ratne dane.

Prvo čitanje čitala je povratnica u Bosansku Posavinu Danijela Zirdum u narodnoj nošnji, a drugo Robert Čabraja, kateheta u Slavonskom Brodu, rodom iz župe Novo Selo kraj Bosanskog Broda, dok je evanđeoski misni odlomak otpjevao derventski župnik Filip Marić.

NAJPRIJE SU SE VRATILI HRABRI SVEĆENICI

U propovijedi kardinal Puljić najprije je zahvalio braći u biskupstvu na njihovu sudjelovanju i potpori, kao i svećenicima Derventskoga dekanata što su došli na ideju da se okupe i zajedno mole za sve žrtve rata na tim prostorima. Pozdravio je i sve koji su ni knuli na tim prostorima Bosanske Posavine, a koji još i danas nose veliku ljubav prema svome kraju i zavičaju. Podsjećajući da je 1991.

godine u Derventskom dekanatu živjelo 48.481 katolik te da svećenici danas imaju vezu samo s njih 1.072, istaknuo je da tu gorku istinu ne mogu staviti "pod tepih" i da bi šutnja o toj krutoj stvarnosti bila teški grijeh.

"Kad se govori o zlu koje je dovelo do ovog rata, onda zna ju neki ukazivati na Jasenovac i na kolektivnu krivnju hrvatskog naroda. Većina nas nije mogla slijediti što je tada bilo. Ostaje pitanje kako to da se uporno govori da krivnja nije kolektivna nego osobna odgovornost, a samo Hrvati moraju nositi kolektivnu krivnju? Svi dobro znamo kako su nakon II. svjetskog rata 'pročešljani' ovi tereni od tadašnje vlasti koja se osvetila nad Hrvatima: pobijeni su, noć ih je progutala ili su čamili godine i godine u zatvorima radi te političke osвете kolektivnoj krivnji. To spominjem zato što skoro da nema obitelji koja nakon rata nije oplakala radi gubitka kojeg člana. To se ne spominje nego se nabija kompleks Jasenovca; ne

Križni put vjernika
Derventskog
dekanata

spominju se druga stratišta, druga mjesta tuge i boli počevši od Vukovara preko Srebrenice do svih drugih bolnih stratišta. Valjda i druge žrtve treba poštovati... Koliko nas treba nestati da se jednom prestane opravdavati zločin? Pitanje je smije li se ili može li se zločin zločinom pravdati? Predugo se s mrtvima manipulira. Bez istine se ne gradi pravedan i stabilan mir. Ovdje su tri povijesti koje se pišu, a međunarodne snage žele zanijekati našu različitost i identitet te nas asimilacijom žele integrirati. Primjenjuju pristrana mjerila: prema jačima diplomatskim razgovorima, a prema slabijima silom i namećanjem", upozorio je kardinal Puljić.

SLIKA MAJKE POD KRIŽEM

Podsjetio je da su se najprije vratili hrabri svećenici kao simbol povratka i opstanka te da su moćnici svijeta davali novac, ali da taj novac nije stizao povratnicima katolicima. "Vlast na ovim prostorima zakazala je dati sigurnost, a granice su često bile teško premostive jer su postojale razne administrativne igre koje su priječile ili, bolje reći, obeshrabrile mnoge u borbi za svoje. Danas je došlo vrijeme da sami postanemo svjesni sebe, svoga prava i svoga dostojanstva. Moramo se odgovornije postaviti prema svojim korijenima, grobovima svojih predaka i kolijevki koja nas je odnjihala", poručio je kardinal Puljić pitajući kako da ne progovori kad je od pedeset tisuća vjernika ostalo njih tisuću? "Nemojmo napuštati Gospodina i Njegovu Riječ! Tu smo rođeni kao Crkva i tu kolijevku, koja nas je odnjihala u vjeri, ne želimo napustiti i ne smijemo je zaboraviti. Želimo da te suhe kosti prohodaju i opstanu na ovoj grudi. Danas molimo u prvom redu da se ohrabrimo; u drugom redu da složni budemo; u trećem redu da nas se ne srame naši pokojnici pokraj čijih grobova hodamo te da im pokažemo svoj žar, svoju vjernost, svoju postojanost i svoju ustrajnost. S Kristom ne širimo mržnju, nego ljubav i vjernost za opstanak i budućnost na ovim prostorima", zaključio je kardinal Puljić.

Na kraju misnog slavlja biskup Komarica zahvalio je trojedinom Bogu što im je omogućio "doista jedinstveno slavlje u zajedništvu vjere, nade i ljubavi i to na ovome mjestu koje

je simbol našega crkvenog identiteta". Riječi zahvale uputio je i dosadašnji plehanski gvardijan i župnik fra Mirko Filipović te pročitao pozdrav zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića. Također je pročitao poziv svećenika Plehansko-ga dekanata svim prognanim i izbjeglim Posavljacima da prve nedjelje u listopadu - 7. 10. 2012. - izađu na lokalne izbore za općinska vijeća i načelnike općina.

Kardinal Puljić zatim je blagoslovio sliku Majke pod Križem, autora Ljube Lacha, koja je bila u filijalnoj kapelici u Bukovcu u župi Foči kraj Dervente. Ta slika je uništena u ratu, a izgorjelo je sve osim Gospina lica. Restaurirana je i postala zaštitnica svih prognanih Posavljaka i simbol neuništivosti majčinske ljubavi.

Ceremonijama je ravnao vlč. Željko Marić, a tijekom mise pjevao je župni zbor iz Žepča pod ravnanjem članice Marijinih sestara Samuele Markanović. Nakon mise hrvatska komponenta Oružanih snaga BiH sve je počastila vojničkim graham. ■

ENG The twentieth anniversary of the expulsion of Croatian Catholics from the Derventa deanery was marked in Plehan in Bosnia-Herzegovina on 26 August, closing with a celebration of mass.

International Graduate Business School Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7, 10 000 Zagreb, Croatia
+385 1 2314 990 / mba@igbs.hr
www.igbs.hr

Dual Degree MBA/M.Sc. Program in Strategic Management New!

Two degrees for one global market.

For the first time in Europe American M.Sc. degree in Strategic Management from Kelley School of Business, plus a Bologna compliant MBA degree from IGBS Zagreb

- ✓ All the classes now in Zagreb
- ✓ Limited class size
- ✓ Seven alumni generations on middle and top management jobs
- ✓ Partnership with Kelley School of Business for over a decade
- ✓ Challenging curriculum from an elite faculty
- ✓ American-style accessibility of professors
- ✓ 80% of teaching faculty from Kelley School of Business
- ✓ Local economic insight from The Institute of Economics researchers
- ✓ Guest lecturers from leading companies in Croatia and abroad
- ✓ Access to one of the largest academic libraries in North America
- ✓ Kelley Alumni Association with almost 100.000 members from more than 100 countries
- ✓ Classes begin October 29, 2012

In partnership with:

The Institute of Economics, Zagreb

KELLEY SCHOOL OF BUSINESS
INDIANA UNIVERSITY
AACSB accredited

I GRADIŠĆANCI UČE IGRATI PICIGIN

SPLIT - Već niz godina grupa mladih i djece, neki u pratnji roditelja, dolazi u Split na Ljetnu školu nogometa i jezika. Započelo je u zajedničkoj organizaciji splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika i Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću. Hrvatski jezik predavali su u početku splitski profesori, a sada već dolaze i profesori gradišćanskoga

i standardnoga hrvatskog jezika iz samog Gradišća. Želja je da se paralelno s njemačkim, koji je u Austriji službeni jezik, uče i ove dvije varijante hrvatskoga. Jezik se uči u učionicama, a vježba na treninzima na nogometnom igralištu NK Dalmatinac u Spinutu, koji nam uvijek spremno ponudi svoj teren. Ove godine došla nam je grupa od 45

mladih prosječne dobi od 12 godina, a vođa puta im je kao i uvijek bio Bruno Radaković, dopredsjednik Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću i predsjednik ureda jug. Grupa je za vrijeme boravka u Splitu predvidjela i jednodnevni izlet na Brač. Posjet je trajao od 21. do 27. srpnja. Da bi dodali nešto novo, odlučili smo mladim Gradišćancima ponuditi autohtonu splitsku igru – picigin. Trenira se na plaži Bačvicama i to pod paskom Ekološkog društva picigin Bačvice. Drage goste pozdravio je tajnik društva Branko Bosanac, nakon čega je grupa piciginša demonstrirala igru koja se u Splitu igra cijele godine u plicaku na pijesku, a nekima je posebna draž to učiniti i za Novu godinu. Na kraju boravka mladi su završnom priredbom na maštovit način pokazali što su naučili i vratili se kući s novim iskustvom. Na nama je da dogodine dodamo programu još nešto što je karakteristično za naš kraj, a za njihov nije, da bi nam se opet vratili u što većem broju.

FA LINDO NA PROSLAVI SV. NIKOLE TAVELIĆA U TOMISLAVGRADU

TOMISLAVGRAD - U organizaciji dubrovačkog ureda Hrvatske matice iseljenika, FA Lindo, te udruge Hrvatski san iz Salzburga, u sklopu blagdana sv. Nikole Tavelića i Dana općine, u Tomislavgradu su nastupili članovi Folklornog ansambla Lindo. Lindo je sudjelovao u kulturnom dijelu programa na poziv načelnika općine Tomislavgrada, Ivana Vukadina. Vjersko slavlje blagdana započelo je procesijom kroz grad nošenjem kipa sv. Nikole Tavelića, uz sudjelovanje svećenika,

članova kulturno-umjetničkih društava, crkvenog zbora, Frame, kao i vjerničkog puka. Nakon procesije održano je misno slavlje ispred spomen-bazilike sv. Nikole Tavelića, pred više tisuća vjernika, koje je predvodio mons. Antun Škvorčević, požeški biskup uz koncelebraciju svećenika duvanjskog dekanata i fra Ivana Sesara, provincijala Hercegovačke franjevačke provincije. U popodnevним satima ispred crkve sv. Nikole Tavelića mnogobrojnu publiku oduševili

su svojim nastupom dubrovački folklorai koji su unatoč nesnosnim vrućinama podijelili radost proslave blagdana zaštitnika tomlavgradske bazilike sa stanovnicima Tomislavgrada, njihovim gostima te mnogobrojnim iseljenicima duvanjskog kraja. Ovaj nastup još je jedan primjer uspješne suradnje Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik i FA Lindo s ciljem promicanja nacionalne kulture i baštine Hrvatima izvan domovine. (Maja Mozara)

Ciklus ‘Kundurarije’

Josip Ivanović najpoznatiji je po tehnici izrade skulptura od mrvljenog stakla i umjetne smole kojom je započeo raditi tijekom studija na likovnoj akademiji, a od motiva je najzastupljeniji sveti Vlaho i akt kao vječna umjetnička inspiracija

Josip Ivanović

Maja Mozara iz HMI-ja Dubrovnik otvara izložbu

Napisala: **Maja Mozara** Snimio: **Miho Skvrce**

Hrvatska matica iseljenika u Dubrovniku nastavlja svoj ovogodišnji izložbeni program predstavljanjem umjetničkog ciklusa “Kundurarije” akademskog kipara Josipa Ivanovića, rođenog u Sarajevu. Na izložbi otvorenoj u petak 6. srpnja izloženo je tridesetak radova, grafika u dubokom tisku i drvenih reljefa, rađenih tijekom 2011. i 2012. godine. Izložbu je otvorio povjesničar umjetnosti Feđa Gavrilović iz Zagreba.

U predgovoru katalogu povjesničar umjetnosti Feđa Gavrilović je zapisao: “Koliko god nam se ogovaranje, trač, glasine – dakle *kundurarije* – činili simpatičnim fenomenima, oni su oblik društvene agresije, superiornog stava pojedinca i vježbanje moći nad drugima. Verbalna moć koju demonstriraju *kundurice* oblik je uspostavljanja socijalne hijerarhije, na čijem vrhu one žele vidjeti sebe. Ipak, to ponekad opravdano, a ponekad neopravdano društveno prigovaranje smatra se dijelom svake kulture, a kako pod utjecajem tople klime sve na Mediteranu uspijeva bolje i bujnije, nije čudno da se ta vrsta društvene interakcije smatra lokalnom posebno-

šću tog dijela svijeta. Intimnost odnosa tamo je pojačana bliskošću kuća sagrađenim u uskim ulicama, kao i velikim udjelom vremena provedenim na trgovima i sastajalištima, dok vjetar s mora hladi inače nepodnošljivu vrućinu što se taloži u interijerima.

Takva ogovaranja tematizira i ovaj ciklus Josipa Ivanovića. U grafikama i drvenim reljefima vidimo ljudske figure, svedene na osnovne obrise, koje su najčešće u konspirativnoj bliskosti. Druga ostvarenja prikazuju i temu ovih ogovaranja – ljubavne parove budući da su nasilje i seks omiljene teme ljudskog roda i njegovih proizvoda – od visoke umjetnosti do tabloida. Ovaj ciklus osmišljen je upravo svojim naslovom, kojim je i stavljen u prostor jer riječ *kundurarije* je lokalizam dubrovačkog podneblja.”

Josip Ivanović najpoznatiji je po tehnici izrade skulptura od mrvljenog stakla i umjetne smole kojom je započeo raditi tijekom studija na likovnoj akademiji, a od motiva je najzastupljeniji sveti Vlaho i akt kao vječna umjetnička inspiracija. Nakon Domovinskog rata, Ivanović je radio na obnovi razrušenih i oštećenih spomenika u Dubrovniku – crkvi svetog Vlahe, crkvi svetog Josipa, crkvi svetog Ilara u Mlinima i mnogim drugima. Izradio je veliki broj statua za

turističke, filmske i druge nagrade, spomenike i druge javne skulpture u Hrvatskoj i inozemstvu te je radio na uređenju interijera za hotele i ugostiteljske objekte. U Dubrovniku je ostvario nekoliko scenografija za predstave. Imao je stotinjak samostalnih izložbi u Hrvatskoj i inozemstvu, a o njegovu životu i radu snimljene su dvije televizijske emisije. Tekstovi o njegovu radu dio su zbirke stručnih tekstova i eseja o umjetnosti.

U ovoj godini Hrvatska matica iseljenika u Dubrovniku priredila je izložbu Miše Baričevića “Festa” i izložbu pejzaža Lorena Ligorija, te je ugostila hrvatsku umjetnicu iz Bavarske Iris Bondoru Dvornik s ciklusom “Mali relikvijari”. Ovogodišnji izložbeni program nastao je u suradnji voditeljice Matičine podružnice, gospođe Maje Mozare, s povjesničarom umjetnosti Marinom Ivanovićem. Ovo je četvrta izložba u nizu, a do kraja godine namjera je organizatora prirediti još tri izložbe, čime se izložbeni prostor Matice profilira u respektabilno mjesto predstavljanja likovne umjetnosti dubrovačkoj publici. ■

ENG The Dubrovnik branch office of the Croatian Heritage Foundation continues its exhibition programme for this year with a presentation of the *Kundurarije* series by Sarajevo born academy-educated sculptor Josip Ivanović.

‘Treba razviti novi pristup iseljenicima’

“Tijekom desetljeća svoga postojanja Hrvatska matica iseljenika razvila je takvu mrežu kontakata da se ona ne može ukinuti bez ozbiljnih posljedica za odnos Hrvatske i iseljeništva”, rekao je mr. Knezović

Primopredaja dužnosti:
Katarina Fuček i Marin Knezović

Razgovarao: **Hrvoje Salopek**

O d sredine srpnja na čelu HMI-ja je mr. sc. Marin Knezović. Upravni odbor ga je, na prijedlog Vlade RH, na sjednici 13. srpnja imenovao ravnateljem. Odluka je stupila na snagu 16. srpnja i mr. Knezović obnašat će tu dužnost u četverogodišnjem razdoblju. Dosadašnja ravnateljica Katarina Fuček istoga dana razriješena je dužnosti na koju je stupila 16. srpnja 2009.

Novi ravnatelj rođen je 1968. u Zagrebu. Tu je završio osnovnu i srednju

školu, kao i studij povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na istom fakultetu je i magistrirao na temu: “Preporodna hrvatska i Bosna i Hercegovina od 1830. do 1849”, a stekao je i zvanje web dizajnera.

Predavao je povijest u osnovnim školama, srednjim stručnim školama i gimnazijama. Autor je priručnika za napredno učenje povijesti “Hrvatski narodni preporod”, Zagreb 2005. Stručno je usavršavao nastavnike povijesti. Bio je istraživač na međunarodnome znanstvenom projektu Triplex Confinium. Objavio je i znanstvene članke koji se bave ranom modernom hrvatskom poviješću,

hrvatskim narodnim preporodom i razdobljem ‘maspoka’. Radio je i u nadzoru obrazovnih ustanova Grada Zagreba te obavljao poslove odnosa s javnošću.

Trenutačno je i zastupnik u Skupštini Grada Zagreba od 2009. Predsjednik je Odbora za imenovanje naselja, ulica i trgova Skupštine Grada Zagreba, kao i član Odbora za kulturu Skupštine Grada Zagreba. Također, član je Amnesty International Hrvatske.

Kako je došlo do Vašeg imenovanja za ravnatelja HMI-ja?

- Procedura imenovanja je jasna. Dakle, imenovalo me Upravno vijeće HMI-ja na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Zašto je do toga došlo? To treba pitati Vladu, ali mislim da je presudila širina mojih profesionalnih i osobnih interesa. Treba uvijek imati na umu da je mjesto predsjednika HMI-ja velikim dijelom i ‘politička’ funkcija. Ravnatelj treba usklađivati djelovanje HMI-ja s ciljevima i politikom Vlade Republike Hrvatske.

Jeste li dosad pratili iseljeničku i manjinsku problematiku? Što Vas s tim u vezi najviše zanima?

- Kao povjesničar bavio sam se Hrvatima izvan Hrvatske, točnije magistrirao sam na odnosima između Hrvatske i Bosne i Hercegovine u prvoj polovici 19. st. u kojima je tamošnje katoličko, hrvatsko stanovništvo imalo važnu ulogu. Znanstveno sam se bavio i problemima oblikovanja nacionalnog identiteta u kojima su primjeri razumijevanja identiteta Hrvata izvan Hrvatske vrlo poučni i inspirativni. Činjenica da se identitet stalno mijenja premda istodobno za sebe tvrdi da ostaje isti ima važnu ulogu u razumijevanju i našega vlastitog identiteta, ponajprije nacionalnoga.

HMI je ustanova koja postoji više od 60 godina. Koliko znate o njezinu dosadašnjem djelovanju? Što biste u tom pogledu istaknuli kao posebno vrijedno?

- I sami ste na neki način sugerirali dio odgovora. HMI je ustanova koja ima dugu tradiciju, provjerene i uspješne kulturne i obrazovne programe te uživa veliki ugled u iseljeništvu i općenito među Hrvatima izvan Hrvatske. HMI i briga za Hrvate izvan Hrvatske postali su sinonimi.

Koja je Vaša vizija HMI-ja? Namjeravate li nešto mijenjati - uvesti neke nove programe ili akcije, zapošljavati nove djelatnike...?

- HMI je ustanova koja ponajprije ovisi o sredstvima iz proračuna Republike Hrvatske i 'sušu' u proračunu ne može izbjeći ni HMI. Prema tome, u financijskom pogledu manevarski prostor bit će nam u velikoj mjeri sužen. Namjeravam raditi na poboljšanju postojećih projekata s namjerom da oni obuhvate što veći broj sudionika. Također, treba razviti novi pristup iseljenicima, a posebno onima koji su rođeni u iseljeništvu ili pripadaju 'novome' iseljeništvu. Zbog drukčijega životnog iskustva i razine obrazovanja njihovi kulturni interesi bitno se razlikuju od onih 'stare' dijaspor.

Iseljeni Hrvati često su nezadovoljni odnosom Hrvatske prema njima. Koji je prema Vašemu mišljenju razlog za takvo stajalište i što se treba učiniti da se on promijeni?

- Početkom 90-tih godina 20. stoljeća odnos Hrvata u domovini i onih izvan Hrvatske opteretila su velika očekivanja kako onih iz domovinske Hrvatske, tako i onih iz iseljene. Ta očekivanja često su bila neutemeljena. Društvena stvarnost tranzicijske Hrvatske, u mnogobrojnim slučajevima, dovela je do grubog otrežnjenja. Niti je iseljenišтво bilo onakvo kakvim ga ja zamišljala domovina, a u još većoj mjeri nova, nezavisna Hrvatska nije odražavala predodžbe znatnog dijela iseljenišťva. Mora se priznati kako Hrvati u domovini i oni izvan nje razvijaju osjećaj pripadnosti 'hrvatstvu' koji je u mnogobrojnim obilježjima različit. Takav razvoj nije nikakva posebnost Hrva-

Mr. sc. Marin Knezović

ta, nego je karakterističan i za iseljenišťvo drugih naroda. Poseban problem je slabljenje povjerenja. Iskrenost i međusobna otvorenost temelji su svake ljudske zajednice, pa tako i nacionalne. U prošlim desetljećima ove vrijednosti znatno su narušene. Bez prihvaćanja činjenice da Hrvati u različitim društvenim okolnostima razvijaju različite identitete i bez obnove povjerenja na novim, realnim osnovama neće biti napretka u odnosima između iseljenišťva i domovine.

Hoćete li biti uredski ravnatelj ili više terenski - drugim riječima namjeravate li češće obilaziti hrvatske zajednice diljem svijeta?

- Ravnatelj HMI-ja najmanje bi trebao sjediti u uredu. Unatoč novim komunikacijskim tehnologijama ništa ne može zamijeniti neposredni dodir među ljudima. Koliko ću moći razviti terenski oblik rada ovisi o uvjetima u HMI-ju odnosno o financijama.

Nedavno je osnovan Državni ured za Hrvate izvan RH, koji je zamišljen kao glavna ustanova koja će se brinuti za naše ljude u inozemstvu. Koji je uloga HMI-ja uz postojanje tog ureda? Ne postoji li bojazan da će ta 'jača'

ustanova umanjiti dosadašnji značaj HMI-ja?

- HMI je teško zamjenjiva ustanova. Tijekom desetljeća svoga postojanja Hrvatska matica iseljenika razvila je takvu mrežu kontakata da se ona ne može ukinuti bez ozbiljnih posljedica za odnos Hrvatske i iseljenišťva. Ne vidim ni posebna preklapanja u djelatnosti između Vladina ureda i HMI-ja. Mi radimo različite stvari. Vladin ured doživljavam kao koordinacijsko tijelo koje na okupu drži razne činitelje koji se na ovaj ili onaj način bave iseljenišťvom.

Državnom uredu povjerena je briga i za Hrvate u BiH. Hoće li djelokrug HMI-ja također obuhvaćati naše sunarodnjake u BiH ili će Matica ostati usredotočena, u skladu s njezinim nazivom, na iseljenišťvo?

- Kao i do sada HMI će se baviti svim Hrvatima izvan Hrvatske, pa i onima koji imaju specifičan položaj, poput Hrvata u Bosni i Hercegovini koji su tu konstitutivni narod.

Što Hrvati u svijetu mogu očekivati od novog ravnatelja HMI-ja?

- Ponajprije otvoren i pošten odnos. ■

ENG Marin Knezović, our new CHF director, gave his first interview for Matica magazine. Mr Knezović is a historian born in Zagreb in 1968 and has served as a councillor in the City of Zagreb Assembly since 2009.

Ispunjenje duga prema domovini i hrvatskome narodu

Muzej Mimara obilježava jubilej, 25. obljetnicu postojanja, izložbom *Tri teme iz fundusa muzeja* kojom su autori, Lada Ratković-Bukovčan, Tugomir Lukšić i Slaven Perović, predstavili predmete iz različitih muzejskih zbirki: stakla, slikarstva, crteža, grafika i iluminacija

Muzej Mimara smješten je u donjogradskoj palači na Rooseveltovu trgu

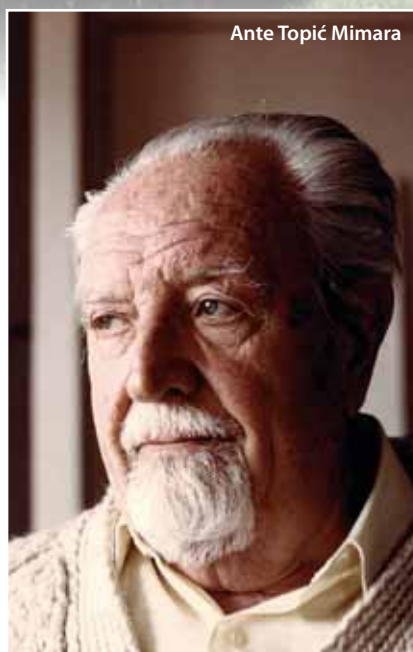
Napisala: **Vesna Kukavica**

Snimke: **Foto-dokumentacija Muzeja Mimara**

Otvaranjem ovoga muzeja moje će srce biti ispunjeno neizmjernom radošću zbog ostvarenja mogega životnog cilja i ispunjenja duga prema domovini i hrvatskome narodu - tim je riječima

Ante Topić Mimara, izgovorenim u Zagrebu 31. prosinca 1985., označio burno finale primopredaje hrvatskome narodu privatne višemilijunske zbirke umjetničkih predmeta iz različitih epoha, koja je za javnost otvorena prije 25 godina, točnije 17. srpnja 1987. godine.

Ante Topić Mimara (Korušce, 7. travnja 1898. - Zagreb, 30. siječnja 1987.) bio je slikar školovan u Rimu i usavršavan diljem Europe, restaurator, eruditski poznavatelj umjetnosti, strastveni kolek-

cionar i dobrotvor hrvatskog naroda. Sin krševite Dalmacije iz sela Korušce (i Topića zaseoka Mimare), smještenog u kaštelanskoj zagori, žedan znanja, kruha i slobode - najplodnije godine života provodi izvan domovine i to od prvih desetljeća 20. stoljeća do desetljeća uoči pada Berlinskoga zida, sjedinivši za to vrijeme u sebi predanim radom i obrazovanjem: ustrajnost na životnome muzejskom projektu, kozmopolitizam i patriotizam. Te su ga tri osobine, pretpostavljamo, sretno spojile s komunističkim vlastima u rodnoj zemlji pa zahvaljujući dvojici Dalmatinaca, i to sociologu prof. dr. sc. Stipi Šuvaru i prvome modernome hrvatskome menadžeru u kulturi Anti Soriću, stvara u Zagrebu osamdesetih - kulturno čudo. Tako je nastao zagrebački Muzejsko-galerijski centar, odnosno Muzej Mimara (MM), u koji su, zahvaljujući suvreme-

Otvorenje muzeja prije 25 godina – izuzetan događaj koji je odjeknuo diljem svijeta

noj muzeološkoj prezentaciji Sorićeva mladoga tima, hrlile tisuće posjetitelja iz cijele jugoistočne Europe. Mimarina zbirka u to se vrijeme našla na popisu tridesetak najposjećenijih muzejskih centara u svijetu, unatoč oskudnoj dokumentaciji o umjetninama. Tajnovitost njihova podrijetla, koja se kontinuirano istražuje među muzealcima, pridonijela je stalnoj, većoj ili manjoj, prisutnosti publike u proteklih četvrt stoljeća. Odnedavno se Zbirka MM može pregledati preko aplikacije za pametne telefone pa su iz muzeja prvoga dana korištenja za-bilježili gotovo tisuću posjeta!

VIŠEMILIJUNSKA DAROVNICA

Kako za prihvata Mimarine višemilijunske darovnice u ondašnjem Zagrebu nije bilo primjerene zgrade, tadašnji ministar prosvjete, kulture i sporta dr. Stipe Šušteršič donosi odluku da se krene u velike građevinske radove za novi muzej. Prvo je preuređivano zdanje u kojem se nekoć nalazio isusovački samostan na Jezuitskom trgu na zagrebačkome Gornjem gradu za budući muzejski prostor (uz protivljenje javnosti) da bi ga na kraju slavni kolekcionar Mimara odbio. Donator je bio zadovoljniji s donjogradskom palačom na Rooseveltovu trgu broj 5, adaptiranom prema zahtjevima kolekcionara, pa se u njoj danas zbirka i nalazi, dok je omiljena zagrebačka gimnazija preseljena u zamjenski prostor.

Zbirka umjetnina Ante i Wiltrud Topić Mimara ili kraće Muzej Mimara tako je trajno smještena u monumentalnoj,

neorenesansnoj zgradi u središtu Zagreba, sagrađenoj u zadnjem desetljeću 19. st. prema zamisli velikana hrvatske kulture Izidora Kršnjavog i projektu njemačkih arhitekata Ludwiga i Hülssnera. Radi prijedora oko preuređenja zgrade za novu muzejsku funkciju, Mimara nije doživio prvu prezentaciju svoje goleme kolekcije preminuvši u Zagrebu pola godine prije svečanog otvorenja MM-a.

3.650 UMJETNINA

Vrijedna Zbirka umjetnina Ante i Wiltrud Topić Mimara u svom fundusu ima 3.650 dragocjenosti raznorodnih tehnika i

materijala, raznorodnih kultura i civilizacija, te je riječ o najvećoj umjetničkoj donaciji u Hrvatskoj, nakon one biskupa J. J. Strossmayera. Zbirka posjeduje čak 450 slika i crteža slavnih majstora različitih epoha (Rafael, Velázquez, Rubens, Rembrandt, Goya), zatim oko 200 skulptura od antičkog doba do 20. st. te arheoloških rijetkosti starog Egipta i Grčke. Zbirka stakla jedinstvena je cjelina umjetničkih vrijednosti staklarskog obrta, skoro najljepša na europskom kontinentu. U više od 300 izloženih primjeraka prati razvojni put od staroga Egipta i Rimskog Carstva do poznatih venecijanskih i ostalih

Otvorenje prigodne izložbe povodom srebrnog jubileja

uglednih europskih staklarskih radionica. Zbirka umjetnina Dalekog Istoka sadrži predmete od rijetkih materijala poput žada, laka i roga nosoroga.

Za srebrni jubilej otvorenja Mimarine zbirke za javnost stručnjaci su, na čelu s dugogodišnjim ravnateljem MM-a i istaknutim povjesničarom umjetnosti Tugomirom Lukšićem, priredili 17. srpnja prigodnu izložbu pod nazivom *Tri teme iz fundusa Muzeja Mimara*, koju posjetitelji mogu razgledati do 14. 10. 2012. Tom slavljeničkom izložbom prezentirana je skupina umjetničkih predmeta iz triju različitih muzejskih zbirki: stakla, slikarstva, crteža, grafika i iluminacija. Autori slavljeničke izložbe su: (I. tema, staklo) Lada Ratković-Bukovčan, muzejska savjetnica; (II. tema, slikarstvo) Tugomir Lukšić, viši kustos i ravnatelj; (III. tema, sitnoslike i grafike) Slaven Perović, muzejski savjetnik.

Takvim izlaganjem raznorodne građe Lukšićev autorski tim još je jedanput spretno istaknuo bogatu raznovrsnost umjetničke zbirke velikog donatora Ante Topića Mimara i kontinuiranu stručnu i znanstvenu obradu zbirke, koja ne bi smjela pasti u zaborav.

Istodobno, izložba ima i dionicu koja

Parisov sud, nepoznati slikar, prema Peteru Paulu Rubensu, kraj 17. st.

prikazuje skupinu grafika francuskih malih majstora XIX. st. koje su muzeju predloženi kao donacija. Osim što će se takvom donacijom obogatiti muzejski fundus, ona na simboličan način govori i o mogućnosti proširivanja muzejskog fundusa.

KRONOLOŠKO NIZANJE POVIJESNO-STILSKIH RAZDOBLJA

Uz stalni postav MM-a, oblikovan kao kronološko nizanje povijesno-stilskih razdoblja na nekoliko etaža, redovito se organiziraju tematske i studijske izložbe, te ekspertize. U prizemlju zdanja posjetiteljima su izložene posebne cjeline umjetnina iz zbirke stakla, orijentalni sagovi i djela srednjoistočne i dalekooistočne umjetnosti starih civilizacija, od Mezopotamije i staroga Egipta, do grčke i rimske umjetnosti. Na prvoj etaži u mješovitom postavu prezentirana je arheološka građa, a zatim kronološki, nastavljajući se na kasnu antiku, možemo razgledati djela europskog kiparstva i umjetničkog obrta. Najstariji izložak zbirke starih civilizacija jest *Ženski idol* iz mlađeg paleolitika. Osobito je vrijedna etrurska i grčka brončana mala plastika te rimske skulpture. U zbirci ikona fasciniraju vrhunski primjerci veneto-bizantske i grčko-bizantske škole, a neki vrlo rani primjerci potječu iz Palestine, Antiohije i Male Azije.

Na drugoj etaži namijenjenoj slikarstvu mogu se vidjeti djela europskih majstora, škola i radionica od 13. do 20. st., različitih stilskih obilježja: gotike, rane renesanse, visoke renesanse i manirizma, baroka, rokoka, neoklasicizma, romantizma, realizma, impresionizma i postim-

presionizma. U središnjoj dvorani te etaže predstavljen je izbor slika različitih škola i stilova u Europi od 16. do 18. st., odabranih prema vrijednosti, važnosti i formatima. Izloženi su reprezentativni primjerci koji se pripisuju najvećim slikarskim imenima talijanske renesanse i manirizma (Rafaelu, Lottu, Veroneseu), flamanskog i nizozemskog baroka 17. st. (Rubensu, Van Dycku, Rembrandtu, Eeckhoutu) te španjolskog i engleskog klasicizma (Goyi, Hoppneru). Dio muzejskog fundusa čini i zbirka crteža s vrlo vrijednim ostvarenjima europskih majstora među kojima su Bronzino, Le Brun, Lorrain, Guardi, Gericault, kao i minijature podrijetlom iz Kine, Armenije ili, pak, Irana.

Posebna dvorana na drugoj etaži posvećena je samome osnivaču Anti Topiću Mimari, odabirom tekstilnih umjetnina (sagova, tapiserija) i namještajem (naslonjači, komode) koji prikazuju ugođaj donatorova doma.

ISELJENIK KOJI JE HRVATSKU TRAJNO NOSIO U SRCU

Slavni kolekcionar, koji je neko vrijeme živio u Maroku, izvrsno se snalazio i u Rimu, Parizu, Amsterdamu, Münchenu,

Pehar na nozi s prikazom Posljednje večere, Češka, oko 1830.

Henri Charles Guerard, *Sous bois*, pres Provin., 3. četvr. 19. st.

Zakarija Ahtamarci,
Kansonske tablice, 1358.

Krajolik s dugom, Radionica Petera Paula Rubensa, oko 1635-1640.

Berlinu i Zagrebu. Nakon svjetskih ratova Ante Topić Mimara uglavnom živi u Njemačkoj, da bi se ranih šezdesetih godina odeselio u Austriju, kupivši ondje dvorac Neuhaus u Salzburgu. Iz Salzburga, već od sedamdesetih godina, češće dolazi u Zagreb i radi u svome gornjogradskom stanu sve do smrti 1987. godine. Neumorno obilazi muzeje, galerije, antikvarijate i tajnovito osluškuje puls tržišta umjetnina. Već prije dvostruke svjetske ratne kataklizme Mimara je imao značajnu zbirku umjetnina, o kojoj stručnjaci pišu primjerice u uglednome njemačkom časopisu za umjetnost *Pantheon*. Na njegovu sakupljačkom putu dugom gotovo sedam desetljeća predano ga je pratila supruga prof. dr. Wiltrud Topić Mersmann, ugledna profesorica povijesti umjetnosti na Sveučilištu u Salzburgu.

- Živeći izvan domovine kao iseljenik, Ante Topić Mimara nosio je Hrvatsku trajno u srcu, s mišlju o povratku i o budućoj darovnici. Glavninu zbirke, temelj današnjeg muzeja u Zagrebu, koji uz Mimarino ime nosi i ime njegove supruge prof. dr. Wiltrud Topić Mersmann, darovao je 1973. i 1986. godine - podsjetio nas je ravnatelj Mimarina muzeja Tugomir Lukšić, rekavši nam uz to kako je Mimara već 1948. godine darovao Strossmayerovoj galeriji u Zagrebu mnogobrojne slike starih majstora.

VIŠE OD TRI MILIJUNA POSJETITELJA

I na kraju, Zbirka umjetnina Ante i Wiltrud Topić Mimara svojim je draguljima iz različitih kultura i civilizacija od 1987. privukla u središte Zagreba više od tri milijuna posjetitelja. Za Zbirku ne jenjava ni interes struke, iako su neki osporavatelji vrlo uporni. Najglasniji je Brian Sewell, britanski likovni kritičar i slavna TV-zvijezda, koji je lani opet podigao medijsku buru oko Mimarine zbirke i to tekstem u monografiji *Croatia: Aspects of Art, Architecture and Cultural Heritage*, a u kojoj su inače stručnjaci Sewellova kruga primjerice prešutjeli hrvatsku *Vučedolsku kulturu*. Uz tekstove vodećih britanskih i domaćih stručnjaka o hrvatskoj kulturi, u toj je knjizi objavljeno Sewellovo istraživanje zagrebačkih muzeja, u kojem Antu Topića Mimarar naziva varalicom, a njegov muzej sramotom Hrvatske – izosta-

vivši pritom mnogobrojne stručne provjere atribucija Mimarinih umjetnina objavljene u *Studijama* Muzeja Mimara u proteklih 25 godina.

U Muzeju Mimara, bez posebnog uzbuđenja, navode kako vrsni povjesničari umjetnosti desetljećima nadopunjuju dokumentaciju o umjetninama i objavljuju je u posebnim dvojezičnim, hrvatskim i engleskim, *Studijama*. Za svakog povjesničara umjetnosti europska i izvan-europska narav građe u svih dvanaest fascinantnih Mimarinih zbirki jedan je od najintragantnijih istraživačkih izazova. Uz skromnu naslijeđenu dokumentaciju o podrijetlu, do sada je u ediciji Muzeja Mimara objavljeno gotovo četrdesetak *Studija* vrsnih istraživača i vrsnih povjesničara umjetnosti, pod budnim uređivačkim okom Tugomira Lukšića, koje bacaju novo svjetlo na Zbirku poznatoga kolekcionara i njezinu nepobitnu vjerodostojnost. ■

ENG ENG The Mimara Museum is celebrating its 25th anniversary with an exhibition on *Three Themes from the Museum Fund* that features exhibits from various museum collections: glass, painting, drawings, graphic arts and illuminations.

HBZ okupio preko 600 mladih američkih i kanadskih Hrvata

"Iduće godine idemo u Hrvatsku, domovinu naših predaka gdje će domaćin 47. festivala u Zagrebu biti Hrvatska matica iseljenika!", rekao je predsjednik HBZ-a Luketich

Svi sudionici TamFesta na pozornici

Tekst i snimke: **Zajedničar**

U Detroitu je uspješno završen 46. omladinski tamburaški festival Hrvatske bratske zajednice Amerike (46th Annual Croatian Fraternal Union Junior Tamburitza Festival), koji se pred mnogobrojnom publikom održao od 6. do 8. srpnja. U organizaciji Omladinske kulturne federacije Hrvatske bratske zajednice SAD-a i Kanade na 46. festivalu nastupilo je 17 ansambala s više od 600 izvođača. Festival je održan u najvećem gradu savezne države Michigan - Detroitu. Taj grad posebno je zanimljiv djeci i mladima budući da Detroit, kao središte okruga Wayne, slovi kao svjetski centar automobilizma.

DVODNEVNI KONCERTNI PROGRAM

Mladi američki i kanadski Hrvati i njihovi roditelji te prijatelji koji su pratili festival, uz odlične festivalske priredbe, uživali su u neobičnim arhitektonskim vizurama suvremenih iskoraka urbanizma jednog od gospodarski najrazvijenijih gradova SAD-a. Posebno su uživali

u razgledavanju poznatih muzeja poput Detroitškoga povijesnog muzeja te Muzeja Charlesa H. Wrighta, a pojedini Zajedničari posjetili su i poznati Detroitški likovni institut.

Ovo je treći put da se Festival mladih HBZ-a održao u Detroitu. Među visokim uzvanicima bili su diplomatski predstavnici iz Republike Hrvatske. Festival je održan u 118. godini uspješnog djelovanja HBZ-a, koja u sklopu svoje Omladinske kulturne federacije okuplja

na stotine tisuća mladih hrvatskog podrijetla, koji djeluju u četrdesetak tamburaških zborova diljem SAD-a i Kanade.

Na 46. tamburaškom festivalu mladih u dvodnevnom koncertnom programu, prema pravilima Omladinske kulturne federacije HBZ-a, svaki ansambl nastupao je po 12 minuta.

Uspješno su sudjelovali sljedeći ansambl: 1. *Veselo srce* Junior Tamburica iz Youngstowna, Ohio; 2. Junior Tamburica iz Duquesne, PA; 3. Ambridge Junior

Nakon mise – svećenici s čelnicima HBZ-a

Tamburica iz Ambridgea, PA; 4. Detroit Star Junior Tamburica iz Detroita, MI; 5. Sv. Juraj Junior Tamburica iz Cokeburga, PA; 6. Golden Triangle Junior Tamburica iz Pittsburgha, PA; 7. Cleveland Junior Tamburica iz Clevelanda, OH. 8. Presveto Srce Junior Tamburica iz McKeesporta, PA; 9. Američko-hrvatska Junior Tamburica iz Waukegan, IL; 10. Rankin Junior Tamburica iz Rankina, PA; 11. American Zagreb Junior Tamburica iz Clevelanda, OH; 12. Milwaukee Croatian Junior Tamburica iz Milwaukee, WI; 13. Hoosier Strings Junior Tamburica iz Merrillvillea, IN; 14. Folklorni ansambl Hrvatski tanac iz Pittsburgha, PA; 15. Jadran Junior Tamburica iz Aliquippa, PA; 16. Trafford Junior Tamburica iz Trafforda, PA; 17. Tamburica Hrvatskog narodnog doma iz Hamiltona, Ontario. Svaki ansambl izveo je program iz riznice hrvatske tradicijske kulture.

MICHAEL SANDELICH - GLAVNI DIRIGENT FESTIVALA

Uz predsjednika Kulturne federacije mladih Donalda Weakleya, pozdravni govor održao je glavni predsjednik HBZ-a Bernard M. Luketich. Blagoslov sudionika i njihovih roditelja te ostalih nazočnih Zajedničara izrekao je velečasni Ljubo Lebo, župnik hrvatske crkve sv. Franje Asiškog iz Windsora, Ontario, Kanada. Program je vodio glavni tajnik/blagajnik Zajednice Edward W. Pazo.

U finalu festivalskoga programa, prema pravilima OKF HBZ-a nastupili su svi umjetnički ravnatelji, njihovi pomoćni-

Bernard M. Luketich
i Michael Sandelich

Publika je
ispunila
dvoranu u
Detroitu

Prvi festival u Des Plainesu 1967.

Sve je započelo daleke 1967. godine s prvom festivalskom priredbom u Des Plainesu, u američkoj državi Illinoisu. Kao svaki početak i ovaj je bio skroman, ali dobro osmišljen pod vidovitim vodstvom Zajednice i predsjednika Bernarda Luketicha. Tada se nije mislilo na duljinu puta, ali se čvrsto vjerovalo da se američkoj mladeži hrvatskog podrijetla treba dati prilika za godišnji nastup na jednoj festivalskoj priredbi kako bi pokazali svoja postignuća i talent svirajući taj mali glazbeni instrument koji je u iseljeničkoj torbi donio hrvatski doseljenik. Tako su nicali i tamburaški zborovi u kojima su djecu podučavali tamburašku svirku, hrvatsku pjesmu, kolo i narodne običaje. Njegovanjem i čuvanjem tamburaške baštine sačuvao se i očuvao hrvatski jezik te druge kulturološke vrijednosti hrvatskog roda. Festivali se održavaju svake godine prvog vikenda u srpnju i to u drugom gradu, što veseli djecu i roditelje. Putovanja i druženja pružaju mogućnost za bolje upoznavanje gradova i mjesta u kojima postoje hrvatska naselja te oživljavaju rodoljublje. (Franjo Bertović)

Na 46. festivalu nastupilo je 17
ansambala s više od 600 izvođača

ci i koreografi, kojima je dojmljivo ravnao poznati Michael Sandelich iz Detroita. Glavni dirigent 46. festivala Michael Sandelich izvrstan je poznavatelj hrvatske kulturne baštine za koju se zanima od svoje najranije mladosti, osobito tijekom studija kada se priključio slavnome tamburaškom sastavu Duquesne University Tamburitzaans.

Odlično je bila posjećena tradicionalna tamburaška sv. misa, koju je sa sudionicima slavio velečasni Ljubo Lebo, naš misionar iz Kanade i dobar prijatelj mladih američkih i kanadskih Hrvata.

PUNIH 118 GODINA

U HBZ-u se razvio tamburaški pokret koji njeguje glazbenu baštinu hrvatskoga naroda, kao i plesne narodne običaje, od početka djelovanja te naše najstarije fraternalističke organizacije u svijetu. Deseci tamburaških zborova okupljaju

članove Pomlatka HBZ-a punih 118 godina. Tamburaški zborovi HBZ-a obično imaju od 15 do 80 tamburaša u dobi od 7 do 18 godina.

“Budimo složni i radimo u zajedništvu za dobro svih Hrvata iseljene nam domovine Hrvatske. Hvala svima koji su bili na Festivalu, mladima i njihovim roditeljima. Također zahvaljujem odbornicima Omladinske kulturne federacije na njihovu neumornom radu te direktorima, koreografima i njihovim pomoćnicima koji neumorno rade s našom djecom i mladima. Hvala roditeljima i svima ostalima koji podupiru naše kulturne grupe tijekom cijele godine”, rekao je glavni predsjednik HBZ-a Bernard M. Luketich te istaknuo: “Iduće godine idemo u Hrvatsku, domovinu naših predaka gdje će domaćin 47. festivala u Zagrebu biti Hrvatska matiča iseljenika!” ■

ENG The 46th Annual Croatian Fraternal Union Junior Tamburitza Festival wrapped up successfully in Detroit, USA, staged before large audiences from 6 thru 8 July.

Folkloriši 'Kolede' izvode
prigorske plesove

‘Ljubav nas veže i spaja’

HFA "Koleda" osnovali su u Sydneyu 1967. godine Ljubo John Crvenković i Vera Crvenković s ciljem očuvanja i promicanja hrvatske kulture i folkloru u novoj domovini. Ljubo i Vera bili su u Hrvatskoj učitelji i plesači u KUD-u "Ivan Goran Kovačić" iz Zagreba

Tekst: **Tereza Crvenković**
Prijevod: **Srebrenka Šeravić**
Snimke: **Koleda**

Hrvatski folklorni ansambl "Koleda" iz Sydneya, Australija, bio je domaćin svečanog koncerta s pet stotina gledatelja, koji je održan u Hrvatskome klubu Punchbowl u Sydneyu. Pod nazivom "Ljubav nas veže i spaja" ovaj koncert obilježio je 45. obljetnicu "Kolede" i životno djelo svoga voditelja i osnivača, pok. Ljube Johna Crvenkovića. Posebni gosti te večeri bili su Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Lado" iz Geelonga, "Loza" iz Canberre, i Hrvatski folklorni ansambl "Lado" iz Zapadne Australije.

HFA "Koleda" osnovali su u Sydneyu 1967. godine Ljubo John Crvenković i Vera Crvenković s ciljem očuvanja i promicanja hrvatske kulture i folkloru u novoj domovini. Ljubo i Vera bili su u Hrvatskoj učitelji i plesači u KUD-u "Ivan Goran Kovačić" iz Zagreba. Iz impresivne četrdesetpetogodišnje povijesti "Kolede" posebno izdvajamo organizaciju deset hrvatskih kulturnih festivala u Sydney Opera Houseu, redovite godišnje nastupe na multikulturalnome Folklornom festivalu (1973. – 1995. godine), također u Sydney Opera Houseu, tri turneje po Hrvatskoj (1982., 1987. i 1990.) i pet glazbenih albuma. Kao najstariji hrvatski folklorni ansambl u Australiji, "Koleda" je poznat po svome plodnom i izvornom radu, i vjeruje se da je

bio jedan od najuspješnijih i najutjecajnijih hrvatskih folklornih ansambala u iseljništvu.

DOKUMENTARNI FILM

Koncert u povodu 45. obljetnice bio je obilježen predstavljanjem pedesetominutnoga dokumentarnog filma pod nazivom "Ljubo i Koleda", a koji je specijalno za ovu večer priredila Ljubina kći Nives Crvenković. Film opisuje život i uspjehe karizmatičnog voditelja "Kolede", ističući njegov veliki utjecaj na širenje hrvatske kulture i folkloru na australskome kontinentu. Ivan Šarić, koji je bio jedan od prvih plesaca "Kolede", i koji danas živi u Los Angelesu, uredio je film i čitao tekst, dok je druga Ljubina kći, Tereza Crvenković, napisala pri-

ču. Film je izvrsno prihvaćen i postoje planovi za njegovu daljnju distribuciju.

Večernji program sastojao se od širokog i raznolikog repertoara pjesama, glazbe i plesova, predstavljajući bogatstvo i raznolikost hrvatske kulture. HFA "Koleda" nastupio je s dva plesa posvećena Ljubi: *Ličkim kolom* i *Prigorskim plesovima*. Ove plesove autorski je postavio na scenu i koreografirao Ljubo 1969. odnosno 1959. godine, a u njih su bili uključeni plesači, pjevači i glazbenici mnogih naraštaja "Koleda". Mlađi naraštaj – djeca i unuci članova "Koleda" – također su igrali važnu ulogu u programu.

VISOKI IZVEDBENI STANDARDI

Vokalisti "Koleda", mala grupa pjevača izabrana u početku iz redova plesača još 1987. godine, oduševili su slušateljstvo trima poznatim i rado slušanim folklornim skladbama: *Vezovi* i *Jorgovani* (B. Potočnik/P. Kanižaj), *Podravski čardaš* (B. Potočnik/M. Dolenc) i *Ladarke*, poznata suita Emila Cosetta u tri stavka, inspirirana žetvenim pjesmama. Vokaliste "Koleda" pratili su tamburaši "Koleda", "Loze" iz Canberre i "Lada" iz Geelonga. Sve ove pjesme izvorno su uvježbali maestro Božo Potočnik i Tihomir Zlatić, obojica iz Zagreba, koji su bili gosti "Koleda" u mnogim prigodama. Ove pjesme, zajedno s ukupnom kvalitetom rada "Koleda", svjedoče o vi-

Svi izvođači na pozornici

sokim izvedbenim standardima koje su njegovali Ljubo i Vera i jačali kulturne veze s domovinom. Naravno, većinu toga omogućila je Hrvatska matica iseljenika. Mnoge narodne nošnje koje su te večeri nošene na sceni vjerno je obnovila ili izradila replike dugogodišnja članica "Koleda" Nada Bagarić.

Gosti "Koleda" također su pokazali impresivan program. Hrvatski folklorni ansambl "Lado" iz Zapadne Australije izveo je elegantne stare splitske plesove (B. Šegović/M. Katunarić) koji su bili posvećeni 'barba' Ljubi i živopisno Međimurje (A. Potočnik/B. Potočnik), niz plesova koji prikazuju pokladne običaje sjeverne Hrvatske. Njihovo prvo puto-

vanje u Sydney bilo je potaknuto činjenicom da su Ljubo, Vera, Tereza i Nives bili pozvani da uče ovaj ansambl 1980. i 1990. godine. Prijateljstvo i kulturna suradnja još uvijek traju i sada se kuju planovi da se "Koleda" pridruži "Ladu" u Perthu 2013. godine na njihovome koncertu u povodu 30. obljetnice ansambla.

GOTOVO STOTINU IZVOĐAČA

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Lado" iz Geelonga imalo je također značajan nastup na koncertu, izvodeći živopisno "Ivanje u Pokuplju" (A. Potočnik/B. Potočnik), izbor plesova vezanih uz blagdan sv. Ivana. Tamburaši "Lada" iz Geelonga oduševili su publiku svojom muzikalnošću i vještinom muziciranja. Na kraju večeri svi su sudionici, iz svih ansambala, zajednički izveli završnu pjesmu "Ljubav nas veže i spaja" koja je bila ne samo Ljubino životno geslo, već i glavna ideja ovoga koncerta.

"Koledin" koncert u povodu 45. obljetnice predstavljao je nezaboravnu suradnju gotovo stotinu izvođača koji su se okupili u ozračju ljubavi prema svojem hrvatskome naslijeđu. Mnogi su rekli da su na ovome izvrsnom koncertu osjetili nazočnost "Gospodina C" (kako su Ljubo nazivali od milja). Ljubo je ostavio trajnu ostavštinu svoga pionirskoga i inovativnoga rada s "Koledom", ostavštinu koja će se njegovati i širiti u hrvatskoj zajednici u Australiji i u godinama koje dolaze. ■

Nives i Thomas Crvenković

ENG The Koleda Croatian folklore ensemble of Sydney staged a gala concert in celebration of its 45th anniversary gathering an audience of five hundred at the Punchbowl Croatian Club in this Australian city.

HRVATI IZ AUSTRIJE I ITALIJE U BOKI KOTORSKOJ

CRNA GORA – Hrvatski iseljenici iz Austrije i Italije u organizaciji Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik hodočastili su u povodu blagdana Velike Gospe u Boku kotorsku kako bi sudjelovali u misnom slavlju na otočju Gospe od Škrpjela. Don Ante Dragobratović, dobrotorski župnik, slavio je svoj jubilej, 25 godina misništva, zajedno sa župnicima kotorske biskupije i velikim brojem vjernika koji su gotovo preplavili otočić. Crkveni zbor župe sv. Mateja dodatno je uveličao proslavu. Hrvati iz Austrije i Italije, zadivljeni ljepotom Bokokotorskog zaljeva, poglavito Perastom i Kotorom, nisu krili zadovoljstvo. Ovo nije prvi put da su u Boki. Dolazili su i prethodnih godina, to više što su im obiteljski korijeni iz Škaljara. Iskoristili su prigodu obići grobove svojih predaka. Iako zauzet mnogobrojnim obvezama, u jutarnjim satima primio ih je i pozdravio don Ante Dragobratović u svome domu, zajedno s obitelji koja je tom prigodom obljetnice misništva doputovala iz Neretve, poželjevši im dobrodošlicu i ugodan boravak u Zaljevu hrvatskih svetaca. Zadovoljni druženjem i zajedništvom sa svojim sunarodnjacima u Boki kotorskoj na dan svetkovine Velike Gospe poželjeli su doći i dogodine, poneseni snažnim osjećajima svoje hrvatske pripadnosti u duhu katoličke vjere. (*Maja Mozara*)

Crkva u hrvatskom

Uživam u e-mail-kontaktima s mnogobrojnim prijateljima i poznanicima, ali nekad pomislim jesam li sebi natovario pretežak teret što sam propovijedajući, predavajući i pjevajući dolazio u tolike naše zajednice diljem svijeta?! A onda je tomu pridošlo i “umrežavanje” u sklopu Hrvatskoga svjetskog kongresa, u više od trideset zemalja. Spominjem to da bih rekao kako se niti jedne godine kao zadnjih mjeseci nisam naslušao i načitao toliko pitanja i kritika na račun naših crkvenih predvoditelja. Svega je tu bilo, onoga što dobro drži i onoga što “ne drži vodu”. Očito, što su ljudi nezadovoljniji prilikama u domovini, to više očekuju od svoje Crkve. I strahuju da njezinom prosječnošću i žabokrečinom, čak i u ovim teškim vremenima za narod, idemo i u nas kao na Zapadu u susret gubljenju religioznosti i povjerenja u Crkvu.

Nismo se još bili ni naviknuli slušati da je ova vlada nenarodna, kad onda počese stizati dodatne analize. Otkako je počela vladati, ne vidi drugog izlaza nego da udari po džepu onih koji nemaju i da pomogne onima koji imaju, Vlada RH koristi metode zastrašivanja te vodi politiku prijetnji i ucjena “u stilu najboljih mafijaških obitelji”. Tako iz Hrvatskog sabora informira javnost predsjednik stranke Laburista, Dragutin Lesar. Kad još dozovemo u pamet kako imamo dirigirane medije, da je ova vlast besramnim čistkama i imenovanjima ubila svaku nadu o javnom radiju i televiziji, kad pogledamo najnoviji val čistki po državnim ustanovama i poduzećima, sve veći broj ljudi bez plaća i posla, nametanje raznih zakona sumnjive vrijednosti,

nebrigu za nacionalne interese i narodni pijetet, sve do “dokidanja Bleiburga”, onda je nužno pitanje može li vodstvo naše Crkve štogod više učiniti? Na takvo pitanje odgovorni bi morali odgovoriti i to ne samo prigodnim izjavama, nego svojim ponašanjem i učinkovitosti. Uvjeren sam da uz malo više inventivnosti i širine sve možemo učiniti. Pri tome svakako treba uzeti u obzir i jedan neiskorišten kapital. Naime, vodstvo naše Crkve, uračunavam tu crkvene predvoditelje od profesionalnih crkvenih službenika do redovničkih poglavara i biskupa, slabo koristi velike mogućnosti povezivanja uz pomoć Katoličke crkve s gotovo cijelim bijelim svijetom. Takvu jednu mogućnost okupljanja za opće dobro ni država nema! Na žalost, od svjetskog aktualiziranja procesa kardinalu Stepincu i raznolikih nastojanja oko hrvatske državne samostalnosti nije bilo dosjetljivosti ni aktivnosti u takvome mogućem planetarnom uvezivanju za dobro.

Od unutarcrkvenih svari nekoliko njih izbija na površinu. Malo tko od naših ljudi ne ode u neko od stotina lokalnih i nacionalnih svetišta. A Međugorje je nezaobilazno. Nakon kardinala Kuharića prije dvadesetak godina nijedan naš biskup nije izrekao nešto slično: “Mi biskupi, nakon trogodišnjega komisijskog studija prihvatismo Međugorje kao proštenište, kao svetište. To znači da nemamo ništa protiv ako netko časti Majku Božju na način i u skladu s crkvenim naukom i vjerom...” Takvog kardinala Kuharića nije se moglo gurnuti u stranu kao što su sličnog mu nadbiskupa dr. Franu Franića! A još manje jednoga stranca: “Mi svećenici i biskupi smo pozvani da dajemo duhovnu potporu hodočasnici-

narodu može puuuuno više

ma, a to je ono što planiram i sam dalje raditi. Za mene su najvažniji dobri duhovni plodovi Međugorja”, ponavlja nesumnjivi autoritet u Katoličkoj crkvi bečki kardinal Schönborn. Bilo bi sjajno da se, recimo, par hrvatskih biskupa nađe među šezdeset tisuća mladih iz raznih naroda na njihovu kršćanskom zborovanju u Međugorju! Na štetu i narodu i Crkvi nema te osnovne širine, nema te susretljivosti. Bog nam stalno dovodi milijune iz cijelog svijeta u našu malu zemlju i u Međugorju pretvara svaki dan u nedjelju, a odgovorni u našoj Crkvi nikako da se probude!

A onda kočenje djelovanja vlč. Zlatku Sucu! Tko se to tamo ne veseli što privlači kao nitko u nas mase naroda na svoje mise i propovijedi i što se ljudi nakon toga uistinu mijenjaju na bolje?! Umjesto da to prihvate kao izravni Božji dar i pomognu Zlatku optimalno ga nuditi prema njegovim mogućnostima, njemu od naših biskupa dolazi ograničavanje propovijedanja Evanđelja kao nekad zabrana apostolima od rimskih vlasti! Imajući u vidu da svetaca na zemlji nema i da je svaka karizma ujedno i rizik Zlatko bi, u usporedbi s drugim crkvenim službenicima od dna do vrha (o Bože, kakvih nas sve ima!), bio među zadnjima kojemu bi se smjelo dovesti u pitanje njegovo djelovanje među narodom. Slično se dogodilo s karizmatikom fra Jozom Zovkom, “krivim” jer je širio istinu o fenomenu Međugorja i oduševljavao za dobro mase naro-

da. Samo što je on imao protiv sebe najprije državne vlasti (nekoliko godina mučeničkog zatvora), a onda crkvene vlasti. I tako su ga, jedni opterećeni patologijom socijalizma, a drugi nezdravom religioznosti, psihički i fizički uništavali 2 - 3 desetljeća! A onda i ovo najnovije. Toliki su ljudi razočarani hrvatskim biskupima što nisu pokazali više solidarnosti sa svojim kolegom mons. Ivanom Milovanom, biskupom Porečke i Pulske biskupije pri njegovu naprasnom smjenjivanju. Čude se i neiskusnom don Draženu Kutleši da je baš iz Hercegovine, gdje su progoni uvijek bili prisutni, tim putem zasjeo na taj istarski biskupski stolac! A da simbolični slučaj Dajla i ne spominjemo! Kako je počeo djelovati, dobra je vijest da je svega toga svjestan i naš novi nuncij u Zagrebu mons. D’Erizzo i da neće biti nijemi promatrač ovakvog stanja. Eto, mislio sam da više neću morati pjevati: “U glasu onih koji propovijedaju Te nema topline, nema topline, Nazarećanine.”

Bilo kako bilo, nužno je biti ispravno informiran i ne koristiti se površnim optužbama. Kao nedavno protiv izbornika Slavka Goluže! Čak se netko iz uredništva Večernjeg požurio da jednu njego-

Piše:
dr. fra Šimun Šito Ćorić,
Švicarska, (sito.coric@gmx.net)

vu rečenicu o olimpijskoj pobjedi u rukometu nad Srbijom nazove “nacionalističkom”. Na žalost, u samoj državnoj vlasti i crkvenoj hijerarhiji nije lako naići na toliko potrebnu zdravu samokritičnost. Da barem bude u stilu kritike naših državnih vlasti kao u analitičkim uvodnicima Ivana Miklenića u Glasu Koncila, odnosno kritike crkvenog vodstva i vjerskog ponašanja Darka Pavičića u Večernjem. Bez obzira na to što se tu namjerimo i na poneku dobru karika-

turu stvarnosti! Ne treba se bojati “loše reklame” ni s jedne strane, nego slabosti u krilu Crkve. I ona loša može na kraju biti - dobra reklama. Nedavno je dr. Juan Aurelio Ansando, jedan od najvećih teologa današnje Crkve i drugi čovjek glasovitog Opus Dei, objasnio kako je onaj fiktivno napisan “Da Vincijev kod” dragog mi kolege Dana Browna bio besplatna reklama za tu ionako utjecajnu kršćansku zajednicu. Prije nego što je “Kod” objavljen, vrlo malo Amerikanaca znalo je za Opus Dei, a nakon njega broj članova u SAD-u povećao se za 20 posto. Siguran sam oduvijek, a posebno u ovim vremenima, i nečlanovima i svima nama u Crkvi dobro bi došlo ono što Opus Dei promiče - pronalaziti Boga u svakodnevnom životu i biti svjestan da je on uvijek kraj nas! I to kad nam je teško i kad nam dobro ide te da nikada nismo sami u životnoj zadaći stvaranja novog i boljeg svijeta... ■

**Podići ću im pastire koji će ih voditi na pašu
te se ničega više neće bojati ni plašiti, niti se gubiti
– riječ je Jahvina.**

Hoće li opstati zavaljski Hrvati?

Nakon raspada Jugoslavije zavaljski Hrvati u zavičaju, kao i oni raseljeni, nadali su se da dolaze bolji dani. No, dolazi do srpske agresije, a zavaljska sela, kao i Bihać, ubrzo su se našla u potpunom okruženju JNA i pobunjenih Srba

Obnovljena župna crkva u Zavalju

Napisao: **Želimir Prša**

Zavalje je hrvatsko naselje u općini Bihać i jedina katolička župa BiH koja pripada Gospićko-senjskoj biskupiji. Smješteno je uz cestu koja je nekada vodila iz Ličkog Petrova Sela prema Lapcu. Podno obronaka Plješevice nižu se sela župe Zavalje: Veliki i Mali Baljevac, Vučjak, Zavalje, Međudražje, Veliki Skočaj i Mali Skočaj. Zavalje kao središte župe i negdašnje općine u 19. st. bilo je i središte kulturnih i društvenih događaja. Župa koja je prije Drugoga svjetskog rata imala oko 4.200 duša danas je svedena na manje od 200.

Naseljavanje stanovništva na prostor zavaljske župe započinje nakon protjerivanja Turaka s ovih prostora u 18. st., a doseljenici dolaze ponajviše iz središnje Like, Gacke doline i Gorskog kotara. Župna crkva u Zavalju podignuta je 1797. godine. Stvaranjem Nezavisne Države Hrvatske 1941. većina mladića uvojačena je u razne postrojbe NDH – domobrane, ustaše i druge. Početkom svibnja 1945. većina ovih mladih ljudi još je bila na životu, da bi u poslijerat-

nim masovnim pogubljenjima njih više od 460 izgubilo živote.

RASELJAVANJE I RASLOJAVANJE

Nove jugoslavenske vlasti željele su u potpunosti izbrisati potplješevička hrvatska sela. Do sredine pedesetih godina stanovnike naših sela milicija je stalno odvodila na ispitivanja koja su uvijek završavala premlaćivanjem u zloglasnome Bihaćkom zatvoru - Kuli. Godine 1947. Zavalje se izdvaja iz Hrvatske - mijenja se povijesna granica i zavaljska općina

Granične promjene nakon 1945.

pripaja Bosni i Hercegovini, protivno volji tamošnjih stanovnika, lažirajući referendum, a kao razlog navodeći tobože iskorištavanje šuma od šumarije Bihać. Šezdesetih godina 20. st. počela je izgradnja vojnog uzletišta na Željavi. Tim su povodom sela Veliki i Mali Baljevac potpuno iseljena, a JNA je kao razlog navela zaštitu vojnih interesa. No, cilj je bio protjerati Hrvate jer Srbi koji su bili bliže vojnoj bazi mogli su ostati tu živjeti pa se narod pitao "kako mogu ostati Srbi, a Hrvati ne".

Velika zrakoplovna baza JNA onemogućavala je hrvatskom stanovništvu župe Zavalje normalan život. "Prostor naših sela bio je svojevrstan zatvor. Svugdje su bile postavljene zabrane za kretanje. Jedino je bila prohodna cesta prema Bihaću", prisjeća se Zvonko Majstorović iz Zavalja.

O teškome poslijeratnom životu zavaljskih Hrvata svjedoči i Mile Mlinarić Piranov iz Velikog Skočaja: "Kao odličan đak htio sam se upisati za stolara u školu u Donjem Lapcu. Otac i ja idemo do upravitelja đачkog doma, predstavimo se tko smo i otkuda smo, a on kaže - Ovdje za ustaše nema mjesta! Smrznuo sam se.

Naravno, za stolara se nisam mogao upisati niti u Bihaću, a kad sam s trinaest i pol godina na tamburici naučio svirati Vilu Velebita, odveden sam u milicijsku postaju na Zavalju, maltretiran i ošišan vraćen sam kući. Proživjevši kao dijete te užasne trenutke, otac odlučuje da ode-mo u Zagreb. Otac, majka i nas osme-ro djece doseljavamo se 1958. u Zagreb, na Kajzericu.”

Tako narod masovno napušta svoj zavičaj i seli se u Zagreb, Vukovar, Sisak... u mnoge države zapadne Europe, SAD, pa čak i daleku Australiju. Jugoslavenske vlasti nisu ulagale u razvoj sela pa je taj prostor ostao gospodarski zapušten, ali nije se dogodilo samo raseljavanje stanovništva nego i raslojavanje. Tako zavaljska sela 1991. imaju samo 714 stanovnika.

RASPAD JUGOSLAVIJE I DOMOVINSKI RAT

Nakon raspada Jugoslavije zavaljski Hrvati u zavičaju, kao i oni raseljeni, mislili su da dolaze bolji dani. No, dolazi do srpske agresije, a zavaljska sela, kao i Bihać, ubrzo su se našla u potpunom okruženju JNA i pobunjenih Srba.

Uvidjevši u kolikoj je mjeri ratni vihor zahvatio naša sela, raseljeni stanovnici potplješevičkih sela 4. rujna 1992. u Zagrebu osnivaju Zavičajni klub Hrvata “Lička Plješevica”. Glavni cilj kluba bio je slanje pomoći u opkoljena sela, uspostavljanje veza između Zagreba i potplješevičkih sela tako da raseljeni mogu znati što je s njihovim roditeljima

Povijesno-znanstveni skup na Zavalju

Povijesno-znanstveni skup

Dana 18. listopada 2011. u Zagrebu je osnovana Udruga bivše općine Zavalje s ciljem povezivanja raseljenih, a ponajprije mladih, pomoći mjesnim zajednicama i župi Zavalje, te zbog poticanja da se život u selima normalizira i da se naprave uvjeti za povratak, istraživanje kulturne i povijesne baštine i drugo. Predsjednik Udruge je student povijesti i geografije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu Želimir Prša, podrijetlom s Međudražja. Na njegov poticaj napravljena je koncepcija povijesno-znanstvenog skupa “Župa Zavalje i Lika od Svištovskog mira 1791. do naših dana”. U protekle tri godine skup je organizirala župa Zavalje, a od ove godine uza župu i naša novoosnovana Udruga. Prve godine teme su bile iz Drugoga svjetskog rata, pa 2011. iz razdoblja komunizma, a ove godine iz Domovinskog rata. Na skup dolaze ugledni predavači - biskup dr. sc. Mile Bogović, prof. dr. sc. Josip Jurčević, prof. dr. sc. Goran Dodig, dr. sc. Ivan Dujmović, Ivica Relković i drugi. Želja organizatora je povezati povijest naših sela s nacionalnom poviješću te prezentirati ljudima istinu o povijesnim događajima.

i rodbinom u okruženju. Prvi predsjednik kluba bio je Mate Baričević Matan (1992. - 1993.), zatim Mile Mlinarić Piranov (1993. - 1995.), Martin Hećimović (1995. - 1997.) i ponovno Mile Mlinarić Piranov (1997. - 2003.). Zavičajni klub imao je svoje ogranke u austrijskom Feldkirchu, Vancouveru, Chicagu i dva ogranka u Sydneyu. Ogranci u inozemstvu također su okupljali velik broj članova jer oni koji su se šezdesetih godina raselili nikada nisu zaboravili svoja

rodna sela i uvijek se rado vraćaju u njih.

U sklopu kluba osniva se folklorno društvo koje je 1994. preraslo u samostalnu Ličku izvornu skupinu “Plješevica” koju sve godine vodi Martin Hećimović, a izdali su kasete i tri CD-a. Žele očuvati tradicionalnu ličku nošnju potplješevičkih sela, kao i stare pjesme svoga djetinjstva.

U studenome 1994. sela župe Zavalje potpuno su spaljena, razoreni su svi sakralni objekti, svaka kuća, pobijena stoka... Narod se vratio na svoja spaljena ognjišta te je 1997. godine na prostoru podno Plješevice živjelo je oko 350 stanovnika.

Iako zavaljska sela promjenom granice od 1947. danas pripadaju BiH odnosno općini Bihać, crkveno pripadaju Gospićko-senjskoj biskupiji jer crkva nikada nije priznala promjene granice. Župnik župe Zavalje je Mile Ivancić, rođen u Međudražju, koji se 1997. vratio u svoju rodnu župu. Stanovnici potplješevičkih sela redovito odlaze na misna slavlja. Zanimljivo je napomenuti da za dobrog vremena, jer ovdje zimi ponekad napada i metar snijega, na dvije mise zajedno dođe oko 70% župljana, čime se rijetko koja župa može pohvaliti, ali na žalost ipak je riječ o samo 130 duša.

Crkveni objekti danas su potpuno

Skupina iseljenih Zavaljčana u Sydneyju

obnovljeni. U obnovi crkve sv. Franje Asiškog na Zavalju posebno se istaknuo fra Petar Žagar, župnik u Čuntiću, rođen na Zavalju, kao i župnik Mile Ivančić, koji su skupljali donacije, posebno od onih raseljenih po svijetu. U obnovi je pomogla i Vlada Republike Hrvatske. Obnovu kapele Gospe Lurdske u Velikom Skočaju, staru točno sto godina, najviše su pomogli raseljeni Skočaj-

Folklorišti
Ličke izvorne
skupine
"Plješevica"

ci diljem Hrvatske i svijeta, a ponajviše Mile Mlinarić Piranov. Godine 1998. izgrađena je potpuno nova kapelica sv. Ilije na raseljenom Baljevcu.

POTPLJEŠEVIČKA SELA DANAS

Onaj putnik koji je prošao kroz naša sela odmah nakon Oluje i danas ne može se nadiviti kako je iz one paljevine i ruševina ponovno niknuo život, ali na žalost vrlo malo stanovnika onamo se vratilo. U selima je samo petnaestero djece. U posljednjih nekoliko godina vrata se obitelji iz Austrije ili Zagreba kad

odu u mirovinu, ali povratka mladih već odavno nema.

Politički gledano prostor župe obuhvaćaju dvije mjesne zajednice, MZ Zavalje čiji je predsjednik Marjan Prša i MZ Skočaj čiji je predsjednik Stipe Prša, problemi su mnogobrojni, kako ističu oba predsjednika, ali najveći je vodovodna mreža i prometna infrastruktura.

Škole nema, trgovine također, liječnik dolazi jedanput tjedno u ambulantu na Zavalje, zaposlenje se teško pronalazi. Narod živi od poljoprivrede, mirovina i pomoći bližnjih. ■

Kata Seja Vranar r. Murgić,
već 30-ak godina u Zagrebu

ENG Zavalje is a Croatian town in the Municipality of Bihać and is the only Catholic parish in Bosnia-Herzegovina that falls under the Gospić-Senj Diocese. Its pre-World War II population of 4,200 has fallen to the current figure of under 200 inhabitants.

NAŠA KUHINJA

Priprema: Marija Hećimović

Vrijeme pripreme:

210 min

SASTOJCI:

5 kg crvene rog paprike
2 kg patlidžana
1 glavica češnjaka
7,5 dcl ulja
4 kom ljutih feferona
sol, papar

Ajvar

Postoje mnogobrojni recepti za ajvar koji naše domaćice rado spremaju u ovo doba godine. Priprema traži prilično truda i strpljenja, osobito ako se radi kako treba, a to znači s oguljenom paprikom. Uz recept, dat ćemo i nekoliko savjeta kakao bi vaš ajvar bio vrhunski.

PRIPREMA

Paprike ranije oprati da se dobro posuše. Peći u pećnici na 220 C sa svih strana uz puhanje vrućeg zraka (ako pećnica ima tu mogućnost) jer će se paprike lakše oguliti. Paprike su pečene kad lagano potamne i kožica se počne odvajati. Staviti ih u plastičnu vrećicu da se pare 15-20 min jer i to pridonosi lakšem skidanju kožice s paprike. Oguliti paprike, odstraniti koštice i staviti paprike da se ocijede. Cijele patlidžane također ispeći u pećnici, malo ih ohladiti i oguliti. Samljati ocijeđenu papriku, patlidžane, češnjak i feferone. Staviti u prikladnu posudu 5 dcl ulja, samljevenu smjesu, papar i sol po želji. Kuhati na laganoj vatri oko 2 sata uz stalno miješanje. Negdje na polovici kuhanja dodati ostatak ulja, po potrebi dosoliti i popapriti. Ajvar je gotov kada masa postane kompaktnija, a na dnu se vidi čvrsti trag prilikom miješanja.

Staklenke prethodno oprati i sterilizirati u pećnici na 100 C oko 30 min. Prilikom punjenja staviti nož ili žlicu u staklenku da ne pukne prilikom punjenja vrućom smjesom. Paziti da ne ostane zraka u staklenki. Vratiti staklenke u pećnicu na 20 min i temperaturu oko 80 C, da se zapeče površinski sloj (paziti da ajvar ne počne kipjeti). Izvaditi van i zagrijanim uljem prekriti površinu ajvara da zrak ne može ući (alternativa: u vruće flašice uliti vruću smjesu i odmah zatvoriti metalnim poklopcima te vratiti u pećnicu na 20 min na 70 C, isključiti i ostaviti u pećnici da se lagano ohladi).

Sve dobro zatvoriti metalnim poklopcima pa staviti u isključenu prethodno zagrijanu pećnicu na 150 C da se lagano hladi preko noći (ako se stavlja celofan, onda se ovaj zadnji dio ne preporučuje). Prilikom odlučivanja koliko ljut ajvar želite, važno je znati da je feferon najljući u gornjem dijelu i u košticama. Isto tako treba imati na umu da je jače ljut dok je vruć, nego kad se ohladi.

MATIČIN VREMEPLOV

60 godina Matice

Pronašli smo u Matici za mjesec kolovoz i rujan godine...

Priprema: Hrvoje Salopek

U DOMU MATICE ISELJENIKA HRVATSKE 22. SRPNJA OVE GODINE

Otvorena izložba u povodu 80. obljetnice HBZ

U prostorijama Doma Matice iseljenika Hrvatske, 22. srpnja ove godine otvorena je izložba u povodu 80. obljetnice Hrvatske bratske zajednice (HBZ). Izložba je otvorena u prostorijama Doma Matice, u prostorijama koje su u vlasništvu Hrvatske bratske zajednice. Izložba je otvorena u prostorijama Doma Matice, u prostorijama koje su u vlasništvu Hrvatske bratske zajednice. Izložba je otvorena u prostorijama Doma Matice, u prostorijama koje su u vlasništvu Hrvatske bratske zajednice.

Izložba u Domu Matice otvorena je 22. srpnja, predvodio je Hrvatski narodni prestonik, a izložba je otvorena u prostorijama Doma Matice, u prostorijama koje su u vlasništvu Hrvatske bratske zajednice. Izložba je otvorena u prostorijama Doma Matice, u prostorijama koje su u vlasništvu Hrvatske bratske zajednice.

Izložba u Domu Matice otvorena je 22. srpnja, predvodio je Hrvatski narodni prestonik, a izložba je otvorena u prostorijama Doma Matice, u prostorijama koje su u vlasništvu Hrvatske bratske zajednice. Izložba je otvorena u prostorijama Doma Matice, u prostorijama koje su u vlasništvu Hrvatske bratske zajednice.

'74

U prostorijama "Doma Matice iseljenika Hrvatske" svečano je otvorena izložba u povodu 80. obljetnice Hrvatske bratske zajednice. Svečanom otvorenju izložbe bio je nazočan i generalni konzul SAD-a Orme Wilson.

MATICA 8

I te godine Matica je organizirala turneju po domovini za naše iseljenike iz SAD-a, ponajviše članove HBZ-a. "Čitav štab nas iz Matice i drugova iz turističkog društva 'Putnik' iz dana u dan pripremao je i organizirao ovogodišnje turneje kroz Jugoslaviju naših dragih sestara i braće iz iseljeničtva", piše Matica.

Croatia« iz Toronta i srcu Kroatije

Iz Toronta u Kroatiju... Matica je organizirala turneju po domovini za naše iseljenike iz SAD-a, ponajviše članove HBZ-a. "Čitav štab nas iz Matice i drugova iz turističkog društva 'Putnik' iz dana u dan pripremao je i organizirao ovogodišnje turneje kroz Jugoslaviju naših dragih sestara i braće iz iseljeničtva", piše Matica.

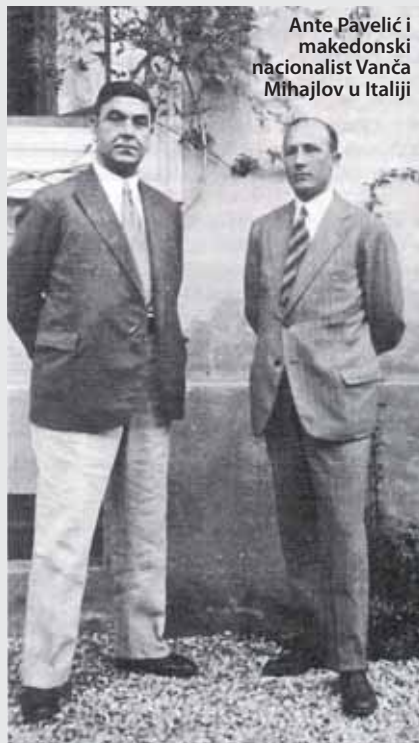
Iz Toronta u Kroatiju... Matica je organizirala turneju po domovini za naše iseljenike iz SAD-a, ponajviše članove HBZ-a. "Čitav štab nas iz Matice i drugova iz turističkog društva 'Putnik' iz dana u dan pripremao je i organizirao ovogodišnje turneje kroz Jugoslaviju naših dragih sestara i braće iz iseljeničtva", piše Matica.

'88

Folklorši Croatije iz Mississauga (Kanada) gostovali su u Hrvatskoj u organizaciji Matice. "Želim reći da nam je drago što smo ovdje u domovini, što nam se pružila prilika da našem narodu pokažemo kako i mi u Kanadi čuvamo našu hrvatsku kulturu i folklornu baštinu i da smo ostali ono što smo i bili... I što još reći? Bilo je prekrasno!", rekao je umjetnički direktor ansambla Ilija Vranešević na rastanku.

80 godina Velebitskog ustanka

Značenje i rezultati događaja na Velebitu bili su neznatni, ali je njegov međunarodni odjek bio velik, a ustaše su dobili i verbalnu potporu komunista, kojima je u prvoj Jugoslaviji bilo zabranjeno javno djelovanje

Ante Pavelić i
makedonski
nacionalist Vanča
Mihajlov u Italiji

Piše: Željko Holjevac

Prije 80 godina, u noći između 6. i 7. rujna 1932. skupina ustaških emigranata iz Italije napala je žandarmerijsku postaju u ličkome selu Brušane na Velebitu. Dio sudionika tog događaja ubrzo je uhićen, a dio se prije i poslije akcije prebacio u Zadar koji se tada nalazio pod talijanskom upravom. Policijska represija pogodila je tada Liku i druge dijelove Hrvatske u sastavu prve Jugoslavije. Događaj je nazvan Velebit-skim ili Ličkim ustankom, a predstavlja prvi pokušaj oružanog otpora Hrvata srpskoj prevlasti u jugoslavenskoj državi između dvaju svjetskih ratova.

Hrvati su do 1918. u svakoj državnjoj zajednici sa susjedima obično zadržavali državno-pravnu autonomiju izra-

ženu preko Hrvatskog sabora. U prvoj Jugoslaviji, zajednici zaraćenih strana iz Prvoga svjetskog rata, prvi put toga nije bilo, a Hrvatska se našla u položaju "šizmatičke kolonije", kako se na jednom mjestu doslovno izrazio hrvatski književnik Miroslav Krleža. A baš je u to vrijeme bila nastupila završna etapa u stoljetnom oblikovanju hrvatskoga naroda kao moderne europske nacije i to u širokome razvojnemu luku od elitnog kruga hrvatskih preporoditelja oko Ljudevita Gaja 1830-ih do masovnog seljačkog pokreta pod vodstvom pučkog tribuna Stjepana Radića 1920-ih godina. Prva Jugoslavija nastala je krajem 1918. kao rezultat ideje o ravnopravnoj zajednici južnoslavenskih naroda, ali i geopolitičke nužde nakon raspada Austro-Ugarske i bila je u velikoj mjeri cijenjena za izbjegnuto podjelu hrvatskih zemalja između Austrije, Mađarske, Italije i Srbije nakon Prvoga svjetskog rata. No, u prvoj Jugoslaviji hrvatski narod ubrzo je sveden na razinu običnog "plemena" s tendencijom njegova potpunog utapanja u integralnom jugoslavenstvu. Istodob-

no je vladajuća srpska elita doživljavala jugoslavensku državu kao proširenu Srbiju u kojoj su Srbi imali glavnu riječ i prednost u svemu.

ZAHTJEV ZA HRVATSKOM IZVAN JUGOSLAVIJE

Neriješeno nacionalno pitanje, ubojstvo Stjepana Radića u beogradskom parlamentu u lipnju 1928. i unitaristička diktatura koju je poslije toga uveo kralj Aleksandar Karađorđević urodili su ubrzo radikalnim zahtjevom za Hrvatskom izvan Jugoslavije. Taj zahtjev postavio je Ustaški pokret pod vodstvom odvjetnika dr. Ante Pavelića koji je u emigraciji u Italiji osnovao tajnu revolucionarnu organizaciju s ciljem borbe za neovisnu Hrvatsku i najavio radikalne obračune s protivnicima potpune hrvatske neovisnosti. Prvu opsežniju diverziju na Velebitu organizirala je u dosluhu s Pavelićem ilegalna ustaška podružnica u Gospiću na čelu s odvjetnikom dr. Andrijom Artukovićem i njegovim bliskim suradnicima, među kojima su se isticali bivši austrougarski časnik Juraj-Juco Rukavina,

Ustaše u logoru za
obuku u Italiji

Jugoslavenska potjernica za Pavelićem na ćirilici

posjednik Marko Došen i trgovci Josip Tomljenović i Nikola Orešković.

Pripreme za akciju započele su u proljeće 1932. U njima je prednjačio Juco Rukavina koji je potajno obilazio lička i primorska sela kako bi seljake na tome području pridobio za akciju. Širio je vijesti da borbu za hrvatsku neovisnost podupire Italija i da je ustaško vodstvo s vladom u Rimu dogovorilo predaju Triglava i doline prema Ljubljani talijanskoj državi, a ona bi neovisnoj Hrvatskoj prepustila Rijeku i Trst. Tijekom proljeća 1932. prebačene su prve količine oružja iz Zadra na Velebit, no najveća je količina dopremljena potkraj kolovoza. Oružje je dovezeno u Zadar talijanskim brodom, a na Velebitu je podijeljeno članovima ustaške organizacije iz Gospića. Pridružilo im se pet ustaških emigranata koji su se do početka akcije skrivali u kući jednog seljaka u Lukovu Šugarju. S posljednjom pošiljkom oružja stiglo je još pet ustaša iz emigracije kao pojačanje domaćim ustašama. Andrija Artuković, vođa ustaške skupine u Gospiću, prešao je zajedno s Markom Došenom prije početka akcije u Zadar.

IMPROVIZIRANI POTHVAT

Ustaše su namjeravali preuzeti vojarnu i vojno skladište jugoslavenske kraljevske vojske u Gospiću s ciljem podizanja narodnog ustanka u Lici i drugim hrvatskim krajevima, ali u svome improviziranom pothvatu nisu stigli dalje od sela Brušana na Velebitu, gdje su u noći između 6. i 7. rujna 1932. napali mjesnu

žandarmerijsku postaju. Prije napada pokidali su sve telefonske veze s Gospićem, a zatim podmetnuli pakleni stroj i otvorili pušчанu vatru na zgradu u kojoj su bili žandari. Budući da su ovi uzvratili na paljbu, okršaj je trajao oko pola sata, a napadači su uzmaknuli. Domaći ljudi vratili su se svojim kućama, a emigranti su se povukli na Velebit i zatim se kopnom i morem prebacili u Zadar, kamo su se sklonili i neki viđeniji pripadnici ustaške skupine iz Gospića. Žandari su krenuli u pročešljavanje terena, a u sukobu s potjerom kraj sela Jadovne poginuo je ustaša Stjepan Devčić iz Lukova Šugarja, poznat pod nadimkom Pivac.

Jugoslavenska represivna tijela obušila su se poslije ustaškog napada u Brušanima na domaće ljude koji su bili izvrgnuti progonima, pretresima, zatvaranjima i zlostavljanjima. Uhićen je ustaški agitator Juco Rukavina i još neki pojedinci koji su bili umiješani u ilegalno prebacivanje oružja, ali su pritom nastradali i mnogi nedužni ljudi koji nisu imali izravne veze s akcijom. U ljeto 1933. održan je pred Sudom za zaštitu države u Beogradu proces ličkim ustanicima. Budući da su glavni organizatori bili nedostupni jugoslavenskom pravosuđu, uhićeni Juco Rukavina osuđen je na smrt vješanjem, ali mu je kazna promijenjena i pretvorena u doživotnu robiju. Ostali manje važni optuženici dobili su vremenske kazne.

PREPAD NIJE PRERASTAO U USTANAK

Značenje i rezultati događaja na Velebitu bili su neznatni, ali je njegov međunarodni odjek bio velik, a ustaše su dobili i verbalnu potporu komunista, kojima je u prvoj Jugoslaviji bilo zabranjeno javno djelovanje. Ilegalni komunistički list *Proleter* pisao je u prosincu 1932. da Komu-

Velebitska kolajna za junaštvo

Ustav ustaške organizacije u emigraciji

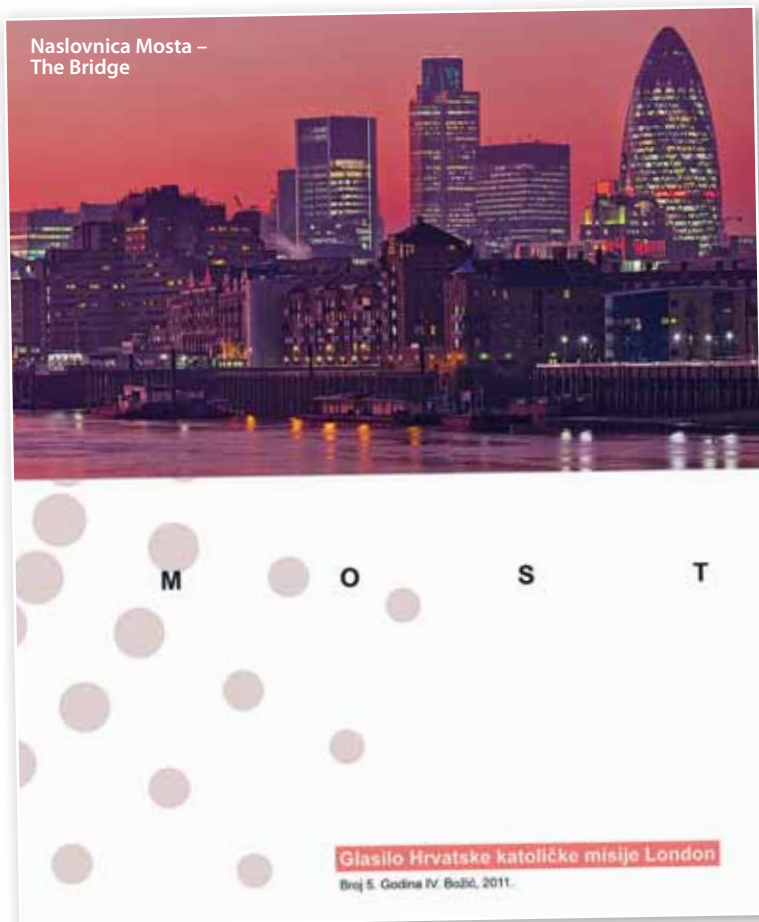
nistička partija "pozdravlja ustaški pokret ličkih i dalmatinskih seljaka i stavlja se potpuno na njihovu stranu". U Italiji su u znak potpore ustaškoj akciji održavani zborovi na kojima je isticano pravo Italije na Dalmaciju, a sazivale su ih iredentističke udruge *Savez odbora za dalmatinsku akciju* i *Savez ratnih dobrovoljaca i sinjih Dalmatinaca*. Politička i socijalna situacija u siromašnoj Lici, u kojoj je vladala trajna pothranjenost zapostavljenog stanovništva, bila je u uvjetima svjetske ekonomske krize i srpske prevlasti iznimno složena, ali ustaški prepad na Velebitu nije prerastao u lički ustanak jer za njega nije bilo realnih pretpostavki: potencijalni nacionalni i socijalni buntovnici bili su preslabi, a policijska represija i režimska strahovlada prejaka.

"Događaji u Lici imali su priličan odjek u inozemnom tisku, posebno u talijanskom i mađarskom. Akcija ustaške grupe u Brušanima prikazivana je kao početak građanskog rata u Jugoslaviji i odlučan zaokret Hrvata protiv vladajućih krugova uz Beogradu. U ustaškim krugovima akcija je nazvana *Lički ili Velebitski ustanak*. No, radilo se ipak samo o diverziji ograničenoj na usko područje, koja nije izazvala širu i masovniju akciju i stvaran prijelaz s političke na oružanu borbu", napisao je pokojni hrvatski povjesničar Hrvoje Matković u knjizi *Povijest Nezavisne Države Hrvatske*. ■

ENG On the night of 6 September 1932 a group of Ustasha emigrants from Italy attacked a gendarmerie post in the village of Brušane on Mount Velebit in the Lika region in the hope that they would thereby launch an uprising for Croatian independence from Yugoslavia.

Most - kako bi nas britanska javnost bolje upoznala

Hrvatska i engleska kultura susreću se u ovome časopisu u okrilju djelovanja Hrvatske katoličke misije koje prelazi granice crkvenosti i susreću se na području kulture, diplomacije, turističke djelatnosti i različitih kulturno-povijesnih istraživanja

Napisao: **Gojko Bežovan**

Broj kolektivnih predrasuda u nas dodatno se umnožio stjecanjem državne samostalnosti. Kao mala zemlja koja je državnu samostalnost izborila u krvavom ratu s puno žrtava i s još nezacijeljenim ranama imamo mnogobrojne probleme s identitetom i međunarodnim ugledom. Čvrsto držimo da su nam neke zemlje u doba rata bile više sklone, a neke manje. Velika Brita-

nija često je bila isticana kao nama ne-sklona zemlja, dakle sklonija Srbiji. Ovu činjenicu nikada nisam prihvatio u razgovoru s mojim britanskim prijateljima i kolegama. Tada su me često pitali što smo mi Hrvati učinili kako bi nas britanska javnost bolje upoznala, a time nam bila sklonija. Na takva pitanja nisam imao odgovora.

Uz to, kolege iz akademske zajednice po svijetu često su me pitali kako to da među Hrvatima ima toliko obrazovanih, sposobnih i poduzetnih ljudi, a

ništa ne čine za međunarodnu promociju svoje zemlje.

Projekt časopisa "Most - The Bridge", kao glasilo Hrvatske katoličke misije London, jedan je od odgovora na postavljena pitanja. Hrvatski župnik u Londonu fra Ljubomir Šimunović, OFM, s mnogobrojnim suradnicima, ovim časopisom koji je već izašao u pet brojeva, a prvi je broj izašao 2008. godine, želi dati doprinos i pomoć u susretanju i rastu u zajedništvu kako članova hrvatske katoličke zajednice u Ujedinjenome Kraljevstvu, tako i hrvatske i engleske kulture.

POMOĆ U SUSRETANJU

U ostvarivanju tako zahtjevnog posla, časopis se bavi različitim temama, od crkvenih, pastoralnih, kulturnih, povijesnih, pa do praćenja suvremenih događaja i života hrvatske zajednice okupljene oko Hrvatske katoličke misije. Među suradnicima časopisa svakako treba izdvojiti Krstu Cviića, Vladimira Pavlinića, Rolanda Jovanovića-Barolda i Branka Franolića.

Tekst Vladimira Pavlinića o Augustinu Kažotiću, prvome hrvatskom blaženiku, redovniku dominikancu, zagrebačkom biskupu i biskupu Lucere svjedočanstvo je ondašnje prisutnosti i uključenosti Hrvata u stvaranje europske povijesti. Razgovor Krste Cviića s mons. Alanom Hopesom, pomoćnim westminsterskim biskupom, kojem je pri tamošnjoj biskupskoj konferenciji povjerena skrb za etničke zajednice, govori o širini engleskih pogleda i pastoralnih izazova. Naime, biskup Hopes je 1994. kao anglikanski svećenik primljen u Katoličku crkvu.

Raniji veleposlanik Joško Paro u razgovoru za "Most" naglašava da je hrvatska zajednica u Londonu dobro kulturno

i profesionalno inkorporirana u britansko društvo. Životni put Krste Cvića, koji je glavninu životnog vijeka proveo u Londonu, iznesen u razgovoru kretao se u rasponu neprijateljskog djelovanja jugoslavenskog veleposlanstva prema Hrvatima-katolicima do povezivanja s neznanim Hrvatima u Britaniji u doba izbijanja Domovinskog rata. O životu mladih naraštaja okupljenih u *Mrežu hrvatskih studenata* i mladih profesionalaca piše Marko Krznarić. Ova udruga želi ostvariti platformu za razvoj akademske, društvene i poslovne mreže između Hrvatske i Ujedinjenog Kraljevstva.

ISPUNITI OČEKIVANJA UČENIH RADOZNALACA

Tekstovi o Ivanu Mažuraniću autora Rolanda Jovanovića-Barolda i Ruđeru Boškoviću autora Branka Franolića dodana su vrijednost "Mostu - The Bridgu" koji će ispuniti očekivanja i učenih radoznalaca. O tajni grobova hrvatskih pomoraca u Stonehamu i naseljavanju naših pomoraca u davna vremena u ove krajeve, prije svega Dubrovčana, na zanimljiv način piše Željko Toth.

U kontekstu događaja prema onima koji iz Anglikanske crkve žele prijeći ponovno na katoličanstvo piše Krsto Cvić podučavajući čitateljstvo o temi Anglikanske crkve i povijesti katoličanstva u Britaniji.

Opsežan razgovor s Robinom Harriesom, britanskim povjesničarom i političkim analitičarom konzervativne orijentacije, nositeljem hrvatskog odlikovanja Reda Danice hrvatske, autorom knjige "Povijest Dubrovnika", približava nam temu o spomenutim predrasudama i dvojicama čiju je stranu Britanija podupirala u doba Domovinskog rata.

Vjernici nakon mise u Hrvatskoj misiji u Londonu

Patnje hrvatskih prognanika i iseljenika nadahnule su Rolanda Jovanovića-Barolda za istraživanje ovih motiva u opusima hrvatskih pjesnika iz 20. stoljeća. Jasna Paro tekstem o londonskim mostovima pridonijela je čitljivosti i zanimljivosti časopisa. Jadranka Njerš Beresford-Peirse, utemeljiteljica Međunarodnog povjerenstva za hrvatske spomenike, dobila je priliku da u časopisu predstavi svoju knjigu *Croatia: Aspects of Art, Architecture and Cultural Heritage*.

ENGLEZI BLISKI HRVATSKOJ

U časopisu je obilježena i 40. obljetnica djelovanja Hrvatske katoličke misije u Londonu koju su uveličali britanski i hrvatski crkveni velikodostojnici, te je održan prigodan crkveni i kulturni program.

Posjet pape Benedikta XVI. Ujedinjenom Kraljevstvu bio je svjetski i povijesni događaj zabilježen u časopisu. Razgovor s Marcusom Tannerom, autorom knjige *Croatia: A Nation Forged in War*, daje više informacija za razumijevanje Domovinskog rata iz britanske i međunarodne perspektive. Smrt trojice odanih i uglednih suradnika Rolanda Jovanovića-Barolda, Krste Cvića i Branka Franolića "Most" je obilježio na dostojan način.

Prikazani brojevi časopisa govore o njegovoj ukorijenjenosti u hrvatsku zajednicu u kojem primjereno mjesto imaju kako djevojke koje u britanske obitelji dolaze čuvati djecu kako bi naučile jezik, tako i oni koji su poslije završenih fakulteta i doktorata ostali u Londonu. Časopis, koji sada izlazi kao godišnjak, ima snažnu poveznicu s Katoličkom crkvom koja djeluje u Britaniji, kao i s uglednim Englezima koji su bliski Hrvatskoj. Hrvatska i engleska kultura susreću se u ovome časopisu u okrilju djelovanja Hrvatske katoličke misije koje prelazi granice crkvenosti i susreću se na području kulture, diplomacije, turističke djelatnosti i različitih kulturno-povijesnih istraživanja. Tekstovi u časopisu pretežno su objavljeni na hrvatskom i engleskom jeziku što dodatno učvršćuje tamošnju zajednicu.

Fra Ljubo Šimunović, pokretač i glavni urednik časopisa, okupio je, ojačao i učvrstio hrvatsku zajednicu u Londonu koja je dobro integrirana u britansko društvo te predstavlja snažan socijalni kapital za most koji je u gradnji. Uz duhovnu potporu ovaj snalažljivi fratar izgrađuje zajednicu na čvrstim temeljima povjerenja, uzajamnosti i solidarnosti. Razliku uvijek čine ljudi. ■

Hrvatski župnik u Londonu fra Ljubomir Šimunović

ENG Most – The Bridge is the bulletin of the Croatian Catholic Mission in London, UK, that, among other things, aims to better acquaint the British public with our country.

Grad-simbol hrvatske državnosti

Nakon Domovinskog rata Knin su naselile mnogobrojne mlade obitelji iz čitave Hrvatske, u gradu je osnovano Veleučilište "Marko Marulić" te je budućnost grada u razvoju uslužnih djelatnosti, prometa i turizma

Panorama Knina

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Knin je jedan od najznačajnijih simbola hrvatske državnosti, koliko iz vremena srednjeg vijeka i hrvatskih knezova i kraljeva, toliko i iz novijih vremena stvaranja samostalne hrvatske države. Knin kao rijetko koji grad danas izaziva u Hrvata osjećaj ponosa i nacionalne svijesti koja je tijekom povijesnih događaja dulje vrijeme bila izgubila kontinuitet. U posljednjem ratu na hrvatskom području, Knin je opet dobio značaj kakav je imao u srednjem vijeku kao jedno od središta osnažene hrvatske državnosti i simbola hrvatske pobjede nad agresorom, koji je pet godina hrvatsku držao u mat-poziciji.

S oko 15.000 stanovnika Knin je drugo po veličini naselje u Šibensko-knin-

skoj županiji, a nalazi se u njezinu sjeveroistočnom dijelu. Na sjeveroistoku graniči sa susjednom Bosnom i Hercegovinom odnosno Hercegbosanskom županijom u Federaciji BiH, dok je na istoku granica s općinom Kijevo, na jugu s općinama Biskupijom i Prominom, a na zapadu s općinom Ervenik. Knin je nastao u gornjem toku rijeke Krke na nadmorskoj visini od 220 metara, no stara srednjovjekovna tvrđava nalazila se na uzvišenju sv. Spasu, visokom 345 metara n.v. Grad je tijekom povijesti, kao i u prošlom stoljeću, koristio povoljan prometni i strateški položaj na granici zapadne Bosne, jugoistočne Like te srednje Dalmacije u smjeru Šibenika i Splita.

PRIRODNI FENOMENI

Knin je svoj nastanak i položaj definirao na dodiru dvaju najvećih hrvatskih pla-

ninskih masiva, Dinari i Velebitu, koje razdvaja kanjon rijeke Butišnice. Knin ujedno spaja i dva polja u kršu, Kninsko i Kosovo. Uz dominantni položaj kninske tvrđave, s vremenom se grad počeo širiti prema sjeveroistoku po vapnenačkim grebenima sve do naplavnih ravni mnogobrojnih vodotoka kninskog područja. Uz središnju rijeku Krku sa sjevera iz smjera Kninskog polja i Golubića dolazi pritoka Butišnica, dok se s juga iz smjera Kosova polja u Krku ulijeva Kosovčica. Uz to, jugoistočno od grebena sv. Spasa i tvrđave u Krku se ulijeva i manji vodotok Orašnica. Iako su pritoci Krke djelomično meliorirani, dio močvarnog tla je ostao, a zimi su česte i poplave za visokih vodostaja. Središnji vodotok Knina i njegov zaštitni znak uz dominantno planinsko zaleđe Dinare je rijeka Krka. Ona izvire u istočnom dijelu Kninskog polja podno Topoljskog slapa visokog 22 metra ili, kako ga još zovu, Krčića na 224 metra nadmorske visine. Krčić je jedan od prirodnih fe-

Slap Krčić

nomena Knina i okolice te prostor velikog interesa ljubitelja prirode. Slap ljeti redovito presušuje, no to ne utječe na smanjenje izdašnosti samog vrela Krke. Nakon prolaska kroz Knin, izlaskom iz Kninskog polja Krka dobiva kanjonski karakter pri čemu se u dužini od 75 km stvaraju predivne sedrene barijere i sedam slapova sve do ušća u Prokljansko jezero. U okolici Knina nizvodno na Krki sagrađena je još 1901. godine HE Miljacka, a 1981. godine mini-hidroelektrana Golubić na pritoci Krke Butišnici.

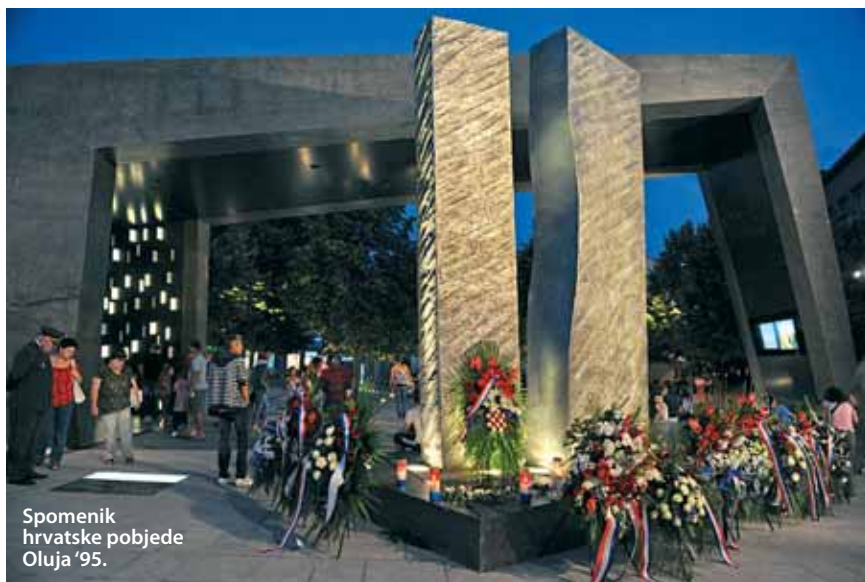
VRUĆA LJETA – HLADNE ZIME

Klima i vegetacija u Kninu je submediteranskog karaktera. Ljeta su vrlo topla i suha, što stvara velike probleme na krškim zaravnima zbog nedostatka vode. Prema ljetnim srednjacima Knin je jedan od najtoplijih gradova Hrvatske, dok su zime zbog prodora hladnijeg zraka dolinom Butišnice ili s obronaka Dinare dosta hladne.

Knin se prvi put u povijesti spominje u 10. stoljeću u spisima iz vremena Bizanta, a u razdoblju hrvatskih narodnih vladara tu su stolovali Trpimir, Muncimir, Stjepan Držislav i Petar Svačić, dok je Dmitru Zvonimiru tu bila stalna prijestolnica. Knin odnosno obližnja Biskupija bili su središta Kninske biskupije osnovane 1040. godine i crkvene uprave za veći dio Hrvatske, sve do Drave. Knin svoj središnji položaj gubi 1102. godine Pactom conventom, ali i dalje tijekom povijesti značajno realizira položaj upravnog središta u zaleđu Dalmacije, a na dodiru s Likom i Bosnom. Kninom su kasnije stolovali Šubići Zrinski i Nelipići, nakon čega dolazi u turske ruke te kasnije Venecije do 1797. godine. U to vrijeme i kninska tvrđava iz 10. stoljeća stalnim dograđivanjima dobiva svoj konačni izgled, a po dužini utvrđenih zidova koji su dugi dva kilometra i s prosječnom visinom od 20 metara druzgi su najduži vojni fortifikacijski kompleks u Europi.

HRVATSKA ZASTAVA NA KNINSKOJ TVRĐAVI

Knin još sredinom 19. stoljeća u vremenu hrvatskoga nacionalnog preporoda postaje utvrdom hrvatstva. U vremenu Kraljevine Jugoslavije dolazi do sustavnog naseljavanja Knina srpskim stanovništvom pa je etnička slika sasvim pro-

Spomenik hrvatske pobjede Oluja '95.

mijenjena, što je započeto još u vrijeme Venecije. U Socijalističkoj Jugoslaviji to je rezultiralo gradnjom vojne industrije i prometnim forsiranjem grada. Vrhunac takvog Knina bio je u vremenu demokratskih promjena kada se stvarala samostalna Hrvatska. Knin je tada postao leglo pobune protiv hrvatskoga ustavnopravnog poretka kada Srbi počinju blokirati prometnice i stvarati paralelne oblike vlasti. Godine 1991. proglašavaju Republiku Srpsku Krajinu s Kninom kao glavnim gradom.

Kninska tvrđava sa hrvatskom zastavom

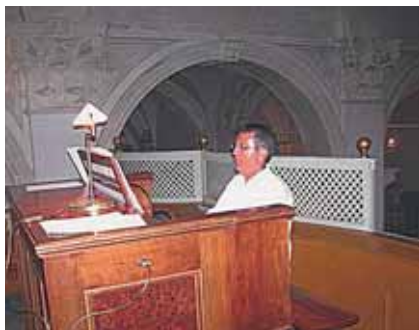
Zahvaljujući državničkoj mudrosti hrvatskog rukovodstva s na čelu s predsjednikom Tuđmanom, oslobodilačkom akcijom Oluja kojoj je prethodio niz briljantnih vojnih akcija na širem području Knina, a u dogovoru sa susjednom BiH, Hrvatska vojska i policija ušle su već drugog dana Oluje u hrvatski kraljevski grad Knin, čime je uništen otpor paradržave, a Hrvatska je konačno doživjela svoj puni integritet. Podizanje hrvatske zastave na kninskoj tvrđavi uz nazočnost predsjednika Franje Tuđmana, ministra obrane Gojka Šuška te zapovjednika 4. gardijske brigade Mirka Krstičevića i 7. gardijske Ivana Korade te ostalih zapovjednika simbolički je čin kojim je Hrvatska ostvarila vojnu pobjedu i za sva vremena riješila pitanje svoje državne opstojnosti. U slavnim danima Oluje Knin je opet postao najsvjetliji simbol svih Hrvata i znak ponosa i pobjede.

Nakon Domovinskog rata Knin su naselile mnogobrojne mlade obitelji iz čitave Hrvatske, u gradu je osnovano Veleučilište "Marko Marulić" te je budućnost grada u razvoju uslužnih djelatnosti, prometa i turizma. Glavni gospodarski proizvodni subjekt je DIV, tvornica vijaka, kao i proizvodnja gipsanih proizvoda Knauf.

Knin je grad iz kojega potječu književnici Dinko Šimunović, Vojin Jelić, akademik Hrvoje Požar te fra Lujo Marun, arheolog. ■

ENG The town of Knin is one of the key symbols of Croatian statehood, both in the Middle Ages and the period of Croatian dukes and kings and in the more recent revival of an independent Croatia.

ORGULJAŠKI KONCERT DARKA KRISTOVIĆA U DUBROVAČKOJ KATEDRALI

DUBROVNIK - U prepunoj dubrovačkoj katedrali prigodom blagdana Velike Gospe održan je orguljaški koncert na kojem je nastupio naš sugrađanin, dr. Darko Kristović. Na programu su bila djela američkih i njemačkih skladatelja. Koncert je organiziran u suradnji Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik i dubrovačkoga Katedralnoga župnog ureda.

Da je Kristović oduševio Dubrovčane i njihove goste, poglavito iseljenike koji ovih dana borave u Gradu i radi kojih se često organiziranju kulturni događaji tijekom ljeta, dokazuje i burni pljesak

kojim je publika nagradila izvođača te vidno zadovoljna odslušala još jedan dodatak.

Tradicionalno već 15-ak godina zajedom održavaju se orguljaški koncerti o blagdanu Velike Gospe u dubrovačkoj prvostolnici. Na njima Darko Kristović izvodi djela različitih skladatelja orguljske glazbe te na taj način obogaćuje proslavu ovoga velikog blagdana koji se u Dubrovniku osobito štuje, poglavito među pomorcima i iseljenicima. Darko Kristović surađuje i s hrvatskim orguljašima izvan domovine. Svojedobno je bio gost na koncertu hrvatsko-američkih orguljaša, Marije Lončar Sthrom i Lawrenca Sthroma, koji su u organizaciji HMI-ja Dubrovnik nekoliko puta nastupali u Dubrovniku, a također i u Splitu.

Mnogobrojni iseljenici i ljubitelji orguljske glazbe koji su nazočili veličanstvenom koncertu u katedrali podržali su ideju održavanja ovakvih događaja i u buduću, poglavito u vrijeme kada najviše iseljenih Dubrovčana boravi u Gradu.

Ovime se nastavlja daljnja suradnja s dubrovačkom podružnicom HMI-ja, s ciljem promicanja ove vrste glazbe, kako u domovini tako i u iseljeničkim sredinama, promovirajući na taj način osobito djela domaćih autora.

Dr. Darko Kristović završio je nakon studija medicine u Zagrebu i studij orgulja i crkvene glazbe na Institutu za crkvenu glazbu Albe Vidaković, također u Zagrebu. Diplomirao je u klasi profesora Domagoja Jugovića. Nastupao je samostalno u domovini i inozemstvu. Član je zbora "Zagrebački liječnici pjevači" s kojima je snimio CD s božićnim pjesmama. (Maja Mozara)

'KURNATSKA IDR' U SUSJEDNIM ZEMLJAMA

SRBIJA/MAKEDONIJA/CRNA GORA - Hrvati u susjednim zemljama već godinama obilježavaju Dan državnosti RH programima koje im priređuje splitska podružnica HMI-ja. Ove godine ključni događaj bila je izložba fotografija pod naslovom *Kurnatska idra*, splitskog autora Borisa Kragića. Izložba je bila prikazana 2. srpnja u dvorani Gradske kuće u Subotici u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata i Generalnim konzulatom RH. O izložbi je u ime zavoda govorila Katarina Čeliković, a izložbu je otvorila konzulica savjetnica Vesna Njikoš Pečkaj. Nakon Subotice izložba je prikazana u Bitoli 4. srpnja u izložbenom prostoru Kulturnog centra Magaza u suradnji s Počasnim konzulatom RH i Makedonsko-hrvatskim društvom "Marko Marulić". Mnogobrojnim gostima obratio se Branko Maretić, počasni konzul RH u Bitoli, a izložbu je otvorio Zlatko Kramarić, veleposlanik RH u Makedoniji. Događaj je pjesmom uveličala klapa Cetina iz Omiša. Na kraju puta *Kurnatska idra* razgledali su Hrvati u Kotoru, u palači Pima, gdje je u organizaciji sudjelovalo Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, Kotor. Izložbu je otvorila muzejska savjetnica Marija Mihaliček, inače članica Društva. Boris Kragić, autor izložbe, nekadašnji je djelatnik Slobodne Dalmacije, umjetnički je fotograf koji djeluje u sklopu svoga privatnog studija Magenta. Već desetljećima Kragićeva glavna tema je neprolazna ljepota dalma-

tinskog krajolika. Inspiraciju nalazi u svemu oko sebe, u trsju i čokotu, u listu loze. Bavio se dizajniranjem etiketa i pakiranjem vina te njegovom promocijom. Na Sabatini, manifestaciji održanoj u Supetru 2000. godine, dobio je Srebrno pero, nagradu za reportaže o vinu. Kragić u svojim radovima uvijek je običaje, tradiciju, radi dokumentarnu fotografiju, ali i reportažnu, reklamnu i turističku. Sudionik je mnogobrojnih skupnih i samostalnih izložbi po cijeloj Dalmaciji, a izlagao je i u Zagrebu, Ljubljani i Londonu. Sada se predstavio i Hrvatima izvan domovine, koji su njegovim *idrima* nakratko otplovili na naš Jadran, barem u mislima.

‘Pet rubina crvenih’

U Nasjinim pjesmama puno je autobiografskih elemenata, ali i nostalgije za domovinom i rodnim Splitom. Ona poštuje zemlju u koju je otišla, ali ljubav prema njezinim korijenima ipak je jača i ona stihom moli Ameriku da joj to ne zamjeri

Predstavljajući: Branka Bezić Filipović, Ivona Jakić, Nasja Bošković Meyer (autorica) i Zoran Bošković

Tekst: Uredništvo

Nasja Bošković Meyer, nastavnica hrvatskoga jezika i kulture na Saint Louis Community College i Katoličkom sveučilištu u Saint Louisu (SAD), rođena je u Splitu gdje se i školovala, a već u ranim dvadesetim život ju je odnio u Ameriku. Naime, slučajnost je htjela da je u roditeljskom domu u Splitu upoznala svoga supruga Amerikanca Artta Meyera, koji ih je posjetio kao prijatelj Nasjina brata Zdeslava. Nakon vjenčanja Nasja i Art nastavili su živjeti u St. Louisu u američkoj državi Missouriju. Tamo se rodilo i njihovo troje djece.

Još kao gimnazijalka Nasja Bošković pokazala je sklonost prema pisanju poezije. Pjesme objavljuje u američkim i hrvatskim časopisima, a radi i kao prevoditeljica i sudski tumač. Sudjelovala je na Goranovu proljeću 1985. Prva zbirka pjesama “Nagnuta nad morem” izdana je 1987. u nakladi splitskog Logosa.

Kada razgovarate s Nasjom čini vam se kao da nikada nije napustila rodni Split jer se u njezin jezik nije uvukao američki naglasak, a niti je engleski pojeo

njezin materinski jezik unatoč desetljećima braka s Amerikancem. Vjerojatno je zbog toga sposobna kvalitetno se izražavati na hrvatskom pišući svoju poeziju.

Naklada Bošković objavila je njezinu drugu zbirku poezije pod naslovom *Pet rubina crvenih*, a tim povodom održana je 19. srpnja promocija u hotelu Park u Splitu. To se poklopilo i s Nasjinim rođendanom pa je u lijepom ambijentu sve izgledalo još svečanije. Na promociji je govorio Zoran Bošković u ime svoje izdavačke kuće, Branka Bezić Filipović u ime Hrvatske matice iseljenika. Osvrt na rad Nasje Bošković Meyer priredila je i govorila Ivona Jakić, novinarka Radio Splita. Na kraju, kao poslasticu, poeziju je čitala sama autorica Nasja Bošković Meyer.

Zbirka je podijeljena u šest cjelina: Mladost je doplovila 1955. – 1957., Pokraj mene jedan dan prolazi 1958. – 1961., Pred odlazak u Ameriku 1962. – 1963., Kako živim u dalekoj Americi 1963. – 1998., Art-umjetnost 1998. – 2009. i Ovaj život je samo dah - Udiši duboko 2009. – 2012.

Knjiga *Pet rubina crvenih* svojevrsan je niz, kronološki poredan po vremenu nastajanja u pet cjelina. Tu su objavljene

pjesme iz ranih autoričinih stvaralačkih dana, pa sve do najnovijih. Ima tu puno autobiografskih elemenata, ali i nostalgije za domovinom i rodnim Splitom. Ona poštuje zemlju u koju je otišla, ali ljubav prema njezinim korijenima ipak je jača i ona stihom moli Ameriku da joj to ne zamjeri. U njezinim pjesmama vidimo i kako je u tuđini njegovala običaje na način kako je naučila kod kuće te kako je njegovala sjećanja na svoje pretke. Ima tu i ljubavnih pjesama posvećenih svome, sada već pokojnome mužu, zrelih emocija i prekrasnih usporedbi.

I na kraju da podržimo dvije stvari. Ivona Jakić pozvala je Nasju Bošković Meyer da napiše knjigu o doseljavanju Hrvata u St. Louis kako bi nam na taj način približila tu staru i veliku hrvatsku zajednicu o kojoj malo znamo. Drugo, svaka pohvala Zoranu Boškoviću što ustraje u objavljivanju iseljeničke literature jer smo sada bogatiji za još jedno kvalitetno djelo. ■

ENG The presentation of the second collection of poems by American-Croatian Nasja Bošković Meyer, a teacher of Croatia language and culture at St Louis Community College and the Catholic St Louis University (USA), was staged in Split.

Gradišćanskohrvatski folkloraši u Moliseu i Dubrovniku

Gradišćanci su nastupili na dubrovačkom Stradunu zajedno s ansamblom Linđo. Ostvarenje međusobne suradnje nastavit će se sljedeće godine gostovanjem dubrovačkoga folklornog ansambla u Austriji

Nastup Kolo-Slavuja
na dubrovačkom
Stradunu

Iz svadbene
koreografije

Tekst: Uredništvo (izvor Hrvatske novine)
Snimke: Hrvatske novine

Najpoznatiji gradišćanskohrvatski folklorni ansambl Kolo-Slavuj iz Beča svakog ljeta nastoji organizirati turneju i gostovanje u Hrvata u drugim europskim državama. Tako su Gradišćanci prošlog ljeta posjetili bačke Hrvate gdje su u Subotici sudjelovali na žetvenoj svečanosti Dužijanci. Ovogodišnja ljetna turneja odvela je gradišćanske folkloraše u juž-

nu Italiju k moliškim Hrvatima, a zatim u južnu Dalmaciju gdje je odredište bilo Dubrovnik i Trsteno.

Osmodnevna turneja započela je u nedjelju 12. kolovoza kad je Kolo-Slavuj krenuo prema moliškohrvatskom selu Mundimitru (Montemitro) u regiji Campobasso. Ondje su Koloslavujci sudjelovali u tamošnjoj tradicionalnoj kulinarско-kulturno-zabavnoj priredbi "Multietnika" koju organizira Zaklada "Agostina Piccoli" zajedno s općinom Mundimitar. U sklopu priredbe Kolo-Slavuj je imalo svoj nastup u kojem su

predstavili dio svoga plesnoga i glazbenoga repertoara. Uz to, imali su prilike upoznati i druga mjesta pokrajine Molise u kojima žive Hrvati. Na blagdan Velike Gospe gradišćanski Hrvati su zajedno s domaćinima proslavili na njihov tradicionalan način talijanski "Ferragosto".

Ansambl Kolo-Slavuj povezan je niz godina s hrvatskom zajednicom u Mundimitru gdje je već dva puta gostovao 1988. i 1993. godine.

SPEKTAKL ISPRED CRKVE SV. VLAHE

Nakon Molisea turneja je nastavljena vožnjom do luke Bari gdje su trajektom otplovili za Dubrovnik. U ovom biseru južnoga Jadrana ansambl je 17. kolovoza na večer imao nastup pred crkvom svetoga Vlahe na Stradunu. Organizator je bila Hrvatska matica iseljenika Dubrovnik na čelu s voditeljicom Majom Mozarom. Gradišćanci su ovom prigodom nastupili zajedno s dubrovačkim ansamblom Lin-

Folkloriši Kolo-Slavuja na stubama crkve sv. Vlahe u Dubrovniku

Ansambl "Kolo-Slavuj" osnovan je 1971. godine ujedinjenjem dvaju dotadašnjih gradišćanskohrvatskih sastava *Kolo* i *Slavuj*. Ansambl okuplja članove iz svih krajeva i zemalja gdje žive gradišćanski Hrvati u Austriji (pokrajina Gradišće i Beč), kao i u susjednim krajevima Mađarske i Slovačke. U svom repertoaru ansambl ima prije svega koreografije plesova i pjesama gradišćanskih Hrvata, koje je za ansambl sastavio etnokoreolog dr. Ivan Ivančan. Također u svom repertoaru uz gradišćanske plesove imaju i nekoliko koreografija plesova i pjesama iz Hrvatske. Ansambl je proputovao niz europskih zemalja, a gostovao je i u prekomorskim zemljama - u Kanadi, Južnoj Africi, Australiji... Folkloriši "Kola-Slavuj" dobili su mnogobrojnih nagrada. Baštinici su i velikog broja vrijednih publikacija.

Veliko gostoprimstvo pružili su moliški Hrvati svojim sunarodnjacima iz Austrije

Publika u Mundimitru pažljivo prati nastup gradišćanskih Hrvata

do. Ostvarenje međusobne suradnje nastaviti će se sljedeće godine gostovanjem dubrovačkoga folklornog ansambla Linđo u Austriji. Ova dva kvalitetna ansambla zajedničkim nastupom napravili su pravi spektakl na Stradunu.

Predsjednica ansambla Gabriela Novak-Karll nije krila radost, kao ni umjetnički voditelj plesnog sastava Štefan Novak, te umjetnički voditelj glazbenog sastava Aleksander Čermut. Petar Tyran bio je voditelj programa, prezentirajući na tri jezika sinergiju hrvatskog folklo- ra u domovini i u dijaspori.

Drugi dan Kolo-Slavuj je glazbeno

Nastup moliških Hrvatica iz Mundimitra

oblikovao s Josipom Čenićem (članom glazbenog seksteta *Dubrovački kavaljeri* iz Beča) prezentaciju zbirke pjesama Čenićeve majke, Anđelke Petričević-Čenić "Utjeha u križu", i to u maloj crkvi u Trstenome kraj Dubrovnika. To je bio ujedno i završetak ljetne turneje Kolo-Slavuja. Otud je ansambl krenuo na put za Austriju. ■

ENG Vienna's own Kolo-Slavuj, the best known of the Gradišće Croat folklore ensembles, was on tour this summer and visited the Croatians of the Molise region in Italy living in the town of Mundimitar, followed by stops in Dubrovnik and Trsteno.

“Utjeha u križu”

Dirljiv je bio trenutak kada su sin Josip, uz njega rođaci iz Italije, a osobito Ansambl gradišćanskih Hrvata *Kolo-Slavuj*, izveli pjesmu Anđelke Petričević-Čenić *Majkama u Gradišću*

Napisala: Maja Mozara

U z 20. obljetnicu smrti pjesnikinje, žrtve komunističkog sustava, Anđelke Petričević-Čenić (Lovreć, 29. prosinca 1916. – Beč, 18. kolovoza 1992.) i Europskog dana sjećanja na žrtve svih totalitarizama i autoritarnih režima, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik, župe sv. Vida Trsteno i Nakladničke kuće *Spiritus movens* iz Kutine, predstavljena je prva samostalna zbirka pjesama Anđelke Petričević-Čenić, “Utjeha u križu”. Zbirku je objavila nakladnička kuća *Spiritus movens* iz Kutine. Objavi zbirke pridonijeli su sinovi pjesnikinje: Antun Ton-

Anđelka Petričević-Čenić (Lovreć 1916. – Beč 1992.)

Od 1942. do 1952. godine život Anđelke Petričević-Čenić bio je ispunjen prije svega odanosti Katoličkoj crkvi i hrvatskoj domovinskoj baštini stradalništvom u 12 zatvora. Osjetila je tegobe Križnog puta, skrivanja od komunističkih vlasti i na kraju četiri godine (1948. - 1952.) zatvora u Požegi. Sudbina je htjela da posljednje dane, tijekom Domovinskog rata, provede u progonstvu u Beču, a posvetila ih je spasu domovine i svoga rodnog kraja te se posebno angažirala u poznatoj akciji SOS za Dubrovnik.

či Čenić ilustracijama te organizacijski i materijalno, Josip Čenić koji je dio majčina stvaralaštva uglazbio i Vinko Čenić interpretacijom stihova.

Zbirka je pred mnogobrojnim slušateljstvom predstavljena najprije u crkvi sv. Vida u Trstenome, mjestu gdje je autorica najvećim dijelom živjela. Dio života provela je i u Austriji uz svoju djecu. Župnik don Ivo Đanović tijekom sv. mise, koja je uslijedila prije predavanja knjige, u slikovitoj propovijedi naglasio je primjerom autoričinu iznimnu žrtvu služeći Kristu cijelog života. Djeca Anđelke Petričević-Čenić su hrvatski iseljenici koji žive u Austriji i Njemačkoj. Dirljiv je bio trenutak kada su sin Josip, uz njega rođaci iz Italije Loretta i Rafaela Ceravolo, a osobito Ansambl gradišćanskih Hrvata *Kolo-Slavuj*, izveli njezinu pjesmu *Majkama u Gradišću*. Pjesma je nastala 1974. na temelju događaja u obitelji Vlašić, kada je posjetivši Gradišće autorica pozdravljena na sačuvanom gradišćanskohrvatskom

jeziku. Svjedokinja tog događaja bila je i Anđelkina sestra Branislava Zaradić, sveučilišna profesorica u Beču koja je i ovom prigodom boraveći u Trstenome opisala taj događaj. Na gostovanju koje je upotpunjeno i drugim pjesmama: *Pjesma Trstenu* i *Jedna je Hrvatska* svima je zahvalila predsjednica Gabrijela Novak-Karall, oduševljena prijemom ansambla u Dubrovniku i Trstenome.

Publika i sudionici predavanja dugo će pamtili refrene pjesama: *Kad se vratim kući u Hrvatsku svoju / Okupit ću djecu i zavjet im dati / Nek čuvaju svoje, pa i na kraj svijeta / Što u srcu čuti Hrvatica mati*. Ansambl pun mladenačkog poleta na ugodno iznenađenje publike izveo je pjesmu *Nasrid raja* koja se pjeva u svadbenim prigodama, ali i u crkvi. Dakako, dugo će se pamtiti i susret članova ansambla s Josipom i Vinkom Čenićem, koji su im pružili osim razgledavanja Arboretuma i susret u njihovu domu.

Predstavljanju u Trstenome nazočili su: u ime Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik Maja Mozara, predsjednica Hrvatsko-austrijskog društva Dubrovnik Branka Martinović Vuković, fra Stipe Nosić, prof. Mirjana Kaznačić te predsjednik dubrovačkog Društva hrvatskih političkih zatvorenika dr. Augustin Franić. ■

Nastup Kolo-Slavuja iz Gradišća

ENG *Utjeha u križu* (*Solace in the Cross*) is a collection of poems by Anđelka Petričević Čenić presented in Trsteno near Dubrovnik on the twentieth anniversary of the death of this victim of the former Communist regime.

Mirsad Bakšić

(Trebinje, BiH, 9. kolovoza 1936. - Zagreb, 6. srpnja 2012.)

Mirsad Bakšić bio je hrvatski pravnik, umirovljeni brigadir HV-a i bivši vojni tužitelj.

Rodio se 1936. godine u Trebinju, a potječe iz jedne od najstarijih hrvatskih hercegovačkih feudalnih obitelji iz Ljubinja. Pučku školu i gimnaziju završava u Dubrovniku kamo se obitelj doselila 1935. godine. Zbog prohrvatskih stajališta već u gimnaziji ima teškoća i biva zbog pjevanja hrvatskih domoljubnih pjesama uhićen i osuđen na robiju koju izdržava u Padinskoj Skeli kraj Beograda. Izbačen je sa Sveučilišta u Zagrebu, a zabranjen mu je upis na ostala sveučilišta u Jugoslaviji. Onemogućen u studiranju odlazi u Njemačku, a nakon povratka ponovno se upisuje na Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu uz pomoć Berislava Smolčića i prof. Šime Đodana. Odvjetničku praksu obavljao je 23 godine. Godine 1991. odlukom Sabora Republike Hrvatske postaje prvi općinski tužitelj grada Zagreba koji priseže neovisnoj hrvatskoj državi. Ratnim rasporedom Ministarstva obrane 3. veljače 1992. biva raspoređen za vojnog tužitelja Operativne zone (Zbornog područja) Zagreb, a 16. listopada iste godine biva imenovan okružnim javnim tužiteljem grada Zagreba. Godine 1994. odlukom predsjednika RH dr. Franje Tuđmana promaknut je u čin brigadira HV-a. Stalni je suradnik u časopisima Hrvatskoj reviji i Maruliću gdje objavljuje tekstove o poznatim Hrvatima islamske vjere, objavljuje također članke u Jutarnjem listu, Večernjem listu, Vjesniku, Hrvatskom domobranu, Političkom zatvoreniku kao stalni suradnik, Hrvatskom obrambenom redu, reviji Građanski krug i tjedniku Fokusu te održava predavanja vezana uz teme o Hrvatima islamske vjere. Bio je predsjednik Hrvatske muslimanske demokratske stranke. Također je bio je predsjednik udruge "Dr. Safvet Beg Bašagić" i član Nadzornog odbora Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" Sarajevo, Podružnica Zagreb, kao i član predsjedništva Hrvatskoga žrtvoslovnog društva. Izjašnjavao se kao Hrvat muslimanske vjere zbog čega nije bio omiljen među bošnjačkim niti novohrvatskim homopolitikusima.

Umro je u Zagrebu 6. srpnja 2012. godine, a pokopan je na Mirogoju 9. srpnja 2012. godine. Njegova smrt i pokop prošli su uz sramotnu medijsku šutnju.

Vesna Girardi-Jurkić

(Zagreb, 15. siječnja 1944. - Pula, 25. kolovoza 2012.)

U 68. godini života 25. kolovoza iznenada je preminula dr. sc. Vesna Girardi-Jurkić, bivša ministrica kulture, arheologinja i dugogodišnja ravnateljica Arheološkog muzeja Istre.

Vesna Girardi-Jurkić rođena je u Zagrebu 1944. godine. Diplomirala je arheologiju i engleski jezik 1968. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je 2000. doktorirala. Prvo radno mjesto bilo joj je u Arheološkome muzeju Istre u Puli, gdje je bila prva mlada kustosica-pedagoginja. Vodila je Antičku zbirku i arheološke radove, bila samostalna arheologinja istraživačica velike nekropole Burle, a od 1979. do 1991. godine ravnateljica Arheološkoga muzeja Istre u Puli. Autorica je više od 120 izložaba među kojima i "Arheologija i umjetnost Istre" u Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Ljubljani te izložbe u Veneciji 1985. i dviju izložaba u Americi.

Pomoćnicom ministra prosvjete, kulture i športa imenovana je 1991. godine, a ministrica prosvjete, kulture i športa Republike Hrvatske bila je od 1992. do 1994. godine u vrijeme Domovinskog rata.

Nakon toga imenovana je prvom veleposlanicom Hrvatske pri UNESCO-u u Parizu gdje je ostala do 2001. godine. Uz visoke državničke funkcije ostala je raditi u struci.

Autorica je oko 400 znanstvenih radova, a njezinom zaslugom na listu svjetske baštine UNESCO-a upisani su kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču i urbana cjelina grada Trogira 1997. godine, te katedrala sv. Jakova sa šibenskom gradskom jezgrom 2000. godine.

Obnašala je dužnost ravnateljice Međunarodnoga istraživačkog centra za arheologiju Brijuni-Medulin. Kao veleposlanica UNESCO-a vodila je međunarodni projekt "Čarobna Istra", a za izložbu "Sjaj antičkih nekropola" dobila je stalno pokroviteljstvo predsjednika UNESCO-a Federica Mayora.

Dobitnica je sedam najviših državnih odlikovanja, počasna je građanka nekoliko gradova te dobitnica nagrade Hrvatskoga arheološkog društva 2005. godine. (Hina)

Kaffeefahrt

Živimo u vremenu reklame. Reklamiraju se pića, sportska odjeća, cipele, pasta za zube, haljine za žene, odijela za muškarce, razni deterdženti, šamponi za kosu, cigarete, hoteli, programi putovanja autobusom, brodom, zrakoplovom, glazbeni instrumenti, knjige, kućanski aparati, pogrebna poduzeća i mnogo toga još. Reklame u novinama, časopisima, na televiziji i preko radija. Reklame ne daju mira ni sandučićima za pisma velikih nebodera i obiteljskih kuća. Svakoga jutra hrpa papira viri pod poklopcima na brzinu ugaranih reklama u različitim veličinama i bojama. Na pojedinim sandučićima može se pročitati i molba za one koji ubacuju te reklame da to ne čine.

Jednoga jutra, pred više od dvadeset godina, Marija je u svom sandučiću za pisma našla reklamu u kojoj se nudi "Kaffee-fahrt u Ratzeburg za 19.90 DM". Autobus vozi tamo i natrag. Na licu mjesta reklamna prodaja, ručak, te svaki gost dobiva jedan ručni sat, ili servis za kavu, ili kožnu torbicu. To je zvučalo primamljivo. Osim toga, ionako se malo putuje po svijetu. Malo se uživa u lijepoj prirodi. Samo rad i rad. A čovjeku treba i čistog zraka, upoznavanja kulture drugih naroda, obogaćivanja za srce i dušu. Marija je odmah nazvala i rezervirala tri mjesta: za mamu, sebe i svoga desetogodišnjeg sina.

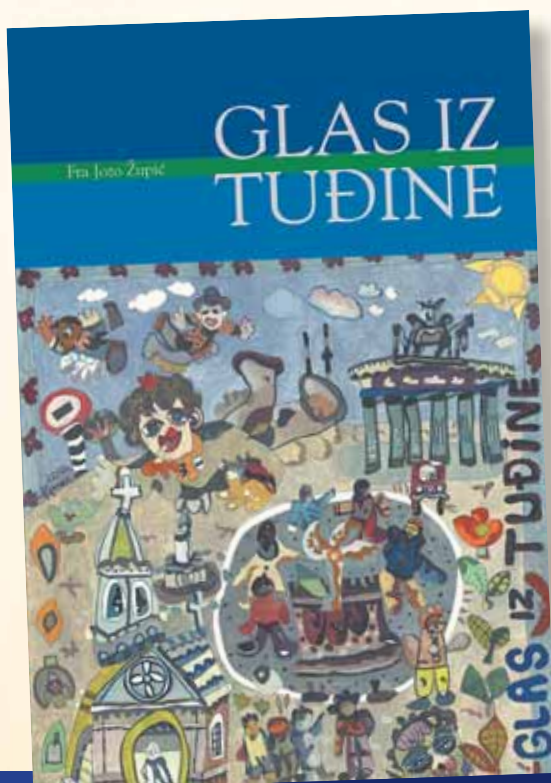
Osvanulo je jutro. Dan polaska na put. Spremili su se. Spakirali putnu torbu. Doručkovali i popili tablete protiv povraćanja. Na kraju ulice nestrpljivo su iščekivali autobus za Ratzeburg. Čekali, čekali i čekali! Prolazili su autobusi te firme, ali ih nijedan nije pokupio. Ni oni kojima su mahali. Nakon tri sata čekanja i mahanja tužno su se vratili kući. Autobus se nije pojavio. Ušavši u stan, Marijin će sin: "Sad možemo ići spavati, tablete protiv povraćanja smo popili." Svi su prasnuli u smijeh. Spoznali su i to da su zamijenili datum. Dugo se to prepričavalo u njihovom stanu, i prije svakog putovanja prasnuli bi u smijeh. Idućega mjeseca ipak su otputovali za Ratzeburg. Bez putne torbe i tableta. Tamo je bilo lijepo. Vozili su se brodom po jezeru, razgledavali grad i njegove znamenitosti.

Marija pred Zidom

Marija je kao dijete pohađala njemački vrtić. Iako strankinja nije imala nikakvih problema, ni u vrtiću, a ni poslije u školi. Sa šest godina zajedno s mamom nastanila se blizu Berlinskog zida. Pred vratima njihove zgrade "kočio" se Berlinski zid. Marijin balkon gledao je preko zida u Istočni Berlin. Bio je visok između tri i pol i četiri metra. Preko zida vidjela je "kućice" u kojima su bili naružani vojnici. Svakoga dana gledala je velike kamione kako prolaze kroz velika vrata. To je bio prijelaz iz jednoga dijela grada u drugi. Ljudi u uniformama zaustavljali su teško nakrcane kamione i tražili papire od vozača. Marija ih se nije bojala. Mamu nikada o tome nije pitala, nit joj je mama o tome pričala. U školi je više čula o Zidu. Na satovima povijesti nastavnici su o tome govorili.

Povijest Berlinskoga zida počela je 1961. godine. U noći između 12. i 13. kolovoza 1961. godine počelo je osiguranje državne granice istočnoga dijela grada kao i granične crte između Zapadnog Berlina i DDR-a. Zakrčene su ulice i povučena je bodljikava žica. Broj prelazaka se drastično smanjio. Potpuno je prekinut promet, malo-pomalo pravio se betonski zid. Tada je saznala da oni tamo, preko zida, s druge strane, nikada ne mogu prijeći ovamo, na njezinu stranu. Bilo je pokušaja bijega. Bilo je mrtvih, ranjenih i zarobljenih. Ljudi s

ove strane, na kojoj ona stanuje, mogli su ući na drugu stranu, ali je trebala viza. Sa školom je jednom išla u Istočni Berlin. Morali su biti svi u grupi. Nisu se smjeli odvajati. Posjetili su jednu veliku robnu kuću na Alexanderplatzu. Bila je to siromašna robna kuća. Nije se mogla uspoređivati s robnim kućama Zapadnog Berlina. Jednoga dana slušala je vijesti i čula da će doći do rušenja Berlinskog zida. Nova vlast DDR-a obznanila je 9. studenoga 1989. otvaranje granica prema Zapadnom Berlinu i Saveznoj Republici Njemačkoj. U 22 sata počeli su prelazi iz Istočnog u Zapadni Berlin. Od 10. do 14. studenoga više od milijun ljudi iz istočnog dijela Berlina i drugih dijelova DDR-a hitali su prema Zapadnom Berlinu, prije svega prema Kurfürstendammu. Do 14. studenoga bilo je otvoreno devet graničnih prijelaza između Zapadnog i Istočnog Berlina. Simboličnim otvaranjem Brandenburških vrata 22. prosinca uspostavljen je slobodni promet između obje njemačke države. Marija se sjeća svoga povratka iz škole i nije se mogla probiti do kuće od mase ljudi. Bilo je fascinantno, zanimljivo. Bilo je i znatiželje vidjeti kako su odjeveni ti ljudi, kako se ponašaju. Sve je proteklo civilizirano.

Skinuli mi mendoše i prsten

Kralja je došla iz Maloga Gubera kod Livna u više milijunski grad Berlin. Njemački nije znala, a ne zna ga ni danas. Odala je po gradu, a da nije znala kuda ide. Esban i Uban nije vidjela dok nije došla u Berlin. Ne zna pričati. Sve su joj riječi teške kad ih ne zna. Pamti ih pet minuta, pa zaboravi. Hodala je i po trgovinama. Svaka stvar ima cijenu, pa plati na kasi koliko košta. Kad je trebala na esban i uban u početku joj je sve bilo čudno. Gleda ljude, "lete" uz stepenice i niz stepenice. Kralji je to bilo čudno. Što ti ljudi "lete", žure doli, gori. Svi su oni na nervnoj bazi. Svi su ludi. Sada i ona mora "letiti", jer će proći esban i uban, pa moraš čekati. Po danu kraće, po noći duže. Dogodilo joj se da je i zalutala. Išla je kćeri na rođendan. Po izlasku iz esbana morala je presjesti u autobus. Autobusi su čekali svoje putnike. Ona je mislila da svaki vozi u pravcu njezine kćeri. A vozili su samo brojevi 177 i 277. Autobus je krenuo, a Kralja vidi namah da je krenio drugom linijom. Odmah se javi šoferu. "Enšuldigung, bus za Marienfelde", Kralja će. On joj reče da izađe i krene na drugu stranu-links i da čeka. Tako je sretno stigla do kćeri. Bilo je i drugih neugoda. Ufatila je kontrolu u Esbanu. Nije imala karte. Kontrolor joj dao olovku da ispuni adresu. Ona mu daje 20 njemačkih maraka, i govori "enšuldigung, kajne geld" a on joj veli da je kazna 60 njemačkih maraka. Na kraju je dobro prošla. Bio je to čovjek dobre duše. Nije joj uzео novac, a nit joj je kazna došla kući. Drugi put me opet ufatilo, priča Kralja. Išla sam bratu i nevesti i zaboravila sam poniti kartu, a imala sam je. Ušli su kontrolori u Esban. Da pokažem kartu. "Enšuldigung, karta mi je ostala u stanu." Kad je prva stanica došla, izvođe me i pitaju što imam od isprava. Ja nisam ništa imala. Pitaju adresu gdje stanujem. Zovu policiju da provjere jesam li dala točnu adresu. Policija je došla po me, odvela me u policijsku stanicu i pretresla me. Skinuli su s mene mendoše i prsten s ruku. Dnijeli farbu. Onda sam morala prst po prst staviti u tu farbu. Na kraju sam stavila cilu ruku. Slikali su me. Ja im govorim da nisam kriminalac i da mi zovu tumača, da vidim šta oće od mene. Onda su me pustili. Došla mi je kazna od 60 DM. Platilo ju je brat, jer sam dala njegovu adresu, prisjeća se danas Kralja.

Djevojčica iz Hercegovine

Bila je još djevojčica. Godine 1969. napustila je dražesno malo hercegovačko selo koje je odicalo toplinom i bliskošću. Našla se u blještavilu prekrasnog, velikog grada, ali hladnog. U njemu, uz roditeljski dom nađe i mjesto domaće topline i bliskosti, hrvatski otočić toga prostranstva, velebnu i lijepu crkvu na Mehringdammu, crkvu sv. Bonifacija.

Prve nedjelje povede otac svoju djecu u crkvu ispunjenu vjernicima i vjerskim pjesmama koje je mala djevojčica navikla slušati i u svome malom, hercegovačkom selu. U tjednu je učila njemački jezik i spremala se za školu, ali se na kraju tjedna radovala što će ponovno s ocem poći u crkvu i pjevati lijepe crkvene pjesme na hrvatskom jeziku i susresti ljude iz svoga kraja.

Danas nakon više od trideset godina sjeća se i prvog hrvatskog svećenika u Berlinu fra Anđelka Validžića koji je bio vedar i nasmijan i od koga se moglo mnogo toga naučiti. Držao je i tečajeve njemačkog jezika. Od njezinih prvih berlinskih dana crkva i Katolička misija bijahu za malu djevojčicu drugi dom. Posebna radost zavladała je u srcima mladih kad su dobili današnji centar u Stresemannstr. 66. Priča nam Marija da je teško objasniti današnjim mladima što je to za njih značilo 1975. godine. Tada nismo imali ni države ni njezinih institucija. Roditeljima i Hrvatskom katoličkom centru treba zahvaliti što ne izgubismo domovinu i što se potpuno ne otuđismo.

Tada se Hrvatima Berlina dogodi nešto što oni koji su to doživjeli i danas pamte i rado prepričavaju. Voditelj misije postao je fra Rafael Begić. Zajedno sa svojim kapelanima udario je temelje mnogim djelatnostima, od kojih neke i danas djeluju. Aktivnosti su posebice oživjele dolaskom mladih svećenika fra Stipice Grgata i fra Mirka Marića. Sama Božja providnost morala je potaknuti fra Rafu na osnivanje kulturnog društva "V.F. Mažuranić." To je trebalo mladima zbog učenja jezika, književnosti i povijesti svoga naroda. Mnogi roditelji na žalost nisu shvatili poruku fra Rafe koliko je važno da njihova djeca nauče povijest svog naroda, kako bi bili dosljedni ambasadori svoje domovine pred strancima. Svoju podršku društvu nisu pružili ni mnogi hrvatski intelektualci koji žive i rade u Berlinu. Marija zahvaljuje fra Rafi, društvu "V.F. Mažuranić" i njegovim predavačima od imena i kapaciteta što izvrsno poznaje povijest i književnost Hrvata. Osim kulturnog i vjerskog obrazovanja, Marija se rado sjeća i mnogih zabava što ih je Misija organizirala. O svome boravku u Berlinu mogla bi napisati roman.

KROATIZMI U GOVORU BUGARSKIH KATOLIKA

U današnje doba mnogi Hrvati, osobito mladi, omalovažavaju hrvatski jezik jer smatraju da je dobro poznavanje normiranoga hrvatskoga književnoga jezika potpuno nevažno za njihov materijalni probitak i društveni položaj. Današnje kulturno ozračje zaista pridonosi takvom stanju. Kada bismo sami poštovali i njegovali svoj jezik, poštovali bi ga i drugi, osobito stranci koji se doseljavaju ili duže borave u Hrvatskoj.

I u prošlosti je odnos tuđinaca prema hrvatskomu jeziku često bio odraz našega vlastitoga odnosa. Premda, na žalost, u svim stoljećima nalazimo brojne primjere više ili manje dobrovoljnoga odnarođivanja i zanemarivanja vlastitoga jezika, u svim tim razdobljima ima i mnogih pozitivnih primjera. Neki od njih su već posve zaboravljeni ili gotovo zaboravljeni. Dobro se zato podsjetiti bugarskih katolika iz sjeverozapadne Bugarske, kojima su u 17. stoljeću dušobrižnici bili fratri nekadašnje franjevačke provincije Bosne Srebrene. Bugarska je tada bila pod Turcima, školstvo nije bilo ustrojeno, pa su fratri tada ustanovljavali i škole, u kojima su podučavali na hrvatskom jeziku. Tako su katolici u sjeverozapadnoj Bugarskoj tada prihvatili hrvatski kao svoj književni jezik.

Potkraj 17. stoljeća, nakon neuspjelog pokušaja oslobođenja od turske vlasti, bugarski su katolici bili prisiljeni napustiti svoju domovinu. Većina ih se naselila u Vlaškoj, Erdelju i Banatu. Budući da su se i u progonstvu naseljavali zajedno,

Piše: **Sanja Vulić**

u većim skupinama u pojedinim mjestima, tijekom čitavoga 18. te u prvoj polovici 19. stoljeća rabili su hrvatski jezik kao književni. Hrvatski je utjecaj osobito bio jak u Bešenovu (danas u rumunjskom dijelu Banata), jer su u tom mjestu sve do 1831. djecu podučavali hrvatski učitelji iz hrvatskih udžbenika. Zbog toga su bugarski jezikoslovci i ini istraživači u tim govorima zabilježili veći broj kroatizama. Među njima su mnoge riječi koje susrećemo ne samo u normiranom suvremenom hrvatskom književnom jeziku, nego i u dijalektima i hrvatskoj književnojezičnoj baštini,

npr. *di* (gdje), *dica* (djeca), *pravica*, *krunica*, *devetnica*, *po-mas* (posljednja pomast). Neke su se riječi prilikom jezičnog posuđivanja djelomice promijenile, ali su još uvijek dobro prepoznatljive, npr. *dumuvina*, *dumuvinski* (domovina, domovinski), *ubet* (objed), *kriš* (križ), *ufanj* (ufanje), *puglavar* (poglar), *imen den* (imendan), *pubožin*, *pubožna*, *pubožnus* (pobožan, pobožna, pobožnost)...

Podatak nije začudan ima li se na umu da su bugarski katolici u Bešenovu u Rumunjskoj preuzimali hrvatske riječi i izraze putem školskoga obrazovanja koje je sve do sredine 19. stoljeća bilo na hrvatskom, kao i bogoslužje i literatura. Kasnije je hrvatski jezični utjecaj postupno sve više slabio, pogotovu nakon uvođenja liturgijskih knjiga na bugarskom. Navedeni primjer pokazuje kako smo u prošlosti, premda i sami u tuđim državnim zajednicama, imali snage promicati svoj jezik. Zašto smo sada, u vlastitoj državi, prema svomu jeziku ravnodušni? ■

REŠETARAČKI SUSRET PJESNIKA

Rešetari objavljuju

Natječaj za XVI. zbornik pjesama hrvatskih pjesnika koji žive u iseljeništvu i članova Književne sekcije "2 9 2" KLD "Rešetari" iz Rešetara

Svaki pjesnik sudjeluje s tri pjesme. Pjesme trebaju biti pisane standardnim hrvatskim književnim jezikom ili dijalektom hrvatskog jezika kojim se govori u kraju gdje živi pjesnik. Trebaju biti napisane na kompjutoru i dostavljene na e-mail adresu ili na CD-u, ili napisane pisačim strojem na papiru A4 formata (jedna pjesma na jednoj stranici).

Broj objavljenih pjesama u zbirci isključivo ovisi o kvaliteti dostavljenih pjesama. Radovi koji svojom kvalitetom ne zadovolje postavljene kriterije, neće biti objavljeni. Radovi prispjeli na natječaj neće biti vraćeni. Uz pjesme svaki autor treba poslati svoj kratki životopis - do šest rečenica (datum rođenja, adresa stanovanja, stručna sprema i posao koji trenutno radi, gdje i kada su objavljeni radovi).

Svoje radove slati na adresu:

KLD "REŠETARI"
Ulica Vladimira Nazora 30
35 403 REŠETARI
HRVATSKA

Najkasnije do: **1. siječnja 2013.**

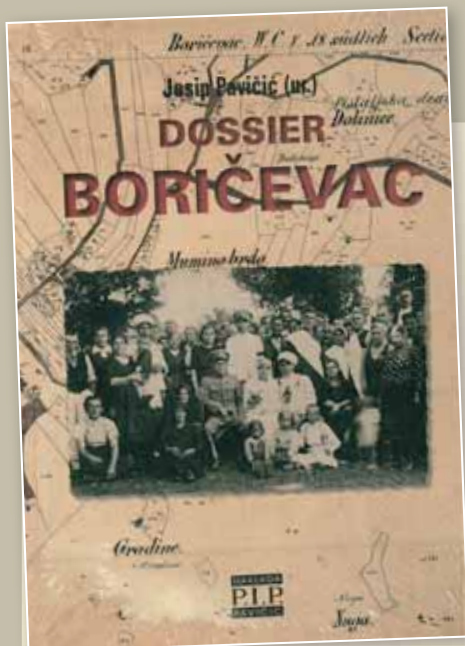
Predstavljanje knjige i "XVI. rešetarački susret pjesnika" 14. (subota) listopada 2013.

Pokrovitelji Zbornika pjesama su Hrvatska matica iseljenika Zagreb i Brodsko-posavska županija Slavonski Brod, a supokrovitelj Poglavarstvo općine Rešetari.

Izdavač: KLD "Rešetari" Rešetari

Urednik Zbornika pjesama: Ivan De Villa

Izbor radova izvršit će: mr. Ivan Slišurić, književnik, Nova Gradiška; mr. Stipan Blažetin, književnik, Pečuh; prof. Đuro Vidmarević, književnik, Zagreb.

'DOSSIER BORIČEVAC' JOSIPA PAVIČIĆA

Knjiga "Dossier Boričevac", urednika Josipa Pavičića, u kojoj se, kako ističe nakladnik, činjenično progovara o sudbini sela Boričevca, koje je zajedno sa svojom župom Male Gospe nestalo u ljeto 1941., kada su ga zapalili srpski ustanici, a sve župljane, nedužne i ne-naoružane seljane zauvijek protjerali, a neke i pobili, objavila je zagrebačka Naklada Pavičić.

Nakladnik navodi kako se u knjizi prvi put na sustavan način osvjetljava naličje događaja koji su u Jugoslaviji 45 godina prikazivani i slavljani kao "ustanak naroda Hrvatske protiv fašizma", premda su, kako tvrdi izdavač, u svojoj srži bili antihrvatski i antijudski.

Tekstove o Boričevcu i boričevačkom kraju - rasprave, uspomene, priče, kronologije, zapise, polemike, komentare, popise stradalih, propovijedi, peticije, govore - napisali su povjesničari i publicisti, sudionici događaja, sami Boričevljani, njihovi prijatelji i potomci, na osnovi povijesnih izvora i svjedočenja roditelja i djedova, a to su uz ostale Zlatko Begonja, biskup mons. Mile Bogović, Hrvoje Dečak, Zdravko Dizdar, Ana Došen, Dane Ivezić, Marija i Milkan Krpan, Abaz Mušeta, Marija Mužević, Ivan, Josip, Jure Juko, Krešimir, Marko, Martin Maran i Mile Pavičić, Ana Tomljenović i Nikola Vidaković Nikac.

Knjiga je ilustrirana s oko 400 fotografija i faksimila i kompletno je tiskana u boji. (Hina)

'PISMA MISIONARU' MONS. DRAGE BALVANOVIĆA

Knjiga mons. Drage Balvanovića "Pisma misionaru", objavljena u suizdanju Glasa Koncila i župe sv. Leopolda Bogdana Mandića iz Lime (Peru), predstavljena je u petak 17. kolovoza u Multimedijskoj dvorani Glasa Koncila na zagrebačkom Kaptolu. O djelu su govorili urednik knjige Nedjeljko Pintarić, v. d. direktora Glasa Koncila Stjepan Pogačić i sam autor. Knjiga na više od 300 stranica donosi 114 pisama, poredanih kronološkim redom, koje je mons. Balvanović, hrvatski misionar u Peru, skupljao i čuvao tijekom tridesetak godina (1984. - 2003.). Knjiga počinje pismima kojima se peruanski Hrvati zauzimaju u kardinala Franje Kuharića da im pošalje svećenika te dekretima kojima je mons. Balvanović upućen u hrvatsku misiju u Peru. Zatim slijedi stotinjak pisama koja donose sudbinu Hrvata koji su domovinu napustili nakon 1945. godine i tijekom posljednjega rata.

Sadržaj pisama, koja obiluju emocijama, čine različiti lijepi, ali i teški događaji i razmišljanja iz svakidašnjice te molbe ljudi iz domovine za uspostavljanje kontakta s iseljenom rodbinom. Na pisma mons. Balvanović odgovara pun vjere u Boga, pa su mu pisma prožeta nadom i optimizmom.

"Pisma, ukoričena na jednome mjestu", rekao je urednik Pintarić, "svjedočanstvo su vremena u kojem su ljudi pisali pisma, a koje je iza nas, no koje upućuje na ono što je istinsko ljudsko - na komunikaciju. Kao takva mogu poslužiti kao izvor za istraživanje vezano uz odnose iseljenika i domovine, ali i iseljenika i nove sredine u koju su došli te njihove brige oko podizanja djece, čuvanja nacionalnog identiteta i jezika te borba za egzistenciju." Ozračje pisama oslikavaju i mnogobrojne zanimljive fotografije.

Na kraju predstavljanja okupljenima su se obratili mons. Vladimir Stanković, nekadašnji ravnatelj Nacionalnog ureda za hrvatsku inozemnu pastvu pri HBK, koji je istaknuo važnost hrvatskih misionara za očuvanje hrvatskoga identiteta u hrvatskih iseljenika u vrijeme Jugoslavije, fra Josip Bebić, sadašnji ravnatelj Nacionalnog ureda za hrvatsku inozemnu pastvu, koji je upozorio na manjak hrvatskih misionara i njihovu važnost u današnjim okolnostima te Domagoj Ante Petrić, pisac predgovora, hrvatski povratnik iz višedesetljetnog iseljeničtva, koji je progovorio iz vlastitog iskustva o važnosti hrvatskih misija u Južnoj Americi. (gk)

Markov sajam na Trgu bana Jelačića

Na 13. Markovu sajmu na Trgu bana Jelačića Zagrepčanima i njihovim gostima svoje proizvode i stare zanate predstavilo je 60-ak izlagača, a uz kovače, lončare, limare, stolare, sitare i druge, na sajmu su 'oživjeli' vitezovi i kmetovi te ostali srednjovjekovni likovi. U sklopu sajma starih zanata održan je i 2. festival renesansne glazbe.

Modna revija u Rijeci

Na kamenim stubama uz Grand hotel Bonaviju u Rijeci održana je modna manifestacija "6. Riječke stepenice". Mnogobrojni posjetitelji mogli su vidjeti revije hrvatskih modnih kuća i dizajnera. Uz mnoge poznate manekenke i manekene na reviji su nastupila i neka poznata imena iz sporta, glazbe i televizije.

Varaždin: 14. špancirfest

Koncertom benda Flogging Molly na MTV-ovoj pozornici pokraj Staroga grada završen je 14. špancirfest u Varaždinu. Festival dobrih emocija u deset dana trajanja šetačima je ponudio više od 250 programa: koncerata, predstava za djecu i odrasle, uličnih programa i kreativnih radionica te mnogobrojne druge sadržaje za svaku dob i ukus. U njima je uživalo oko 200.000 posjetitelja iz Hrvatske i inozemstva. Osim u koncertnim i kazališnim programima, programima uličnih zabavljača, kreativnim radionicama, Vindilandu i kinu pod zvijezdama te Paletafestu, šetači su mogli uživati u bogatoj ponudi oko 150 izlagača koji su neizostavan dio Špancirfesta te u gastronomskoj ponudi ugostitelja i u mnogobrojnim popratnim sadržajima.

Predstavljena dvojezična brošura o ansamblu Linđo

Hrvatsko-engleska brošura o prošlosti i sadašnjosti Folklornog ansambla Linđo, njegovim članovima, nastupima i gostovanjima, urednice Mire Muhoberac, predstavljena je u sklopu Dubrovačkih ljetnih igara. Predstavljena Linđova cjeloživotna priča, s ozračjem Dubrovnika, te etnološki, folkloristički i univerzalan pogled na osobe, baštinu, tradiciju i suvremenost, namijenjeni su mnogobrojnoj dubrovačkoj, hrvatskoj i inozemnoj publici, poslovnim partnerima i prijateljima FA Linđo.

Bjeloglavi sup iz Švedske vraćen u Hrvatsku

Bjeloglavi sup s otoka Cresa, koji je tijekom petogodišnjeg lutanja prevario 18.000 kilometara i stigao do švedskoga grada Tuvea, najsjevernije točke na kojoj je ta rijetka vrsta ikada viđena, vraćen je zrakoplovom u Hrvatsku. Pticu je u Zračnoj luci Zagreb preuzeo dr. Goran Sušić sa suradnicima, voditelj istraživačko-edukacijskog centra za zaštitu prirode "Eko-centar Caput Insulae Beli (ECCIB)" s otoka Cresa.

120 godina zagrebačkoga Glavnog kolodvora

Hrvatske željeznice ovoga ljeta obilježavaju sto dvadeset godina zagrebačkoga Glavnog kolodvora. Na dan službenog puštanja kolodvora u promet 18. kolovoza 1892. godine putnicima su podijeljeni prigodni darovi, a u predvorju kolodvorske zgrade postavljena je izložba prigodnoga filatelističkog materijala i visećih plakata koji prikazuju kolodvor tijekom povijesti. Neoklasicistička palača zagrebačkoga Glavnog kolodvora izgrađena je 1892. zbog potrebe za proširenjem željezničkih kapaciteta u Zagrebu koji su se pokazali nedostatnima pa je 1873. za promet bila otvorena cjelovita pruga između Budimpešte i Rijeke te proširena mreža željezničkih pruga koje su gravitirale prema zagrebačkome željezničkom čvorištu.

Laureati nagrade Orlando

Laureati nagrade "Orlando" Hrvatske radiotelevizije za najveće umjetničke dosege u ostvarenju programa 63. dubrovačkih ljetnih igara su - u dramskome programu Oliver Frlić za režiju "Dantonove smrt" Georga Büchnera, a u glazbenome programu Puhački kvintet "Les vents français". Nagrade "Orlando" već 37 godina zaredom dodjeljuje Hrvatska radiotelevizija za najuspješnije dostignuće u dramskome i glazbenome programu Dubrovačkih ljetnih igara.

Hajduk je ipak bio prevelika prepreka

Mladi nogometaši ('98. godište) NK Croatije ovo ljeto proveli su, uz posjete rodbini, na nogometnoj turneji po Hrvatskoj, gdje su odigrali prijateljske utakmice s vršnjacima u Borovu Naselju, Karlovcu, Vodicama i Splitu

Prije utakmice u Vodicama

Napisała: **Gordana Vojvodić**

Mladi nogometaši ('98. godište) NK Croatije iz Mississauga u Kanadi ovo ljeto proveli su, uz posjete rodbini, na nogometnoj turneji po Hrvatskoj. Nakon što je Hrvatska matica iseljenika 2010. godine organizirala turneju ženske ekipe Croatije, ove godine to je učinila i za mušku ekipu.

Četrnaest mladih igrača i njihovih roditelja započeli su 18. kolovoza turneju po Hrvatskoj. Već je u Zagrebu uzbudjenje bilo veliko jer je mlade nogometaše na Dinamovu stadionu trenirao poznati nekadašnji Dinamov igrač Igor Cvitanović. Uživali su na treningu, a zatim je stigao poziv da pogledaju utakmicu Hajduk - Lokomotiva iste večeri.

Drugi dan posjetili su i razgledali Trakošćan i Varaždin. Put smo nastavili za Osijek gdje je opet bio uzbudljiv

trening s poznatim igračem Ivicom Grnjom. Roditeljima i treneru Marku Visicu igrač Ivica Grnja poznat je još iz vremena kad je igrao za Croatiju u Kanadi.

Nakon razgleda Vukovara, Ovčare i polaganja vijenca na Memorijalnom groblju, uslijedila je u Borovu Naselju prva utakmica između NK Croatije i NK Radničkoga. Unatoč nesnosnoj vrućini, utakmica je završila na zadovoljstvo naših hrvatskih Kanađana. Pobjedili su NK Radnički s 4 : 2. Njihovi domaćini nisu se ljutili, već su ih, kako to Slavonci znaju, počastili i primili širokog srca.

Nakon Osijeka uputili smo se u Karlovac gdje je odigrana druga utakmica, s NK Karlovcem, i opet na zadovoljstvo naših gostiju iz Kanade pobjedili su s 1 : 0.

Nakon takvih uspjeha trebalo je malo ohladiti glavu i zanos pa smo mlade igrače natjerali da obiđu Plitvička jezera. Svidjelo im se, jedina je primjedba što se nigdje nisu mogli okupati. Tako smo konačno došli i do Šibenika gdje su se

svi mogli kupati do mile volje. No, prije toga ostvarili su još jednu pobjedu. Utakmica s NK Vodicama završila je rezultatom 4 : 2 za Mississaugu.

Odjurili smo jedan dan do Dubrovnika jer doći iz daleke Kanade i ne vidjeti Dubrovnik - bilo bi šteta.

Split - razgled grada, slobodno i konačno Hajduk. Dugo iščekivana utakmica s pomladkom slavnog Hajduka (momčad također '98. godište) počela je. Tog dana NK Croatia nije imala sreće. Nisu bili ni sjena onoj momčadi koja je do tada pobjeđivala. Pao je prvi gol, ali dao ga je Hajduk. Zatim i drugi u korist Hajduka. Da, NK Croatia izgubila je ovu utakmicu s Hajdukom. Rezultat? Nije važno.

Ipak, bravo svima! - Bursić, Barbir, Jezerinac, Kovačević, Macri, Mandekić, Menalo, Perić, Saini, Tolić, Visić 2 puta, Vrbos. Čestitamo i treneru Marku Visicu! ■

Izlet na Plitvička jezera

ENG Young football (soccer) players of the 1989 generation of FC Croatia of Mississauga, Canada, spent this summer visiting their relatives and on a soccer tour of Croatia.

NAJVEĆI USPJEH U POVIJESTI HRVATSKIH NASTUPA NA OLIMPIJSKIM IGRAMA

Tri zlatne medalje - Sandra Perković (atletika, disk), Giovanni Cernogoraz (streljaštvo, leteće mete) i muška vaterpolska reprezentacija, jedno srebro (veslanje, četverac na pariće) i dvije bronce - Lucija Zaninović (taekwondo – 49 kg) i muška rukometna reprezentacija

Napisao: **Hrvoje Salopek** Snimke: **Hina**

Sve je počelo ulaskom hrvatskih olimpijaca na novi olimpijski stadion u Londonu. Hrvatsku je na Igrama predstavljalo 108 sportaša, najviše do sada. Predvođeni rukometnim vratarom Venijem Losertom koji je imao čast nositi hrvatsku zastavu, prodefilirali su atletskom stazom ispred svečane lože u kojoj je sjedio i hrvatski predsjednik Ivo Josipović.

Na Igrama u Londonu nastupile su 204 države čije je boje zastupalo oko 10.500 sportaša, koji su se natjecali u 31 sportu i 302 sportske discipline.

Srebro je osvojio naš četverac na pariće

Iako bez najbolje svjetske visačice, ozlijeđene Blanke Vlašić, među Hrvatima nije manjkalo optimizma prije Igara. No, rijetki su predviđali najbolje rezultate do sada: tri zlatne medalje - Sandra Perković (atletika, disk), Giovanni Cernogoraz (streljaštvo, leteće mete) i muška vaterpolska reprezentacija, jedno srebro (veslanje, četverac na pariće) i dvije bronce - Lucija Zaninović (taekwondo - 49 kg) i muška rukometna reprezentacija. Time je Hrvatska na ljestvici od 85 zemalja osvajačica odličja zauzela 25. mjesto. Od svih zemalja regije jugoistočne Europe Hrvatska je najbolja, iz nas su Srbi, Slovenci, Rumunji, Bugari, Grci... Postavljaju se i analize osvojenih medalja po broju stanovnika pojedine države - tu Hrvatska ulazi u sam vrh svijeta. Ponovno smo potvrdili da smo mala zemlja s iznadprosječnim brojem vrhunskih sportaša. Na čuđenje strane sportske javnosti uspjehe postižemo s vrlo malo ulaganja u sport. Gdje bi nam bio kraj kad bismo ulagali u masovni sport djece i mladih kako to čine bogate zemlje, pitaju se mnogi.

HRVATSKA 25. U SVIJETU

Uz medalje, Igre su za hrvatski sport bile posebne po još nekoliko zanimljivosti. Stolnotenisač Zoran Primorac poboljšao je hrvatski rekord u broju nastupa na Olimpijskim igrama koji on i drži. Ovo su mu bile sedme Olimpijske igre! Bojan Jovanović je prvi hrvatski mačevalac koji je nastupio na Olimpijskim igrama od 1936. godine. Američka Hr-

Košarkašica Antonija Mišura - najljepša sportašica Igara

vatica Lisa Christina Stublić je prva hrvatska atletičarka uopće koja je nastupila na Olimpijskim igrama u atletskoj disciplini maratonu. Hrvatska je na Igrama imala i najljepšu sportašicu prema izbo-

ru sportskih novinara - to je naša košarkašica Antonija Mišura.

SVEČANI DOČECI OLIMPIJACA

Dan nakon zatvaranja Olimpijskih igara u Londonu, hrvatski olimpijci sletjeli su u Zračnu luku Zagreb, gdje su ih dočekali članovi obitelji, sportski dužnosnici i mnogobrojni navijači. U ime zlatnih vaterpolista, okupljene u VIP salonu zagrebačke zračne luke pozdravio je Samir Barać. Rukometaš Igor Vori novinarima je rekao kako je osvajanje brončane medalje veliki uspjeh rukometaša te da se u Hrvatsku vraćaju kao pobjednici. "Svi smo sanjali i priželjkivali to zlato. Na žalost, nije se ostvarilo, ali svima smo pokazali naš karakter. Uspjeli smo se dignuti doslovno iz mrtvih jer smo nakon polufinala jako pali, ali bronca je tu. Medalja je oko vrata i to je to", rekao je Vori.

Osvajačica brončane medalje u taekwondou Lucija Zaninović zahvalila je Hrvatskoj, Hrvatskome olimpijskom odboru (HOO) i sestri Ani jer, kako je rekla, "bez njih ne bih bila ono što jesam. Drago mi je što sam dio ove povijesti i ovoga velikog uspjeha hrvatskih sportaša." U Zagreb su se vratili i srebrni hrvatski veslači Damir Martin, David Šain i Mario Vekić, a na dočeku je bio i Valent Sinković, koji se iz Londona vratio ranije.

Sportašima koji su doputovali na medaljama su čestitali i osvajač zlatne medalje u streljaštvu Giovanni Cernogoraz i zlatna atletičarka Sandra Perković. Olimpijcima su zahvalili ministar znanosti, obrazovanja i sporta Željko Jovanović,

Dosadašnji hrvatski osvajači odličja od 1992. godine

1992. (OI, Barcelona):

SREBRO - hrvatska muška košarkaška reprezentacija
BRONCA - Goran Ivanišević (tenis)
BRONCA - Goran Ivanišević i Goran Prpić (tenis, parovi)

1996. (OI, Atlanta):

ZLATO - hrvatska muška rukometna reprezentacija
SREBRO - hrvatska muška vaterpolska reprezentacija

2000. (OI, Sydney):

ZLATO - Nikolaj Pešalov (dizanje utega, do 69 kg)
BRONCA - osmerac

2002. (ZOI, Salt Lake City):

ZLATO - Janica Kostelić (veleslalom)
ZLATO - Janica Kostelić (kombinacija)
ZLATO - Janica Kostelić (slalom)
SREBRO - Janica Kostelić (super-G)

2004. (OI, Atena):

ZLATO - hrvatska muška rukometna reprezentacija
SREBRO - Duje Draganja (plivanje, 50 metara slobodno)
SREBRO - Siniša i Nikša Skelin (veslanje, dvojac bez kormilara)
BRONCA - Nikolaj Pešalov (dizanje utega, do 69 kg)
BRONCA - Mario Ančić i Ivan Ljubičić (tenis, parovi)

2006. (ZOI, Torino):

ZLATO - Janica Kostelić (kombinacija)
SREBRO - Ivica Kostelić (kombinacija)
SREBRO - Janica Kostelić (super-G)

2008. (OI, Peking):

SREBRO - Filip Ude (gimnastika, konj s hvataljkama)
SREBRO - Blanka Vlašić (atletika, skok u vis)
BRONCA - Snježana Pejčić (streljaštvo, zračna puška 10 m)
BRONCA - Martina Zubčić (taekwondo, do 57 kg)
BRONCA - Sandra Šarić (taekwondo, do 67 kg)

2010. (ZOI, Vancouver)

SREBRO - Ivica Kostelić (superkombinacija)
SREBRO - Ivica Kostelić (slalom)
BRONCA - Jakov Fak (biatlon, 10 km).

gradonačelnik Zagreba Milan Bandić te predsjednik HOO-a Zlatko Mateša.

“Imam privilegij da sam ministar kada ste ostvarili najveći uspjeh u povijesti hrvatskih nastupa na OI. Prije odlaska na OI poželio sam da nam donesete malo sreće, a donijeli ste nam puno radosti”, izjavio je ministar Jovanović.

Na Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu mnogobrojni navijači pljeskom i

ovacijama dočekali su hrvatske olimpijce. Oni su zahvalili svima na dočeku, a izbornik vaterpolske reprezentacije Ratko Rudić rekao je kako je siguran da će se Hrvatska s idućih Olimpijskih igara vratiti s još više medalja te još više razveseliti svoje navijače.

Osim u Zagrebu svečani dočeci olimpijaca organizirani su u Novigradu, Osijeku, Splitu, Rijeci, Dubrovniku... ■

Doček olimpijaca u Zagrebu

ENG With three gold, one silver and two bronze medals, Croatian athletes participating in the Olympic Games in London chalked up one of the best showings of Croatian sport at the Olympiad.

MLADI KOŠARKAŠI PRVACI EUROPE

Hrvatska košarkaška reprezentacija osvojila je prvo mjesto na Europskom U-18 prvenstvu u Litvi. U finalnom susretu odabranici Jakše Vulića pobijedili su u Vilniusu Litvu 88 : 76 (22 : 15, 14 : 18, 22 : 20, 30 : 23). Ključni igrač utakmice i neprijeporni MVP prvenstva bio je Dario Šarić koji je u finalu zabio 39 koševa i prvenstvo zaključio s prosjekom od 25 koševa po utakmici. Šarić je u finalu imao i 11 skokova, te četiri asistencije. Dvoznamenkasti broj koševa imali su i Tomislav Gabrić (14), Mislav Brzoja (10) i Dominik Mavra (10). Litvu su predvodili Marius Grigonis sa 17 koševa, te Jokubas Gintvainis i Justas Tamulis s po 15 koševa. U susretu za treće mjesto juniori Srbije pobijedili su Rusiju 66 : 56.

TRIJUMF SANDRE PERKOVIĆ U ZÜRICHU

Olimpijska pobjednica u bacanju diska Sandra Perković na najbolji način je okrunila svoju pobjedu u "Dijamantnoj ligi" u svojoj disciplini. Ona je u Zürichu na stadionu Letzigrund ostvarila šestu pobjedu u sedmom natjecanju diskašica. Ovaj put za uspjeh joj je bio dovoljan hitac od 63,97 metara. Perković je u "Dijamantnoj ligi" ove godine slavila u Šangaju, Eugeneu, Oslu, Monte Carlu, Stockholmu i Zürichu, dok je druga bila u Parizu, te je ukupno osvojila čak 30 bodova, što je samo dva manje od maksimalnih 32. Naslov pobjednice u "Dijamantnoj ligi" našoj najboljoj atletičarki donio je novčanu nagradu od 40.000 dolara. Perković će iznimno uspješnu sezonu u kojoj je osvojila olimpijsko zlato s novim osobnim i hrvatskim rekordom od 69,11 metara, obranila naslov europske prvakinja, te ostvarila ukupnu pobjedu u "Dijamantnoj ligi", zaključiti nastupom u svome rodnom Zagrebu na Hanžekovićevu memorijalu na stadionu Mladosti uz Savu.

ČILIĆ U ČETVRTFINALU US OPENA

Najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić plasirao se u četvrtfinale US Opena. U susretu 4. kola svladao je Slovaka Martina Kližana sa 7 - 5, 6 - 4, 6 - 0 nakon dva sata i tri minute igre. Čiliću je ovo drugi put u karijeri da se plasirao u četvrtfinale posljednjeg "Grand Slam" turnira u sezoni. Prvi put to mu je uspjelo 2009. godine kada ga je zaustavio budući pobjednik Argentinac Juan Martin Del Potro. U četvrtfinalu Čilić će igrati protiv Britanca Andyja Murraya.

MODRIĆ KONAČNO REALOV

Hrvatski nogometni reprezentativac Luka Modrić potpisao je petogodišnji ugovor vrijedan 35 milijuna eura s Real Madridom u kojem će nositi dres s brojem 19. Ovim potpisom okončana su višemjesečna natezanja između londonskog Tottenhama i Reala oko hrvatskog veznjaka. "Luka je bio sjajan igrač za nas i iako se nismo htjeli rastati s njim, drago nam je da odlazi u Real, klub s kojim ćemo dijeliti dug i produktivan partnerski odnos", izjavio je predsjednik Tottenhama David Levy, koji je navodno bio glavni u sprječavanju ranijeg odlaska Modrića iz redova 'Spursa'. Modrić je nakon Roberta Prosinečkog, Davora Šukera i Roberta Jarnija četvrti Hrvat koji će nositi dres Kraljevskog kluba. U Tottenham je prešao 2008. iz zagrebačkog Dinama za 21 milijun eura i u 160 utakmica zabio je 17 golova.

DINAMO PONOVRNO U LIGI PRVAKA

Trener Dinama Ante Čačić, nakon što je sa svojom momčadi izborio nastup u Ligi prvaka 1 - 0 (1 - 0) pobjedom protiv Maribora u uzvratnom susretu 4. pretkola, naglasio je kako je ovaj rezultat posebno vrijedan jer se do njega došlo bez poraza. "Ovo je veliki rezultat, sjajan rezultat. Mi smo ušli u Ligu prvaka s pet uzastopnih pobjeda, prošli smo čitave kvalifikacije bez poraza. Za takav rezultat najzaslužniji su stožerni ljudi u klubu Mirko Barišić i Zdravko Mamić koji su okupili ovu momčad i doveli mene i moje suradnike da ih vodimo." Kapetan Dinama Milan Badelj u Mariboru je odigrao posljednju utakmicu za klub iz Maksimira prije odlaska u Hamburger SV u kojemu će nastaviti karijeru. Nogometaši hrvatskog prvaka, Dinama iz Zagreba, igrat će u skupini A-nogometne Lige prvaka, a suparnici će im biti Porto, Dinamo Kijev i Paris SG, odlučeno je na ždrijebu u Monte Carlu.

UMRO NOGOMETAŠ I TRENER IVICA HORVAT

Na odmoru u obiteljskoj vikendici na otoku Krku 27. kolovoza, u 86. godini umro je jedan od najvećih hrvatskih i Dinamovih nogometaša u povijesti Ivica Horvat. Horvat svakako spada među najbolje hrvatske obrambene nogometaše svih vremena. Ivica Horvat rođen je 16. srpnja 1926. u Sisku, a nogomet je počeo igrati u zagrebačkoj Ferrariji. Za Dinamo je nastupao od 1945. do 1957. godine, a u plavoj majici odigrao je 507 utakmica i postigao 29 pogodaka. S Dinamom je osvojio prvenstva Jugoslavije u sezonama 1947./48. i 1953./54., kao i Kup Jugoslavije 1951. godine. U sezoni 1955./56. dobitnik je Žute majice Sportskih novosti kao najbolji igrač prvenstva. Od 1957. do 1960. godine igrao je za Eintracht iz Frankfurta. Za reprezentaciju Jugoslavije odigrao je od 1946. do 1956. godine 60 utakmica.

Nakon završetka igračke karijere posvetio se trenerskom pozivu. Bio je pomoćni trener u Eintrachtu, zatim trener u Schalke 04, Rot-weiss Essenu i zagrebačkom Dinamu s kojim je 1967. osvojio Kup velesajamskih gradova.

PREKRASNA HRVATSKA OKOM FOTOGRAFA PLANINA IVANŠČICA

Snimio: Filip Lučin (više fotografija prekrasne Hrvatske pogledajte na www.filiplucin.com)

Ivanščica je najviša i najmarkantnija gora Hrvatskoga zagorja, pruža se u smjeru istok – zapad u dužini od 27 km. S južne strane povezana je s bregovima Zagorja i to joj daje pitom i miran karakter, dok je sa sjeverne strane strma i manje razgranata, što joj daje planinsko obilježje. S te strane spušta se u dolinu rijeke Bednje. U srednjem vijeku planina se zvala Očura, a svoje današnje ime kao i grad Ivanec dobila je po katoličkome redu ivanovcima koji su tu imali svoje posjede i utvrđene samostane Belu i Ivanec. Danas je Ivanščica premrežena planinarskim stazama, a po njoj se planinarilo već polovicom 19. st. Godine 1893. planinari iz Ivanca podižu prvu drvenu piramidu – vidikovac na njezinu najvišem vrhu od 1.060 metara nad morem. Godine 1929. podiže se željezna piramida i zidana kuća koja je danas glavna planinarska točka na planini. Na Ivanščici je osim pet planinarskih kuća i niska srednjovjekovnih gradina rasutih po planini.

